

DEVİRİMCİ HAREKET

YOLDAŞ OMUZZLARI ÇOĞALTARAK ÖZGÜRLÜĞE YÜRÜYORUZ

ÖLÇÜSÜZLÜK VE TESLİMİYET KÖLELİĞİ KALICILAŞTIRIR

DEVRİMCİ HAREKET'TEN

Üç aylık aradan sonra yine beraberiz. Bir süredir 3 aylık periyotlarla dergi çıkarıyor olmamız, kimi okurlarımız ve dost çevrelerden gelen yorumlara bakılırsa, nedenleri ile beraber yeterince anlaşılmış değil. Periyottaki uzunluğun birinci nedeninin ekonomik olduğu, hemen herkesçe bilinmektedir. Diğer neden ise, içerikle ilgili. Devrimci Hareket'in bugün üstlendiği en önemli misyonlardan biri de yol göstericilik ve hatta sol'da ölçü/norm sorununun aşılmasında etken bir özne olarak rol almaktır.

Dikkat edilirse bu sayımızda, "olguların doğru okunması"na özel bir yer ayırdık. Yüklendiğimiz işlev, 3 aylık periyotlarla yürütülebilecek türden bir işlemdir. Devrimci Hareket henüz "habercilik" biçiminde bir yayın yapmamaktadır. Tabii ki habercilik de önemli. Ne var ki, kimi kısa süreli yayınlarda rastladığımız ve salt haberi vermiş olmakla yetinen dergilerin yayın mantalitesi sözünü ettiğimiz önemi/ihtiyacı karşılamıyor. Bir devrimci derginin haber verme tarzı da "Radikal"inkinden farklı olmalıdır.

Bugün seçtiğimiz işlev ve yayın politikası sebebiyle, dergimizin içeriği 3 ay boyunca okunabilecek nitelikte olmaktadır. Gündem seçiminden, gündemde yer almaya kadar pek çok konuda bir yalpalama halini yansıtan sol kesimler için bugün, bir bakış açısı, bir normlar bütünü oluşturmak, en acil görevlerden biridir. Aksi takdirde, erime de, nitelik kaybı da önlenemeyecektir. Kürt sorunu dahil, yaptığımız tüm değerlendirmelerde, kimi yapıların ismini anıyor olsak da, gerçekte (ve son tahlilde) bir didişmeyi değil, tüm sol adına bir bütünleşme ve kalite ihtiyacını tanımlıyor.

Özneliğin, bırakalım devrimciliği, tutarlılığı dahi aşındırır hale geldiği; küçük burjuvazinin kaypaklığının, eleştiri kabul etmezliğinin solda yaygın/egemen bir duruş olarak yansıdığı günümüzde; gerçekliğe sırt çevrildikçe, kapatılmaya çalışılan "kusur", daha da büyüyecektir.

Irak sorunu bugün tüm sol yapıların gündeminde olsa da gerekli önem ve içerikte hesaba katmak, çeşitli nedenlerle eksik kalıyor. Bu konuda da ciddi bir perspektif sorunu yaşanıyor. Biz bu konuya geniş yer verdiğimiz halde, bir de "soru-cevaplar" hazırladık. Çünkü, biliyoruz ki emperyalizmin işgalini yadsımak yetmiyor; olgu, tüm ayrıntıları ile doğru irdelenmediğinde, yanlış sonuçlara/kanaatlere varılıyor. Örneğin Irak'a asker göndermeye karşı çıkarken, bunu "kayıplarımız çok olur, askerlerimiz ölür" gerekçesiyle açıklamak, olayın özünü ıskalamaktır. Hatta, yanlış bir duruşun yansımasıdır. Yani haklı olduğumuz bir başka örnekte, sırf kayıp verebiliriz diye rol almaktan kaçınacak mıyız? Görüldüğü gibi, Türkiye'nin Irak'a gidişindeki neden ıskalandığında (yani gerçekte haksız olduğu unutulduğunda) geriye verebileceği kayıplar gibi, tayin edici olmaması gereken bir boyut kalıyor. Türkiye haksızdır, haksız olanın yararına Irak'a gitmek istemektedir, kendi hesapları da Irak halklarının yararına değildir. Barış için değil, savaş ve işgali kalıcılaştırmak için gitmektedir. Karşı çıkılacaksa bu açıdan karşı çıkılmalıdır. İşte sorularımızı, ayrıntıları derinleştirmek ve bu tür hatalara düşülmesini önlemek amacıyla hazırladık. Daha önce de belirttiğimiz gibi bizim hazırladığımız sorular dışında, okurlarımız yanıtlanmasında güçlük çektikleri soruları da bize ulaştırabilirler. Yayın politikamızı zorlayacak bir içerikte olmadığı sürece, bize ulaştırılan her soruya yanıt vermeye özen göstereceğiz.

Dergimizi yayına hazırlarken, Irak'ta süreç hızla, bizi doğrulamaya devam ediyordu. Wolfowitz'in Bağdat'ta kaldığı otel, roket yağmuruna tutuluyor. Bir günde "intihar saldırısı" düzenleniyor; ABD Dışişleri Bakanı Powell "saldırıların bu kadar uzun ve yoğun olacağını beklemiyorduk" derken; Amerikalı Tuğgeneral Martin Dempsey'de, Wolfowitz'in oteline yönelik saldırının hazırlanması için 1 ya da 2 ay önceden planlanması gerektiğini söylüyordu.

Tüm okurlarımıza, ama özellikle de dostlarımıza, Devrimci Hareket'in bu sayısını özenle incelemelerini ve eğer vakitleri varsa, Irak'a yönelik saldırının arifesinden bugüne dek yaptığımız yayınlara bir kez daha gözetmelerini tavsiye ediyoruz.

Solu/devrimcileri, diğer toplum kesimlerinden ayıran ve duruşlarının doğruluğuna dair bir çeşit turnusol sayılan en temel nitelik; değerlendirmelerindeki isabet oranıdır.

Bu sayımızı 32 sayfaya çıkarmamıza rağmen kimi okurlarımızın yazılarına yer veremedik, bu konuda bizleri hoşgöreceklere inanıyoruz.

Sevgiyle kalın...

İÇİNDEKİLER

Ortadoğu ABD'yi Yutabilecek Bir Karadelik'tir
1-5
Kaosun Sebebi ABD'dir
6-8
Mevcut Sisteme Yaklaşıldıkça
9-11
Irak'ta Artık ABD Var
12
Devrim Dergisi
13-15
Küreselleşme Ve Ulus-devlet
16-21
Demokratikleşme
22-23
Türkiye'de Pancar (sorular)
24-25
Halkın Politik Eğitimi
26-29
Bahadır Deniz
30-Arka iç Kapak

Emperyalizme ve Oligarşiye Karşı

DEVRİMCİ HAREKET

Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü

Fehmi Kılıç

Adres: İstiklal Cad. İmam Adnan

Sok. No 9/5 Beyoğlu - İstanbul

Tel: 0212 249 38 75

Fax: 0212 249 38 74

http: www.devrimcihareket.net

e-mail:

devrimcih@yahoo.com

Hesap No: Akbank Parmak kapı

Şubesi 0027901-8

Euro Hesap No:

Akbank Parmak kapı Şubesi

0027902-6

Avrupa İrtibat:

Almanya

Tel & Fax: 0049 030 72 01 37 57

Avusturya

Tel : 0043 650 960 27 92

Fransa

Tel: 0033 618 93 94 34

Hollanda

Tel: 0031 624 47 76 76

Belçika

Tel: 0032 473 80 65 66

İsviçre

Tel: 0041 264 22 21 60

Baskı Yeri: Berdan Matbaacılık

ORTADOĞU, ABD'Yİ YUTABİLECEK BİR "KARA DELİK" TİR

Sunu bölümünde de belirttiğimiz gibi Irak sorununu çeşitli açılardan değerlendirmiş olsak da, kimi boyutlarını "soru-cevap"larla derinleştirmenin, yanılgıya düşme olasılığını zayıflatacağını, kavrayışı ise güçlendireceğini düşünüyoruz. Bu nedenle, uzun süredir başvurduğumuz; "bir konuyu çeşitli sorularla ayrıntılandırma" yöntemini, bu kez de hemen herkesin gündeminde olduğunu düşündüğümüz, Irak'ın işgali ve Ortadoğu için uygulayacağız.

SORU: Türkiye'den asker talebinde ısrarlı görünen ABD, tezkerenin meclisten geçmesi sonrasında, sanki bu talebinden vazgeçmiş gibi görünüyor. Bu süreçte ABD'yi, tavır değişikliğine iten ne tür gelişmeler oldu; ABD, bu talebinden bütünüyle vazgeçmiş durumda mı?

YANIT: Bu tür gelişmeleri doğru değerlendirebilmek için öncelikle haberleri (veri toplama işini) doğru kanallardan almak ve belirleyici halkaları tespit edebilmek zorunludur.

Türkiye-ABD ilişkilerinde koyu renkte bir bağımlılık söz konusu olsa da, meseleyi her durumda bir "komutan-asker" ilişkisi belirleyiciliğinde almak doğru değildir. Türkiye-ABD ilişkilerinin de gerilme noktaları vardır.

"Türkiye ABD'ye, pek çok bağıın oluşturduğu bileşke kuvvetle bağlıdır. Bu bağlar, hemen her durumda, birbirini zayıflatan değil, güçlendiren ve birinin diğeri için kullanılabildiği türden bir içiçelik arzeden konumdadır. Bu nedenle, bir konunun tartışılmasında, genellikle birden çok kart masaya sürülür: Irak sorununa yönelik olarak yapılan görüşmelerde de ABD; IMF'den Dünya Bankası'na, Ermeni sorunundan Kürt sorununa, Kıbrıs'tan Avrupa Birliği'ne, yardım paketinden bölgenin kaderi üzerindeki iradeye kadar pek çok kozu gündeme getirmiştir. Bu görüşmelerde para meselesinde bir tıkanma yaşanıyor izlenimi oluştuysa da gerçekte asıl sorun bu değildi.

Türkiye ile ABD arasındaki gerilme noktasını Kürt sorunu oluşturmaktadır. Türkiye egemenleri, koşulların el verdiği oranda ayak diretiyor görünse de gerçekte geniş bir hareket alan-

larının ve manevra kabiliyetlerinin olduğu söylenemez.

(...)

Kürt sorunu konusunda, işin başında veya sonunda, Türkiye ile ABD'nin karşı karşıya gelebileceği bekleniyordu. ABD'nin Ortadoğu'ya yönelik olarak sözünü ettiği projelerde, kapsamlı bir Kürt devleti oluşumuna yer verdiği, artık fazlaca gizlenen bir durum değildir. ABD bunu yıllardır düşünüyordu. Daha Molla Mustafa Barzani döneminde bile, İsrail'le bir bütünlük içerisinde hareket edecek bir Kürt devleti istiyordu.

Bu süreçte ABD'nin Kürt kartını kullanacağını herkes görüyor; biliyor ve tartışıyor. Ne var ki Türkiye bu konuda tam bir açmaz halini yaşıyor." (Güncel Defterler:1, s:13-14)

Irak'a Türk askeri gönderilmesi konusunda ABD'nin ısrarı, sorunun bir boyutunu oluşturuyorsa, diğer boyutunu da, Türkiye'nin bu konudaki ısrarı oluşturmaktadır. Bugün gelinen noktada Türkiye "çok da hevesli değiliz, ABD istedi diye gidecektik" diyorsa ve hatta bu bir yanıla "Hani Türkiye'nin çıkarları için gidiyordunuz?" biçimindeki eleştirilere/teşhire sebep oluyorsa da gerçekte Türkiye Irak'a girmeyi çokça istemiş, bu konuda ısrarcı olmuştur. Yani olayın boyutları çok farklı ve ta geçmişe dek uzanıyor. Bunları görebilmek için devrimciler, Radikal'in manşetleri ve televizyonların akşam haberleri ile yetinmeyen bir kapsayıcılıkla, sorunlara yaklaşmalıdır.

Türkiye'deki devlet stratejisinden, devlet olma anlayışından kaynaklanan nedenlerle yıllardır, Kürt politikasıyla, Irak'a yönelik politika içiçe geçmiş durumdadır. Dikkat edilirse, Türkiye'deki egemen sınıflar, Kürt sorununu T.C sınırları içinde görüyormuş gibi yapsalar da gerçekte; Ortadoğu düzleminde, bütün Kürt ulusu üzerinde, onun kendi kaderini tayin etmesinin engellenmesi tarzında bir politika sürdürüyor. Herhangi bir ülkede Kürtlerin, şu veya bu şekilde, kendi kaderini tayin hakkını kullanma inisiyatifini kazanmasının, diğer ülkelerdeki Kürt mücadelesi için bir kaldıraç görevi yapacağı biçimindeki kanaat, Kürt

coğrafyasında egemen olan tüm devletler için geçerlidir ve bu, Kürtlere karşı stratejinin temelini oluşturmaktadır. Türkiye'nin 1 Mart öncesinde, yani Irak'ta bir ABD müdahalesine doğrudan doğruya katkı verip vermemesi olayında bile, devletin etkili ve yetkili kesimlerinin hareket noktası bu olmuştur. Sürecin ileri aşamalarında, "masada yer alabilme" beklentisi/temennisi vardı. "Masa" kavramı kimilerince, Irak'ın doğal kaynaklarının ve ekonomik imkanlarının paylaşılması olarak yansıtıldı veya böyle anlaşılacak istendi. Gerçekte ise Türkiye'nin "Masa"dan anladığı, Kuzey Irak'taki Kürtlerin atabileceği siyasal adımların önünün kesilmesiydi. Sorunun ekonomik boyutu var ise de, temel nitelikte değildir. Aslında Türkiye, sürecin başından beri ABD ile girdiği, açık veya gizli temaslarda bunu defalarca ve çeşitli biçimlerde dile getirmiş; Kürtlerin mütefrik olarak tercih edilmemesi karşılığında, onlardan beklenen her türlü rolün üstlenilebileceğini söylemişti. Ne var ki 1 Mart'ta tezkerenin meclisten geçmemesi ve işgal sürecinde ABD'nin, K. Irak'taki Kürtler dışında hemen hiçbir kesimde destek/sempati görmemesi; onu, Kürt kartına daha çok sarılmaya itti.

Kuzey'de bir Kürt devletine doğru gidiş söz konusuysa, Bush'a bile "K. Irak'ta sorun yok" dedirten olgu, Irak'ın bütününde işgale yönelik gelişen tepkiydi. Güney'de Şii bölgesinde şu aşamada güçlü bir direniş olmasa da, bunun bazı dengelerin sonucu olduğunu, bu dengelerin de her an kırılabileceğini bilen ABD; güvenilebileceği tek kesim olarak Kuzey'deki Kürtleri görmüştür. Bu bölgenin kendi içerisinde giderek "bağımsızlık" yönünde bir seyir izlemesi, Türkiye'deki egemen sınıfları büyük oranda rahatsız etti. KADEK, bu rahatsızlıkta, faktörlerden sadece biridir. Bu süreçte KADEK'in ideolojik-politik duruşunu olmasa da K. Irak'taki nicel varlığını ve teçhizat imkanlarını geliştirmiş olması, Türkiye oligarşisini rahatsız etmiş olsa da; müdahale etmek istediği, gerçekte salt KADEK değil, bir bütün halinde Kuzey Irak'tır. Türkiye egemenlerinin, ABD işbirlikçisi düzeyinde de

olsa Kuzey Irak'ta bir Kürt devletine tahammülü yoktur. Ve Irak'a asker göndermeye istekli olmasının ardında, özellikle bu bölgeye müdahale edebilme amacı yatmaktadır.

Türkiye'nin uzun süreli bir çaba sonrasında Kuzey Irak'a yaygın biçimde yerleştiği, istihbarat birimleri dahil, güçlü bir askeri varlık oluşturduğu, en azından ABD'ce ayrıntılarıyla bilinmektedir. İlk etapta Irak'taki varlığı sallantılı olduğu için bu duruma göz yuman ABD daha sonra "çuval meselesi" ile Türkiye'ye, "benim alanımda oynama" mesajını vermiştir. O andan itibaren Türkiye'nin Kuzey Irak'taki varlığının aynı biçimde devam etme koşulu kalmamıştı. Ya bütünüyle çekilecek, ya da oradaki varlığı için ABD vizesini mümkün kılacak şekilde Irak'taki sürece dahil olacaktı. K. Irak'taki gelişmelere müdahale etme imkanının/aracının ele geçirilmesindeki önem ikinci tezkerenin ağırlıklı bir "kabul"le meclisten geçirilmesini sağladı. Hatta diyebiliriz ki Türkiye, bu adımın risklerini de geri tepme olasılığını da biliyordu. Araplarla köprülerin atılması, bugüne dek süren ticari ilişkilerin kopması, Saddam döneminden kalma ve BM'nin de kabul ettiği 600 milyon dolarlık ticari anlaşmanın geçerliliğini yitirmesi dahil, pek çok riski göze alarak Irak'a girmekte istekli ve hatta ısrarlı davranan Türkiye'nin bu adımında, iddia edildiği gibi, ABD'nin vaadettiği 8,5 milyar doların da rolü var; ama, meselenin salt buna indirgenmesi, eksik ve yanlıştır.

Türkiye'nin ikinci tezkere ile attığı adımda, işbirlikçilik boyutu elbette ki vardı. Hatta Türkiye'nin, ABD'nin dayatmalarına, uzun süre direnebilme koşulu da yok. Ne var ki, bu son adımda; Türkiye Cumhuriyeti devletinin geleneksel yapısının, K. Irak'a müdahaleyi gerektirmesi ile ABD'nin talebi çakışmıştır. Tezkere sonrasında ABD'nin asker talebinden -şimdilik- vazgeçmesi, birdenbire ortaya çıkmış bir karar değildir. ABD sıkışmıştır ve çeşitli alternatifler denemektedir. Zamana yayılmış bir süreçte olasılıkların yer değiştirmesi, sıkça karşılaşılabilecek bir olgudur. ABD'nin içinde bulunduğu arayış, yeni değildir. "KAOSUN SEBEBİ ABD'DİR" yazısında da belirttiğimiz gibi ABD, ilk eylemlerden kısa bir süre sonra, nasıl bir güçle/sorunla karşı karşıya olduğunu anladı. Bunlar, sıkça rastlanabilecek veya El Kaide gibi

yapıların örgütleyebileceği eylemler değildir.

Askeri stratejide, uzun süre düşünüp, aylarca hazırlık yaptıktan sonra üst düzeyde bir eylemi gerçekleştirmek zor değildir. Bunu, sınırlı ilişkilere sahip çok dar bir örgütlenme de gerçekleştirebilir. Asıl zor olanı, sürecin gidişatını ve mevcut politikaları okuyup o gidişatı tersyüz edebilecek bir politika üretmek ve onun gereği olan eylemleri anında gerçekleştirmektir. Karar alma, olayları değerlendirme ve üretilen politikayı hayata geçirme araçlarına sahip olan böyle bir yapı, neredeyse bütünlüklü bir devlet örgütlenmesine yakın bir organizasyonu gerektirir.

Ürdün Büyükelçiliği bombalandığında, ABD bunu basit bir terörist eylem olarak değerlendirdi. Ve sol dahil, hemen hiç kimse eylemdeki özü vaktinde algılayamadı. Peşinden BM binası bombalandı; yine benzer tepkiler verildi. "BM'nin buradaki binasının bombalanması ile Irak'taki mücadelenin ne ilgisi var" dendi; bu, olsa olsa ABD'ye yarar, yorumu yapıldı. Ama, Irak'ın geleceği açısından her önemli olayda, her ciddi açıklama ve tavır alışı, buna cevap şeklinde ve onu deşifre edip etkisiz hale getirecek nitelikte bir askeri eylemin anında meydana gelmesi, işin özünün çok daha farklı olduğunu gösterdi. Türkiye Büyükelçiliği'ne yönelik saldırı da meclis kararından sonra değil de, karardan bir hafta sonra, 3 Genelkurmay yetkilisinin yapmış olduğu basın açıklamasının ardından geldi. "Konvoylarımız vurulursa, biz de gerekeni yaparız" diyerek bir çeşit tehditte bulunan ve askeri gücü simgeleyecek tarzda mesaj veren yetkilinin açıklamasından bir gün sonra büyükelçilik vuruldu. Büyük bir olasılıkla bombalamanın mesajı, meclis kararına değil de, Genelkurmay yetkilisinin güç gösterisine, vermiş olduğu imaja yönelikti. Çünkü, işgalden şu ana kadar Irak'ta hiçbir politikaya cevap, bir hafta gecikmeli gelmedi.

ABD, gelişen 2-3 eylemden sonra, işin ayırıcına vardı ve dış politikasında farklı sesler yükselmeye başladı. Gelişmeler ABD'yi, BM'de yeni bir karar çıkartmaya yöneltti. Çünkü Irak'ta hiçbir kesim Türkiye'yi istemiyordu; gelişecek tepkiler, süreci daha da karmaşık bir hale getirebilirdi. Ayrıca, Türkiye asker gönderse de bu, pamuk ipliğine bağlı olacaktı. Çünkü, en güvenilen siyasi iktidar bile, daha işin başında, yani tabutların

gelmeye başlaması ile beraber sarsılıp, tüm dayanaklarını yitirebilirdi. Bunun yerine, daha köklü bir destek arama biçimindeki eğilim, ABD yöneticilerinin de eğilimi oldu. BM'ye götürecekleri teklifte bazı yüzeysel değişiklikler yapıldı; ama, işin özüne dokunulmamıştı. Özellikle Fransa'nın, veto etmeyeceğini bildirmesinden sonra, inisiyatif Rusya'nın eline geçti ve Putin, kendi istediği tarzdaki değişiklikler yapılmadan, tasarıya destek vermeyeceğini bildirdi. Sonuçta, bir yılı aşmayan bir takvimin verilmesi ve Irak'a komşu olan ülkelerden asker alınmaması kaydını içeren bir metin, BM'de tartışıldı.

ABD, zaten sıkıştığı için, yani beklemeye başladığı bir güçle karşılaşmış olmasından kaynaklanan bir nedenle Türkiye'den asker istemişti. Böyle bir talep bir çeşit, çözümsüzlük içinde bir çözümdü; ama bu arada ABD düşünmeye devam etti ve sonuçta Türkiye'den asker talebi, henüz hayata geçmeden, yerini başka olasılıklara bıraktı. BM kararı bu konuda ABD'ye zaman kazandırdı. Sorununu BM aracılığıyla çözmeye çalışacak. Eğer BM aracılığıyla, farklı ülkelerden böyle bir askeri güç oluşturamazsa; tekrar Türkiye'ye dönebilir. Dikkat edilirse zaten böyle bir olasılığa kapı tümüyle kapanmış değil; "görüşmeler sürüyor" deniyor.

Kamuoyuna yansıyan haberler; ABD'nin asker beklediği Pakistan, Hindistan, Portekiz, Bangladeş dahil hiçbir ülkeden olumlu yanıt almadığını gösteriyor. Yani şu an Türkiye hariç, bu onursuzluğa "evet" demiş hiçbir ülke yok. Ve yine gelen haberler, ABD'nin "bekçilik" için de "Kuzeydeki Kürtler"i düşündüğü yönünde...

Tüm bu gelişmelere rağmen halen ABD ile dostluk, stratejik işbirliği yapabileceğini düşünenlere, "Bir parça kemik için esaret altında yaşanmaz" diyen Fransız yazar La Fontaine'nin bir masalını "kissadan hisse" bağlamında, aktarıyoruz:

"Evvel zaman içinde bir gün, kısrak, keçi ve kızkardeşleri koyun bir aslanla birlikte olmuşlar. Yaman bir aslanmış bu, çevrenin derebeyi. Kazançta da, kayıpta da ortağız demişler. Ertesi gün bir geyik düşmüş nasılsa kecinin kurduğu ağlara. Hemen ortaklarına haber salmış keçi. Toplanmışlar ve aslan pençeleriyle sayıp ortakları tek tek, 'dört kişiyiz' demiş bu avı paylaşacak. Der demez de dörde bölüvermiş geyiği. Birinci parçayı

kendine ayırmış, tabii aslan payı olarak: 'Bu parça benim' demiş, biliyorsunuz neden; benim adım aslan da ondan. Buna karşı bir diyebileceğiniz olamaz sanırım. Yasaya göre ikinci parça da benim hakkım. Dileyen kitapta yerini bulur; en güçlü kimse en haklı odur. Üçüncü parça en değerli ortağın olacak, ben değilim de kim o değerli ortak? Dördüncü parçaya gelince, ha bak! O parçaya el uzatanın kafasını koparırım, inanın!"

SORU: Irak'ın komşularından asker istenmemesi fikri, hangi gerekçelere dayanıyor?

YANIT: Irak'a asker gönderen komşu bir ülkenin, Irak'ta kalıcılığa olasılığı yüksektir. Örneğin Türk askerinin Irak'a girmesi demek, oradan yıllarca çıkarması demektir. Coğrafi olarak uzak olan ülkeler, cephe gerisi olmaması sebebiyle, bir süre sonra çıkmak durumundadır. Ancak burada süreç, Somali ve Vietnam'daki gibi olmaz. Yani ABD, "tasını tarağını toplayıp" çekilse dahi (ki böyle bir olasılık, Ortadoğu'nun özgünlüğü sebebiyle olanaksız görünüyor.) Türkiye yine de çekilmez. Gerekirse yarım milyon asker gönderir ve oradaki varlığını sürdürür. Aynı şekilde, İran'ın girdiğini varsayalım; İran-Irak savaşında olduğu gibi bir daha çok uzun bir süre çekilmez. Bu nedenle, komşu ülke askerinin girmesi, uzun süreli fiili bir işgali beraberinde getirir. Çünkü, Irak'a giren komşu bir ülkenin, kendi cephe gerisini kendisinin sağlama alması gerekir. Hatırlanacak olursa, Türkiye'nin girişi konusunda güzergahlar tartışılırken, "*havadan ikmal yapacaksa gitmeyiz*" deniyordu. Gidiş güzergahının, cephe gerisinin güvenceye alınmasından, karakol oluşturmaktan ve 2000 askeri orada konuşlandırmaktan söz ediliyordu.

Türk yetkililerden yapılan bir diğer açıklama da "*Biz orada Sünni kesimi örgütlemeye gidiyoruz*" biçimindeydi. Şiilerin ve Barzani'nin; "*Konsey'den çekiliriz*" tehdidinin sebeplerinden biri de olan bu açıklama, aynı zamanda AKP'nin orada ideolojik altyapı oluşturma gayreti anlamında, komşu ülkenin özel bir amacını yansıtıyordu.

SORU: Direnişin ABD'yi zorladığı ve amacına ulaşmakta geciktirdiği/engellediği doğrudur. Ancak, bölgesel kalması halinde, ABD'nin lehine sonuçlar doğurabilecek dinamiklere de fırsat vereceği söylenemez mi?

YANIT: Evet, bugün ABD'nin hala

umudunu yitirmemiş olmasının temel nedeni, direnişin bölgesel kalmış olmasıdır. Başlangıçta ABD, Irak'ı bir sıçrama tahtası olarak düşünmüş; peşinden Suriye, İran, vb. ülkelere saldırabileceğini varsaymıştı. Ancak bunun, sanıldığı denli kolay olmadığını gördü. Ve şimdilik, Irak'ı elde tutmanın hesaplarını yapıyor. Direnişin yarattığı tüm güçlükler rağmen, ABD "Saddam belası"ndan kurtulmuş ve Irak'ın emperyalist-kapitalist pazara entegrasyonu için küçümsenmeyecek bir adım atmıştır. Direniş, Irak'a iradesini koymadığı sürece, dağınık ve parçalı durumu emperyalizmin lehine çevirme olasılığı zayıf değildir. Direnişle beraber de olsa, bu gidişat, taş taş üstüne konabildiği için, yani kapitalizme doğru evrilme durmadığı için, son tahlilde ABD'ye yarar. Ama direniş, mevcut gidişatı bozacak noktaya gelir ve Irak'ta merkezi bütünlük için irade oluşturabilirse; ABD için geri dönüşü olmayan bir karanlık başlar.

Dün Baas rejiminin çeşitli yöntem ve araçlarla tek merkezi yapı altında tutmayı başardığı kesimleri ancak sol bir alternatif, anti-emperyalist temelde bütünleştirebilir. Önümüzdeki sürecin biçimlenmesinde, direnişi sürdüren kesimlerin izleyeceği politika/strateji tayin edici olacaktır. Şu anda direniş; Bağdat, Bağdat'ın kuzey bölgeleri; Kürt bölgelerinin bir kısmı ve Şii bölgelerinin de bir bölümünde sürmektedir. Buna "Sünni üçgeni" demek yanlış. "Baas ideolojisinin egemen olduğu yerler" demek daha doğru olur. Direniş, ağırlıklı Arap milliyetçiliğinin egemen olduğu, anti-emperyalist, bağımsızlıkçı, ulusal temelde sürmektedir.

Halkın gönlünü kazanmak ve ortak değerler etrafında bir bütünleşmeyi sağlayabilmek için; direnişçi irade, önce halkın bütününe ilişkin bir politik önermede bulunmak zorundadır. Bir çeşit özeleştirel boyut da taşıması gereken süreç; Saddam'ın şiddetinden dolayı Şiiler'e hak verirken; onları ABD işbirlikçiliği sebebiyle eleştirmelidir. Veya Halepçe katliamı sebebiyle Saddam'ı yargılamak, bitmez tükenmez işbirliği denemeleri nedeniyle Kürtleri eleştirmelidir. Bu aynı zamanda taşların daha başlangıçta yerine oturması açısından gerekli bir adımdır. Kısacası bugün orada oluşabilecek alternatif siyasal yapı, 10-15 yıldır yaşanan kopuşları, soğuklukları, mesafeleri açacak türde bir

ortak payda geliştirebilirse; direniş, bölgesel kalmayıp Irak'ın tümüne yayılabilsen, ABD'yi gerçek anlamda bir cehennemine içine sokar. Ve o zaman Ortadoğu, sadece ABD'yi değil, emperyalist-kapitalist sistemi yutacak bir karadeliğe dönüşür. Çünkü Ortadoğu ya da Irak; bir Vietnam, bir Afganistan, bir Küba değildir. 21. Yüzyılda pazarlanabilir petrolün %60'ının bulunduğu bir coğrafyadır. Mesela, topraklarından kovulmuş 2-3 milyon Filistinli, Ortadoğu'yu cehenneme çevirmeye yetti. 40 yıldır Ortadoğu'da tek belirleyici politika Filistin'dir. Irak olayı, Ortadoğu'nun tümünü bir Filistin'e çevirebilir. Sadece ABD için değil, emperyalist-kapitalist sistem için Ortadoğu, bir cehenneme dönüşebilir.

BM kararı sırasında Fransa'nın ve Almanya'nın geri adım atmasının, çok sınırlı ödünlerle, ABD'nin BM'deki kararını desteklemesinin arkasında yatan en önemli etken, Irak'taki direnişin kendilerini de kapsayacak biçimde bir tehdit oluşturur hale gelmesidir. Ve direniş yükseldikçe, bugüne dek ABD politikalarına farklı bir alternatifle karşı çıkıyormuş gibi görünen bütün emperyalist ülkelerin, ABD etrafında kenetlendiği görülecektir. Dikkat edilirse Suriye'nin bombalanmasına hiçbir Avrupa ülkesinden ciddi bir tepki gelmedi. Bugün ABD'den istedikleri tek şey, yalnız hareket etmemesi, onlarla beraber karar alıp uygulamasıdır. Yoksa, Irak işgali dahil, ABD'nin yaptıklarının hiçbirini, diğer emperyalist ülkeler için özünde ters değildir.

Direnişin istenen boyutlara yükselmemesi halinde ise; kazanan, her halükarda ABD olacaktır. Direnişin sonuç vermemesi durumunda, kimliği ve adı ne olursa olsun, şu veya bu biçimde işbirlikçi rejimler çıkacaktır. Bu nedenle ABD bugün çatışmaları olabildiğince yumuşatıp, kendisinin ortalıkta daha az görüldüğü; BM şemsiyesi altında müslüman ülke askerlerinin rol aldığı, bir süreç tasarlıyor. Bugün Güney'de de Kuzey'de de ABD'nin yaptığı; içişlerine, belediyelere, şehrin yönetimine, vs. karışmadan; ekonomiyi ve dış politikayı elde tutmaktır. Böyle bir sürecin giderek kapitalizme ve sonuçta kendisine yarayacağı hesabıyla hareket etmektedir.

SORU: Bilindiği gibi İsrail, Filistinli örgütlerin kamplarını gerekçe göstererek, Suriye'yi bombaladı; bunun gerçek nedeni nedir; İsrail'in bu tür

saldırıları, ABD'nin bölgeye yönelik politikalarından bağımsız mıdır?

YANIT: Biz daha önce de bu soruna değinmiş, Suriye'nin kısaca alınacağını söylemiştik. Bilinir ki bir halkı kendi yaşadığı topraklarda yenmek, onu sonsuza dek cendere altında tutmak olası değildir. Bu nedenle, onu kuşatmak, desteklerini kesmek ve karşı cepheyi büyütmek, tercih edilen bir yöntemdir. Kuşatma fiili ayrıca, girişebileceği eylemlerin sesinin cılız çıkmasını, duyulmamasını sağlamak açısından da tercih edilir. Çünkü askeri eylemler, kitlelere politik mesajlar verir. Kitlelere bu mesajın ulaşması engellenemediğinde, askeri eylemin sonuçları da engellenmiş olur. Bunun bir diğer yolu da dikkatleri farklı bir noktaya çekmektir. Örneğin Gazze şeridinde ABD konvoyu pusuya düşürülüp 3 CIA ajanı öldürüldükten bir gün sonra, ABD askerleri Suriye sınırında, Suriye askerlerine saldırdı. Ve gündeme bu ikinci saldırı oturdu. ABD ajanlarının Gazze'de ne işi olduğu değil, ABD'nin Suriye'ye ne zaman gireceği tartışıldı.

Suriye'ye yönelik İsrail saldırısının da, Filistin'le ilintili boyutu var ise de bir diğer boyutu ABD'nin Irak'taki konumuyla ilintilidir. ABD, Irak'a girerek, tarihsel olarak çok büyük bir hata yapmıştır. 10 yılı aşkın süredir ABD uçakları Irak üzerinde uçar, istediği yeri bombalar, imha eder, sonra da çeker giderdi. Ambargo ile yaklaşık 1 milyon Iraklı'nın ölümünden sorumluydu. Bu boyutuyla ABD, Irak halkı için, işgale dek, etkisi görülen ama kendisi görülmeyen bir düşmandı. Ama artık karaya inmiştir; Iraklı'nın somut biçimde karşısındadır. ABD'nin bu tür bir savaş uzun süre devam ettirebilmesi mümkün değildir. Ve giderek, Irak'taki bir yengiden, bataklıkla saplanma noktasına gelmiştir. Bu, ABD için çok büyük bir prestij kaybıdır. ABD, bugüne dek alışkın olduğu basit/kolay bir başarı ile bu kaybını kapatmak isteyebilir. Böyle bir durumda hedefin Suriye olması olasıdır. Bugün ABD'nin istediği, Irak'ın iç bölgesinin denetimini BM'ye ya da bir başka ülkeye bırakıp Suriye'ye veya bir başka ülkeye yönelik, teknolojiye dayalı yüzeyel bir bombardımanla, dünya genelinde kaybetmiş olduğu inisiyatifi kazanmaktır. "Ben güçlüyüm ve hala dediğimi yapıyorum" mesajını vermek için böyle bir saldırı yapabilir. Veya kendi desteğiyle İsrail'in, İran'daki nükleer reaktör

inşaatını vurmasını sağlayabilir.

SORU: Irak'taki son gelişmelerden sonra ABD'nin dili yanmadı mı ki; hala bir yerlere saldırmayı düşünebiliyor?

YANIT: ABD'nin, kara savaşıyla bir ülkeyi işgale çalışmak biçimindeki tarz açısından dili gerçekten yanmıştır. Zaten, kara kuvvetlerine dayalı olarak bir savaşın kazanılıp kazanılmayacağına dair bir tartışma, özellikle ABD'de mevcut. Irak olayı, ABD için faturası ağır, öğretici bir deneyim oldu. Bir kez daha görülmüştür ki, hava kuvvetlerine dayalı olarak, vurup geçerek savaş kazanılmaz. Savaşın nihai olarak kazanılacağı yer göğüs göğüse çarpışmaların yaşandığı karadır. Irak'taki son gelişmeler, bunu göstermiştir. ABD, bundan sonra, hele hele Irak'taki direnişin alabileceği boyuttan sonra, bir daha böyle bir tarihi hatayı yapmayacaktır. Vietnam yenilgisinden sonra 40 yıl kendine gelememiştir. Irak'ta gerçekleşebilecek ağır bir yenilginin sonuçlarını ise, kestirmek bile zor. Tabii bu, ABD ordusunun, teknolojik üstünlüğüne dayalı olarak bir ülkeye binlerce füze ve uçakla saldırmayacağı anlamına gelmez. Ayrıca, ekonomik ambargoya dayalı olarak bir ülkeyi açmaza almak; askeri gücünü kullanarak kendisini destekleyen bir hareketin önünü açmak; ABD'nin her zaman başvurabileceği yöntemlerdir. Bu bağlamda, bir önceki soruya da bağlı olarak, İsrail'in Suriye'yi bombalayarak aslında sorunu kaşındığını söyleyebiliriz. İsrail'in attığı hemen hiçbir adımın ABD'nin bölge politikalarından bağımsız veya en azından, kendisinden habersiz olduğunu söyleyemeyiz.

İsrail'li mizah yazarı B.Michael, ABD-İsrail ilişkisi için şöyle diyor: "*Efendim beni besler, ben de onun ısırtı dediklerini ısırtırım. Buna stratejik işbirliği denir.*"

SORU: Suriye'nin Filistin'e destek vermesindeki ısrar, aradaki bağın kopmazlığı nereden geliyor?

YANIT: Uzun bir tarihsel sürecin diyalektiği tarafından belirlenen bir içiçelikten sonra, bu tür bağları kestirip atmak mümkün değildir. Aynı şekilde Türkiye de bir Kıbrıs meselesini kestirip atamıyor. Çünkü siyasi iktidarları belli politik önermeler ayakta tutar, bunlar etrafında bir şekillenme yaşanır. Bugün Ortadoğu'daki, özellikle ABD işbirlikçisi olmayan rejimlerin en önemli ideolojik motifleri Filistin sorunudur. Ve hatta bütün Arap halklarını bir arada

tutan tek ortak motif olduğunu söyleyebiliriz. Bu, en koyu ABD yanlısı rejimlerden en radikal görünenine kadar, Arapların ortak olabildikleri tek sorundur. Çünkü yıllardır en radikal biçimde siyasal tavır alış Filistin'de görüldü. Bu, bütün Arap halklarının kendi içerisindeki milliyetçi duyguların da simgesi oldu. Ezilmişliğin, horlanmışlığın bir direniş dönüştüğü yer olarak Filistin'in öne çıkmış olması, bir kimlik ifadesi gibi görülüyor. Ve en geri Arap rejimleri dahil, hemen hepsi, Filistin davası konusunda "evet" demek, desteklemek zorunda kalıyor. Filistin'e en büyük maddi destek, Arabistan'dan gelir. Aynı şekilde Mısır, Tunus, vb. ülkeler de destek vermek zorunda kalıyor. Ama tabii Suriye'nin konumu biraz daha farklı; çünkü, Arap dünyasında yıllardır, ideolojik olarak da, bu karşı duruşu simgeleyen bir ülke olarak bilinir. Hatta salt Filistin sorunundan, kendi topraklarını bile kaybetmiş. Halen Golan tepelerinin büyük bir kısmı, İsrail işgali altında. Bu da İsrail ile Suriye arasında kapatılmamış olan hala büyük bir hesabın olduğunu gösteriyor. Golan tepeleri, Suriye için aynı zamanda bir direnç noktasıdır. Önemli su kaynaklarına da sahip olan bu bölge, aynı konumda kaldıkça, Suriye'nin İsrail ve ABD'nin her istediğini yapması beklenmemelidir. Suriye'nin duruşu, örneğin Mısır'ınkine benzemiyor; Mısır, her an işbirliğine girebilecek bir ülkedir.

SORU: Irak'a asker gönderme hazırlıklarının yapıldığı dönemde TÜSİAD'tan farklı bir açıklama geldi ve uluslararası meşruiyet şartının aranması istendi. Daha önce tezkere konusunda istekli ve ısrarcı olan TÜSİAD'ın bu tutumunun nedeni nedir?

YANIT: Aslında başlangıçta Irak pastasından pay kapma beklentisi vardı. TÜSİAD, özellikle savaşın arifesinde, Irak'ta rol alınması halinde, sadece Kürt sorunu açısından değil; doğal kaynakların paylaşımında da avantaj sağlanacağı ve oranın yeniden inşa sürecinde Türk müteahhitlerine rol verileceği beklentisi içindeydi. Yani ilişkiler, masaya oturacak tarzda düşünülüyordu. İlk tezkere bu beklentiyle desteklendi. Ama işgalden sonra görüldü ki, değil dünyada farklı ülkelerin pastadan pay kapması, kimi ABD firmalarının bile böyle bir şansı olmadı. Çünkü, ABD'nin bu saldırganlığını organize eden dev tekel grupları, işin daha başlangıcında her şeyi

paylaşmıştı. Hangi ihaleyi kimin alacağını, hatta hangi tesisin yerle bir edileceğinin bile pazarlığı yapılmış; hangi tesisin yerine hangi projenin yapılacağı bile netleştirilmişti. Sonuçta bakıldı ki orada üçüncü sınıf bir taşeronluktan başka bir şey yok. TÜSİAD için pastadan pay kapmaya değerdi belki; ama, üçüncü sınıf bir taşeronluk, alınacak riske değmezdi. Hatta ABD, taşeronluk konusunda bile Türk müteahhitler yerine, kendisine işbirlikçi oluşturmak amacıyla Iraklıları kullanmayı düşünüyor. Ve daha çok bunda Katar ve Abudabi şirketlerini tercih ediyor. Onlar aracılığıyla ABD şirketleri giriyor. Ama bunun dışında bazı uzmanlık alanları vardır ve bunda Türkiye kullanılmış olabilir. Yani Türkiye'den bazı müteahhitler oraya gidebilir ki, Türkiye Irak'a girse de girmese de o tür ilişkileri zaten sürüyor.

Son gelişmeler, Türkiye'nin büyük bir olasılıkla elindeki olanakları da kaybettiğini gösteriyor. Mesela 10 bin dolar sınırının konmuş olması çok önemli bir olaydır. Yani şu anda Irak'tan çıkan hiçbir Iraklı, cebinde 10 bin dolardan fazla para taşıyamıyor. Bu, Türkiye'nin Irak'la ilişkisini tümüyle kesebilecek bir karardır. Hatta 600 milyon dolarlık ticaretin parasının bile aktarılması mümkün görünmüyor. Çünkü, Irak'ta bankacılık yok. Her şey nakit yapılıyor. 10 bin dolardan fazla nakit paranın ülke dışına çıkamayacağını söylemek, Irak'tan kimse para koparamayacak anlamına geliyor. Sonradan bu miktarın arttırılmasından söz edildi ise de işin özü değişmemiştir. TÜSİAD'ı söz konusu tutuma, bu gelişmeler itmiştir. Bir de şöyle bir yanılı söz konusu; başlangıçta sanılıyordu ki, savaş kısa sürecek ve sonra iş ganimetin paylaşımına gelecek. Ama şu anda görüldü ki, ABD orada bataklığa saplanmış durumda; bu nedenle de "risk göze almaya değmez" düşüncesi oluştu. Hatta Türkiye'den giden kamyonculara yönelik olaylardan sonra bir ürünün Irak'a taşınmasının bile başlı başına bir sorun olacağı görüldü.

Üçüncü bir boyut da şu olabilir; AKP'nin de genellikle bu tür karlı alanları, kendilerine yakın iş adamlarına verme eğilimi yoğunlaştı. İlk tezkere sürecinde AKP daha yeniydi. Ekonomi politikasının ne olacağı tam belirgin değildi. Ama şimdi AKP'nin farklı bir sermaye birikim modeline sahip olan kesimlerle daha yakın durduğu, ya da kendisine politik anlamda yakın duran

kesimlere, mesela Aydın Doğan'a destek yağdırdığı biliniyor. Ama, örneğin Karamehmetler'e o kadar yakın durmuyor. Bunun gibi yasal nitelikteki bazı tercihlerin olduğu düşüncesiyle; AKP'nin Irak'ta da pastadan ancak kendisine yakın olan kesimlere pay ayırabilir kanaati etkili olmuş olabilir.

SORU: Irak'a gidecek askerler işgalci olarak değerlendirilirken, oradan gelecek cenazeleri kaldırmayı düşünmek; neden bir çelişki değildir?

YANIT: Irak'a bir misyon dahilinde gidişle, insan olarak tavır alışı farklı şeylerdir. Bugün asker olarak oraya gidecekler tek tek sorulsa, herhalde hiçbirisi Irak'a gitmek istediğini söylemeyecektir. Bir asker, kişi olarak ayrı şeydir; bir askeri kurum içerisinde, o kurumun aracı olarak oraya gitmiş olması ayrı şeydir. Bir kurum olarak, Türkiye silahlı kuvvetlerinin, T.C. devletin bir temsilcisi olarak Irak'a gidildiğinde, onlar artık Ahmet, Hasan vb. değildir; işgalci bir gücün parçasıdır. Yanlış olan, Ahmet'in Mehmet'in turist olarak oraya gitmesi değil; işgalci bir gücün, işgalci amaçlarını gerçekleştirmek için gitmesidir; karşı çıktığımız budur. Bizim gönlümüz, oradaki antiemperyalistlerdedir. Çünkü bir işgal ordusuna, fiili işgal olayına karşı olan bir hareket söz konusudur. Bizim tercihimiz, işgal gücünün yenilmesidir; kim olursa olsun (Ahmet'in Mehmet'in vurulması değil). Önemli olan oradaki direnişin güçlenmesidir. Ama orada Ahmet, Mehmet ya da tanıdığımız biri ölebilir. Geriye geldiğinde artık o bireydir. Ve sonuçta yanlış bir politikanın kurbanıdır. Hatta geçmişte MHP'nin kaldırdığı cenazelerin de kaldırılabilceğini söyleyebiliriz. Ve kaldırılanlar da oldu. Buradaki amaç, ölümün müsebbibi olan devlete karşı durmak, protesto etmek, o politikayı mahkum etmektir. Örneğin geçmişte asker cenazesi kaldırılıyorsa; PKK'ye karşı değil, o sonuca, mevcut devlet politikasına karşı çıkmış olurdu. Yani asker cenazesinde de pekala "katil devlet" sloganı atılıp teşhir edilebilirdi. Ama eğer bu, genellikle yapılamadıysa, MHP'nin bunu sahiplenmesinden. MHP, cenazeleri Türkiye'de milliyetçiliği körüklemek için kaldıraç olarak kullanıyordu. Biz bu nedenle ve MHP ile yanyana olmamak için o cenaze törenlerinde yer almadık. Yoksa yer alırdık. Çünkü onlar, devletin yanlış politikası sonucu yaşamını yitirmiş kişilerdir ve

katili devlettir. Yani olaya politik bakmak gerekiyor.

SORU: Irak'a asker gönderme meselesinin devrimcilerin gündemi olmadığına dair, sınırlı da olsa bir kanaatin/düşüncenin olduğuna tanık olduk. Belki gülüp geçmek gerekiyor; ama, böyle bir yanılığın kaynağına değinmek, en azından yanılı sahiplerine yararlı olabilir diye soruyoruz; burada nasıl bir kavrayış sorunu ile karşı karşıyayız?

YANIT: Irak'a yapılacak operasyonun nereye varacağını kavranmamış olması sebebiyle olay küçüm-senebiliyor. Mesela Somali'ye, Bosna'ya asker gönderirken bu denli tartışılmamıştı. Ama Irak; ne Somali ne Bosna ne de Afganistan'dır. Ve zaten sorun, Irak'ın yanlış kavranmasıyla ilintilidir.

Irak, tam da bizim gündemimizdir. Birincisi, Türkiye'deki devletin yönetme stratejisinin, yönteminin, biçiminin sorgulandığı yerdir. Bugüne kadar sahip olunan stratejiyle, ABD'nin Ortadoğu ve dünya politikası tam anlamıyla örtüşmüştür. Her zaman için Türkiye'nin antikomünist çerçevede gelişimi, devletin bu ideolojik şekillenmesi ABD'nin politikaları ile tam bir örtüşme halinde olmuştur. Ama ilk defa özellikle Kürt sorununa bakış konusunda bu denli ciddi bir gerilme yaşanmıştır. Artık ne işbirlikçilerin geri adım atabilme şansı vardır ne ABD'nin; Türkiye'den tepki geliyor diye politikasını değiştirebilme şansı yoktur. Yani bu, her halükarda gerilimi büyütecektir. İkincisi, Kürt meselesindeki çekinceleri bir kenara koysak dahi; Irak'a Türkiye gerçek anlamda müdahale ettiği zaman, çok kısa sürede bütün Irak halkının direnişini göğüslemek durumunda kalacaktır. ABD'nin istediği, doğrudan doğruya kendisi için orada savaştıracak bir güçtür; bir barış gücü değildir. ABD, pikniğe gelmediğini, savaşılacağını açıkça söylemişti. O batağa Türkiye bir kez girdi mi bir daha Ortadoğu'dan çıkması mümkün değildir. Bu anlamıyla Irak olayı, gündemin birinci maddesidir. Dolayısıyla da, buradaki işçiyi, emekçiyi, memuru, herkesi ilgilendiriyor. Ve Irak'a girilmesi halinde çok kısa bir sürede sonuçları görülecek; savaşın bir tarafı olarak Türkiye'de demokratik hakların bütünüyle askıya alınması söz konusu olacaktır.

KAOSUN SEBEBİ ABD'DİR

Irak'taki hesaplarının tutmadığını artık gizleyemez hale gelen ABD, "ya ben ya kaos" ikilemi ile programını dayatmakta ve AB'yi de BM'yi de buna ikna etmeye çalışmaktadır. Halkları (özellikle de Irak halkını) ilkel, kendini yönetemez, yalnız bırakılırsa kaos üretir biçiminde gören; yönetmeyi de demokrasiyi de salt kendine yakıştıran bu zihniyet, ne yazık ki yer yer sol çevrelerden de destek görmektedir. Savaşı önceleyen süreçten bugüne dek Araplara yönelik yapılan pek çok tahlil, bu fikri beslemektedir. Gerçekte ise toplumlar tarihinden az çok haberdar olan ve sınıf olgusuna vakıf hiç kimse böyle düşünmez/düşünmemelidir. Arap halkına direnmenin de onurun da yakışmadığını, ülkelerini ve onurlarını teslim ettiklerini söyleyenlerin sayısı hatırlanmalıdır.

Emperyalizm, tarihi boyunca, yapıcılığı ile değil, yıkıcılığı ile iz bırakmıştır. Ve örneğimizde de yaptığı şey; bir halkın maddi olandan kültürel olana dek tüm birikimlerine, son model silahlarla kastetmek olmuştur. Ev kapılarını tekmelerle açan, insanları toplama kamplarına hapseden, yaralarını sarma fırsatı bile vermeyen ABD, kendi varlığını istikrarın, yokluğunu ise kaosun sebebi saymaktadır. Bizler biliyoruzki gönlüne öznelliğin, çıkar veya cehaletin karası bulaşmamış hiç kimse bu saçmalığa kulak bile asmayacaktır.

ABD sıkışmıştır; dün itibar etmediği kurum ve ülkelere bugün ihtiyaç duymaktadır. Buna sebep olan da Irak halklarıdır. Halklar yalnız bırakıldığında, her zaman, kendilerini daha iyi yönettiklerini, yaşamı ihtiyaca göre koordine ettiklerini, sayısız örnekte göstermiştir. Televizyonların Afrika'dan verdiği boğazlaşma örnekleri de bütünü ile manipülasyondur. O örneklerin de doğrudan müsebbibi; maden, petrol, vb. zenginlikler için oraya girmiş ve çatışmayı başlatmış olan emperyalist haydutlardır.

Dünyanın değiştiği, halkların sorunlarını kendi başına çözemeyeceği, emperyalistlerle beraber yaratıcı projeler (yol haritaları) sunarak hareket etmenin daha akıllıca olacağı biçimindeki yaklaşımlar; ancak, küreselleşen emperyalist kültür tarafından dumura uğratılmış beyinlerin veya bir yere yaslanmadan ayakta duramayacak kadar kendine güvensiz kişi ve yapıların ürünü olabilir.

İşte Türkiye bu koşullarda, efendisine bekçilik etmeye, Irak halkını ve haklı direnişini kırmaya çağırılmıştır. Düne kadar, işgalcilere olumluluk atfeden Kürt önderliği, şimdi kaygılı görünmektedir. Bilinmektedir ki Türkiye Irak'a girdi mi orada kalıcılılaşacaktır. Bu, Türkiye'nin Irak'a açık müdahalesi demektir ve Kürt önderliğinin Kuzey Irak'taki beklentilerine dair de olumsuz bir etkisi olacaktır.

ABD, mümkün olursa, Irak'taki askeri varlığını, kapitalizmin inşası amacıyla sınırlama eğilimindedir. Çünkü kapitalizmin varlığından kazanacak olan ABD'dir. Temel amacı budur. Bunun dışında, Kürtlerin devlet kurup kurmaması, Türkmenlerin ezilip ezilmemesi sadece bir ayrıntıdır ve işine gelmediği sürece, umurunda da değildir. Kapitalizmin gelişiminin önündeki temizliği yapacak bir güce ihtiyaç duymaktadır. Şimdilik görünen, Türk ordusu bu beklenti dahilinde Irak' a çağırılmıştır.

ABD AÇISINDAN SON DURUM NEDİR?

ABD'nin içinde bulunduğu durumu daha iyi anlamak için, peş peşe gerçekleşen dört büyük askeri eylemin niteliğini ve mesajını doğru okumak gerekiyor.

Birincisi, hatırlanacak olursa ABD, Birinci Dünya Savaşı sonrasında Haşimi sülalesinin bir kanadını Ürdün'e, bir kanadını Irak'a kral

olarak atamıştı. Daha sonra gelişen mücadeleler, Haşimi ailesinin iktidardan uzaklaştırılmasını ve farklı bir siyasal modelin oluşumunu beraberinde getirdi. Ürdün'de ise siyasetçiler bugün hala Haşimi sülalesinden geliyor. ABD, bir ara, Ürdün kralının akrabalarından birini, Haşimi soyundan geldiği için Irak'a kral olarak atamayı tartıştı. Çünkü artık dünyada emperyalizm, yönetimlerin demokratik niteliğinden daha çok kendi çıkarlarını en uzun savunabilecek siyasal kimlikleri arıyor. Yani artık hangi ülkede olursa olsun, belli aralıklarla, göstermelik de olsa yapılan iktidar değişiklikleri ABD'nin işine gelmiyor, çıkarlarını tehdit ediyor. İşin içinde serbest oy olması sebebiyle bazen ters netice de verebiliyor. Afganistan'da yıllar önce tedavülden kaldırılmış olan kralın işbaşına çağırılmasının da nedeni buydu. İşte aynı şey Irak için de öneriliyor, Haşimi soyu oraya getirilip oturtulmaya çalışılıyordu. Tam da bunun tartışıldığı günlerde, Ürdün Büyükelçiliği vuruldu.

İkincisi, ABD, işgali meşrulaştırma ve yükü paylaşma amacıyla, kendi iradesi altında BM'nin rolünü ön plana çıkarmaya başladıktan hemen sonra BM binası vuruldu.

Üçüncüsü, Şiiler bir tarafta ABD'ye karşıymış gibi görünüyordu diğer taraftan ABD ile açık işbirliğine gidiyordu. Nitekim, oluşan Geçici Konsey'e 13 üye ile katılmışlardı. İşte, ABD'nin insiyatifi altında oluşturulan bu Konsey'in toplanmasına bir hafta kala, Konsey'de en büyük siyasi ağırlığa sahip olan El Hekim vuruldu.

Dördüncüsü, ABD Kuzey Irak'ta işlerin yoluna girdiği, halkın kendini yönetmeye başladığı mesajını verdi ve işgalin yapıcılığına dair bir kanaat oluşturmaya başladı. Bu açıklamadan bir gün sonra, ayrı bölgede 6 Amerikan askerinin ölümü 60 kişinin yaralanmasıyla sonuçlanan bir bombalama olayı gerçekleşti.

Bu eylemlerin yapılaş şekllinden

zamanlama ve içeriğe kadar verdiği izlenim, politik bir mücadelenin vuruşları olduğudur. Bu eylemlere yönveren iradenin; süreci çok iyi okuyan, global düzeyde yönlendiren; gelişmelere göre politika üretip hayata geçirebilen güçlü, merkezi bir yapıya sahip olduğunu söylemek abartılı olmayacaktır. Farklı farklı birimler tarafından gerçekleştirilen bu eylemler, neredeyse bir devlet örgütlenmesini çağırıyor. Bugün, emperyalizm koşullarında pek çok devletin bile bu denli bağımsız politika üretmiyor olması, akla sıradan direniş örgütlerini değil, çok daha üst düzeyde bir örgütlenmeyi getiriyor. O halde, bu tür bir örgütlenmenin kimliğini araştırırken, söz konusu politikaların kime hizmet ettiğine bakmak gerekiyor. Bu politikalar, uzun dönemde ne emperyalizmin oradaki doğrudan uzantısı olan ABD'ye, ne de onun dolaylı müttefiklerine (Rusya, AB, vb.) hizmet etmektedir. Eylemler, ABD ile birlikte çok geniş kesimleri savaşın içine çekebilecek çok uzun dönemli bir savaşı Irak'ta göze alabilecek bir siyasal yapıyı düşündürüyor. Bu noktadan bakıldığında akla ilk gelen, eski Irak devletinin bir biçimde uzantısı olan kesimlerdir. Hatta sorunu, Irak devletinden çok, Baas rejimi çerçevesinde düşünmek gerekiyor. Çünkü Baas'ı sadece Irak'a indirgemek mümkün değil. Sanki, Ortadoğu düzleminde Arap milliyetçiliği temelinde bir karşı duruş söz konusu.

ABD ise, eylemlerin arkasındaki mesajı almış olduğu halde, sorunun bu boyutunu özellikle gizlemeye çalışıyor. El Kaide, El Ensar, Mossad, vb. varsayımlar özellikle öne çıkarılmış ve işin özü gölgelenmek istenmiştir. Zaten artık El Kaide, ABD'nin ihtiyaç duyduğu her noktada andığı bir joker haline gelmiştir. Gerçekte ise bu tür örgütlerin, ne süreci bu biçimde okuyabilme ne de söz konusu eylemleri üretip hayata geçirebilme şansı vardır. Bu tür politikalarla birebir örtüşen çıkarları da olmayan siyasal yapılar öne çıkarılarak, gerçekler gizlenmeye

çalışılıyor. Fakat, ABD'nin yaptığı çetin "U" dönüşü, kendisini ele veriyor. Irak'taki insiyatifi neredeyse bütünüyle BM'ye bırakıp, kendi görevini kapitalizmin inşası ile sınırlayıp, çekilmeyi bile düşünebiliyor. Richard Perle bile, "*bir batağa saptık*" diyebiliyorsa, bu mesajı iyi okumak gerekiyor. Üstelik mücadelenin bundan sonraki evresi, 100-150 bin askerle yürütülebilecek gibi değil. Çok daha fazla miktarda askere ihtiyaç olacaktır. Bir diğer handicap da asker gönderme konusunda ülkelerin, gönüllülükten bocalamaya doğru yönelmiş olmasıdır.

Irak bir çöl bölgesidir; askerlerin, klima şartı olmadan ayakta kalabilme şansı yok. Mesela uzmanlar Ocak ayını bekliyor; "Ocak'ta ABD ne yapacak?" diye soruyor. Çünkü, kum fırtınası sebebiyle ABD tanklarının görüş mesafesi sıfır olacak, görüş sistemleri tümüyle işlevsiz hale gelecektir. 90 gün sürmesi beklenen kum fırtınaları ABD tanklarını da garnizonlarını da korumasız duruma düşürecektir. O bölgeyi çok iyi bilen, çevreyi gözü kapalı olarak algılayabilen Iraklılar karşısında bu risk daha da artacaktır. ABD'yi korkutan budur. Çünkü, ne denli hazırlıklı olunursa olsun, değişen her koşul, o duruma uygun yeni bir askeri örgütlenmeyi gerektirir. Ona uygun askeri örgütlenmelerin yetkinleşmesi belirli bir zaman gerektirir. Daha savaş yeni başlıyor sayılır. Ve rakamlar üzerinde oynanıyor da olsa, mevcut kayıplardan çok, eylemlerin arkasındaki gücün kimliği, yetenek ve kapasitesi korkutuyor. Şu ana kadar ABD, bu boyutta bir örgütlenmenin askeri hedefi olmamıştı.

Türkiye'de kimi gazetelerde "*eğer Irak'ta bu denli güçlü bir örgütlenme olsaydı, ABD'ye karşı da savaşırdı*" biçiminde bir değerlendirme yapılmıştı. Bu, mevcut eylemlerin doğru değerlendirilemediğini gösteriyor. Eylemlerin politik sonuçlarını okuyamayanlar, eylemin ABD'ye yönelik olması için mutlaka ABD askerlerinin ölmesi gerektiğini düşünürler. Nitekim Ürdün

Büyükelçiliği bombalandığında eylem, ölenlerin kaçının Amerikan askeri olduğu noktasından tartışıldı. Gerçekte ise önemli olan, siyasal sonuçlarıdır. Bu dört eylem, ABD'ye Irak'tan artık elini ayağını çekmesi gerektiği mesajını vermiştir. ABD artık saldırıları ciddiye almakta ve tüm Ortadoğu'yu sarsmaya gebe gelişmeleri kontrol altına alabilmenin olanaklarını tartışmaktadır.

Yani artık savaşı bırakalım başka ülkelere (İran, Suriye, K. Kore gibi) taşımay; ABD, kendi başlattığı yangını kontrol edebilmenin derdine düşmüştür. Çünkü, Irak'taki bir başarısızlık, bütünüyle bir yöntemin, bir stratejinin, bir eğilimin fiyaskosu anlamına gelecektir.

Bu arada yazımızı hazırlarken, Bağdat'tan beşinci eylem haberi geldi. CIA'nın karargah olarak kullandığı ve Geçici Konsey üyelerinin kaldığı Bağdat Oteli'ne, bomba yüklü bir araçla saldırı düzenlendi. Otelin iki metreyi bulan dev beton bloklarla korunuyor olması, işgalcinin ve işbirlikçisinin can güvenliği için yeterli olmamıştı. Aslında bu eylem, yukarıda andığımız yorumlara da yanıt olmuş, görmek istemeyenlere, ABD'nin hedef olduğunu daha açık bir dille anlatmıştır.

Yukarıdaki paragrafı yazmamızdan birkaç saat sonra bu kez de mesaj, Türkiye'ye geldi. Türkiye'nin Bağdat Büyükelçiliğine, bomba yüklü bir araçla saldırıldı. Aslında böyle bir saldırı, hemen hiçbir kesime sürpriz gelmemiştir. Devrimciler için önemli olan, sadece böyle bir saldırıyı öngörmek değil, aynı zamanda nasıl bir politikanın devamı olabildiğini değerlendirebilmektir.

Yukarıdaki değerlendirmemizle ilişkilendirerek, bu eylem zincirine dair kafalarında belirli bir sonuç oluşan okurlarımıza, örneğin El Hekim'e yönelik saldırının sosyalist basında nasıl değerlendirildiğini anımsatmayı yararlı görüyoruz:

"*Şii lider El Hakim'le birlikte 125 kişinin katledildiği provokasyon saldırısı, işgalcilerin Irak halkını dinler, mezhepler, milliyetler temelinde*

birbirine düşürme politikasının parçasıdır."

"Katliam, duraksamadan söyleyebilirizki, işgalcilerin işine yarıyor. Bunun ötesinde yapılan başka hesaplar, baş çelişki olan işgal karşısında ikincildir." (Ekmek ve Adalet)

"Suikastle birlikte tartışılmaz bir şekilde öne çıkan ise bu durumdan en çok da işgalcilerin yararlandıklarıdır. Ortadoğu'ya giren işgalcilerin kaos politikalarıyla halkları birbirine düşürmeye çalışmasına son derece uygun zeminler yarattığıdır." (Atılım Gazetesi, 6 Eylül 2003)

El Hekim'in öldürülmesi olayına yer veren Devrimci Demokrasi Gazetesi de eylemi ABD emperyalizminin "böl-parçala-yönet" politikası çerçevesinde ele almış ve "kan gölüne çevrilmek istenen Irak'taki son gelişmeler bununla da sınırlı değildir. Geçtiğimiz günlerde Irak'taki BM binasının, Ürdün Büyükelçiliği'nin bombalanması ve Kerkük'te meydana gelen olaylar ilerleyen günler açısından Irak halkını nelerin beklediği konusunda bize bilgiler vermektedir." değerlendirmesini yapmıştır. (Devrimci Demokrasi, 1-16 Eylül, 2003)

Eylemde seçicilik, devrimciliğin bir niteliğidir. 11 Eylül gibi, Necefteki bombalama eylemi gibi yüzlerce insanın ölümü ile sonuçlanan bombalama eylemlerine devrimciler, ihtiyatlı/mesafeli yaklaşır. Ne var ki bu, eylemi yanlış değerlendirmek için bir gerekçe olmamalıdır. Bizler "olur" vermesek de Irak'taki bu eylemi diğer başka eylemlerle beraber, bir yapı, bir organizasyon yürütüyorsa; işgale karşı makro düzeyde siyaset yapıldığının, süreci tayin edecek denli büyük ve etkili adımlar atıldığının ve ABD'nin iradesini bütünüyle kırma işaretleri verildiğinin ifadesiyse; eylemler, bir de bu açıdan değerlendirilmeli; provokasyon diyerek geçiştirilmemelidir.

Görünen o ki Ürdün Büyükelçiliği'nin, BM Temsilciliği'nin ve El Hekim'in hedef seçilmesi; aynı siyaset tarzının birbirini tamamlayan

türdeki eylemleridir. Bunun arkasında ABD'nin olduğunu söylemek zordur ve yorumda kolaycılıktır. Gelişmeleri çok yakından takip eden, sürecin kimyasına hakim, güçlü ve örgütlü bir yapının işine benziyor bu eylemler. Bunlar, günlük sokak arası çatışmalardan çok daha farklı ve etkilidir. Sonuç almaya yöneliktir. Ve ardında yukarıda da belirttiğimiz gibi Arap milliyetçiliği temelinde örgütlenmiş, geçmiş iktidar imkanlarını kullanabilen, yanlışlarına rağmen işgal karşıtı olan bir yapının olduğunu söylemek mümkündür. En azından, bugün bizce görünen en yüksek olasılık budur. Ve bunun devamı olarak, işgal güçlerine ve işgal güçlerinin "canlı kalkanı" biçimindeki işbirlikçilere yönelik önümüzdeki günlerde bu tür eylemlerin gerçekleşme olasılığı giderek artmaktadır. **Eylemin ABD'nin işine yaradığı, tartışma götürür bir değerlendirmedir.**

Eylemi doğru seçmek ve sonuçlarını değerlendirebilmek, başarı için kaçınılmaz bir kıstastır. Bu konuda, ülkemiz solunda hala bir ölçek sorunu yaşandığına çeşitli dönemlerde değinmiştik. Ve hatırlanacak olursa, Güncel Defterler II'de şöyle demiştik; "11 Eylül'le ilgili olarak üzerinde durulması gereken noktalardan biri de, bu tür geniş kesimlerde şok etkisi yaratan üst düzeydeki askeri eylemlerin o eylemleri yapanların kimliğinden bağımsız olarak, en örgütlü güce hizmet ettiğidir." (s:24)

Aynı ölçüyle düşünüldüğünde, Irak'taki eylemlerin, 11 Eylül'ün aksine, ABD'den daha örgütlü olan direnişçi yapılara yaradığı görülür.

Kaos, ABD'nin başarısından daha iyidir.

Çünkü, bilinmektedir ki ABD, eğer Irak'ta başarılı olur ve temenni ettiği sistemi oluşturabilirse; sırada İran, Suriye, Hazar petroleri ve Rusya'nın tam kısıp alınması var. Bir tek, Irak'taki hesaplarında daha huzurlu olabilmek için bile, ABD'nin İran'ı etkisiz kılması gerekiyor. Aynı şekilde, eğer Rusya'yı kuşatacaksa,

İran'ın düşürülmesi bir zorunluluk olarak görünüyor. İşte bölge halkları açısından tüm bu tehditlerin önünün alınması, Irak'ta ABD'nin batağa saplanması ile mümkündür. Bu bağlamda Irak'ta direnen kesimler, farklı ideolojik duruşlarına rağmen son tahlilde tüm bölge halklarının ve hatta tüm dünya halklarının geleceği için dövüşmektedir. Bu nedenle, Irak'taki işgal karşıtı direnişi ayakta izlemek; onlarla sevinip onlarla üzülmek hiç de abartılı bir duruş değildir. Bu gerçeklere rağmen, sorunu "yeniden yapılanmakta olan Irak'ta bir yapıcı özne olmak" bağlamında alan ve dolayısıyla ABD'nin başarısı için çaba harcayan çevreler gerçekte bölge ve dünya halklarının kaderi açısından bozucu/yıkıcı bir rol üstlenmiş olmaktadır.

OLGULARI DOĞRU OKUMAK

VEYA

SONUÇ YERİNE

İrak, dünya gündemine oturmaya başladığı andan itibaren yaptığımız değerlendirmeler anımsanacak olursa, en çok, **olguları doğru okumak** üzerinde durmuştuk. Marksistler, kimi toplum ke-simleri gibi, sadece fotoğraf çekmekle yetinmezler. Onlar, her gelişmeyi kendi süzgeçlerinden geçirir ve oturduğu gerçek zemini tanımlar. Örneğin Irak'ta yaşanan direnişe dair, çok farklı değerlendirmeler yapılmaktadır. Mesela, Amerika'nın Vietnam'da olduğu gibi Irak'ta da kırılıp yenilgiye uğrayacağını söyleyen Pakistanlı yazar Tarık Ali, "Bu kırılma gerilla direnişinden ötürü yaşanmayacak. Amerika ordusu içinde yaşanacak son derece ciddi moral bozukluğundan kaynaklanacak" diyor. Gerçekte ise, gerilla savaşı olmasaydı, ABD oradaki projelerini güle oynaya gerçekleştireydi, böyle bir moral bozukluğu olmayacaktı. Pek çok kesimde olduğu gibi Tarık Ali'de de halkın ABD'ye gösterdiği tepki ısrarla küçümseniyor ve sonuçta gelişmeler yanlış okunuyor.

MEVCUT SİSTEME YAKLAŞILDIKÇA SOSYALİST ALTERNATİFTEN UZAKLAŞILIR

Bugün emperyalist sistemle ve onun izdüşümü yerel iktidarlara çelişme halinde bulunan tüm ezilenlerin, baskı altında bulunan tüm kesimlerin taleplerinin karşılanması ve gerçek anlamda bir özgürlük için; ezen-ezilen çelişmesi, ezilenlerin lehine çözülmek durumundadır. Sistem içinde kimi iyileştirmeler mümkün olsa da, çelişkinin çözümü uzlaşmayla değil mücadeleyle olacaktır. Bu, emperyalizm var oldukça, niteliği de değişmeyecek bir olgudur.

Son 15-20 yıl içinde yaşanan gelişmeler nedeniyle bu yaklaşımımızı 'dogmatik' bulanlar olacaktır. Gerçekte ise, böyle bir yakıştırma, söz konusu gelişmelerin bir parçası niteliğindedir. Mücadele grafiğinde yaşanan dalgalanmalar, sermaye çevrelerinin kendi ihtiyacı olan 'yeniden yapılanma' hamleleri, özgüven ve perspektif sorunu yaşayan kimi sol çevrelerde sistem içine taşınmanın gerekçeleri olmuştur. Yüzyılı aşkın süre, burjuva ideolojisi karşısında üstünlüğüne bir kez olsun gölge düşürmemiş olan Marksizm'i "eskimiş", "yetersizlikle malul", vb. olarak tanımlamaya başlamak; Marksizm'in yaşam tarafından defalarca ve çeşitli coğrafyalarda kanıtlanmış önermeleri yerine, **burjuva kesimlerden veya Troçkizm'den ödünç alınmış fikir parçacıklarına** itibar etmek, adeta bir rüzgar halini almış; özgürleşme projeleri, kimi kesimlerce, bir daha indirilmemek üzere rafa kaldırılmıştır.

Saldırıların küresel çapta sürdüren emperyalizme karşı ancak küresel çapta karşı durulabileceği, ulusal çapta bir şey yapılamayacağı fikri de, emperyalizm tarafından küreselleşme eşliğinde pompalanan

ideolojik kalıpların izlerini taşımaktadır. "Var olanı değiştiremiyorsan, katıl ve içinde yer edin" biçiminde formüle edilebilecek bu eğilimin en çarpıcı biçimine, Irak ve Türkiye Kürdistan'ında Kürt önderliklerde rastlanmaktadır.

Ulus devlet talebinde geçmişe oranla bir yumuşama, ısrarcı olmama hali gözlenmekte ve bu, ilk etapta olumlu çağrışımlar yapmaktadır. Gerçekte ise mesele, bir ulus devletin olup olmayacağından çok, ulus olmaktan kaynaklı haklı taleplerdir. Bu taleplerin ifade edilmesi bugün hala demokratik bir içerik taşır.

Geçmişte olan ve bugün artık tekrar etmeyecek olan şey, burjuvazinin bu taleplerin gerçekleşmesine önderlik etmesidir. Bugün değişen koşulları gerekçe ederek bu hakları kazanmaktan vazgeçmek, ileri bir adım değildir. Bu, Türk ulus egemenliğini kabul etmektir. Yani, Kürtçe değil Türkçe konuşulacak; Türkçe düşünüp bir Türk gibi yaşanacaktır. Bunu dayatmak da, kabullenip ona göre davramak da ilerçilik değildir ve gerçekte bunun küreselleşme ile gerekçelenebilecek hiçbir boyutu yoktur. Küreselleşme, sınımlanabilecek bir bahane olabilir ancak.

Sisteme yaklaşıldığı oranda

sosyalist alternatiften uzaklaşmaktadır.

Kendisine benzeyen pek çok örnek gibi, Gündem gazetesinde yazan Demir Küçükaydın'ın da, dağarcığındaki tüm okları devrimciler/sosyalistlere fırlatması ve her vesileyle hedef göstermesi bir tesadüf değildir. "*Kürtler, herhangi birisi en küçük bir demokratik talep öne sürdüğünde hemen onu destekliyor ve her türlü radikal demokratik talebin en tutarlı savunucusu oluyor*" diyen **Küçükaydın**, acaba "işgalci güçlerin Irak'tan kovulması" talebini demokratik görmüyor mu? Veya

ABD'nin Iraktaki varlığını "altın bir fırsat" olarak gören "Kürtler" değil mi? Kaldı ki, demokratik tavır alışları, sınıfsal veya örgütsel farklılık belirtmeden, "Kürtler" ortak paydasında aramak da ciddi bir problemin varlığına işarettir. Bu, sınıfsal perspektifte bir kaymanın ifadesidir.

Kürtleri, sınıfsal ayırım gözetmeksizin öven ve gerçekliği yansıtmayan genellemeler yapan Küçükaydın, "*devrimci demokratik bir hareketin*

oluşmasının önündeki en büyük engel sosyalistlerdir. Sosyalistlerin bu etkisine son verilmeden, Türkiye'de devrimci demokratik bir hareketin oluşması neredeyse olanaksızdır" demektedir. (17 Eylül,2003)

Sosyalistlerle mesafeyi açmak ve aynı oranda sisteme yaklaşmak, sadece Küçükaydın'a ait bir tutum değildir. Anımsanacak olursa, 1 Eylül kutlamalarında Diyarbakır'da Türk bayrağı ile KADEK bayrağı bir arada açılmış ve Gündem'de "kapak"tan verilmişti. Gündem, bu gelişmeyi "Türkiyelileşme"nin bir ifadesi olarak değerlendirdi. Bir hedef olarak belirlenen ve dillere dolanan bu

"**Türkiyelileşme**" nedir? Türkiye Cumhuriyeti devleti bir ulus devletin en üst örgütlenmesidir; bir Türk devletidir. Herkesin devleti olma iddiası, bir yönetme ve yönlendirme ihtiyacından ibaret bir yalandır. Türkiye oligarşisinin baskı aracı olan devlet, genelde tüm emekçilerin ezilmesinde ve toplumun büyük bir çoğunluğunun temel hak ve özgürlüklerinin gaspedilmesinde rol alırken, bu zulüm ve sömürüden Kürtlere düşen pay, her zaman "iki kat" olmuştur. Onlar, hem sınıfsal hem de ulusal olarak ezilmektedir. Bu baskıda; ne İmralı süreci, ne küreselleşme, ne de Irak işgali sebebiyle en ufak bir azalma olmamış; ezilen bir ulus olmaktan kaynaklı demokratik talepler de varlığını korumuştur. Bu demokratik taleplerin gerçekleşmesi mutlaka ulus devlet çağrısıyla olmayabileceği gibi, Türkiyelileşme çağrısıyla da olmayacaktır. "*Biz Türkiye devletinin bir parçasıyız*" demekle, kazanılabilecek hiçbir şey yoktur; bu ancak var olanın kalıcılaşmasına hizmet eder, egemeni cesaretlendirir. Hak kazanmanın, mücadeleden başka hiçbir yolu yoktur. Bu da zorbanın anladığı dilden olmak durumundadır.

Kazanılacak hakkın niteliği, mücadelenin de niteliğini belirler. Böyle bir mücadeleyi önüne koymadan, mevcut iktidarın sınıf egemenliğini temsil eden **bayrağı havaya kaldırarak hak kazanmaya çalışmak**; saflık değilse eğer, gönüllü tasfiyeciliktir; teslimiyettir. Aynı şey Türkiye'de olduğu gibi Irak'ta da geçerli. Irak'ta ortak merkezi bir devlet içinde Kürtlerin, Arapların, Türkmenlerin, Şii ve Sünnilerin olduğu üst düzeyde bir çatı kurulabilir. Bu, öncelikle ABD'nin, sonra da Kürt, Arap aşiretlerin çıkarları temelinde şekillenecek ve Kürt halkının demokratik taleplerinde herhangi bir ilerleme anlamına gelmeyecektir.

Bugün emperyalizmle işbirliği yapan aşiret reislerinin yarım burjuva işbirlikçileri olarak halkın karşısına çıkmasına yarayacak olan bu süreçte,

Kürt halkı adına çıkar/gelecek ummak, en azından sınıf olgusundan ve emperyalizmin niteliğinden haberdar olmamak anlamına gelir.

Emperyalizme ve yerli işbirlikçilerine karşı kurtuluş ve dolayısıyla özgürlük projeleri, ticari yaşamdaki "kazanç" ölçütleriyle veya duygusal reflekslerle değil, bilimsel ölçütlerle çizilir. Sosyal bilimin niteliği gereği var olan esneklikler; bir pragmatizm ve öznellik rüzgarı estirmek için bir gerekçe olmamalıdır. Ulus sorunu da Marksist klasiklerde, yanlış anlamaya yer vermeyecek biçimde ele alınmıştır. İşbirliğini, emperyalizmin politikalarına alet olarak iş görmeyi, ulus sorununun özgünlüğüne bağlayanlara, Marksizm vaktinde gerekli yanıtı vermiştir:

" *Eskiden ulusal sorun, reformist bir bakış açısıyla, ayrı, bağımsız bir sorun olarak; sermayenin iktidarı, emperyalizmin devrilmesi, proleter devrim genel sorunuyla bağlantısız bir sorun olarak ele alınırdı. Sömürgelerdeki kurutuluş hareketiyle doğrudan ittifak olmaksızın Avrupa'da proletaryanın zaferinin mümkün olduğu, ulusal sorunun ve sömürgeler sorununun sessizce, "kendiliğinden", proleter devrimin anayolunun dışında, emperyalizme karşı devrimci mücadele olmaksızın çözülebileceği varsayıldı. Şimdi bu devrim karşıtı görüşün maskesi düşürülmüş olarak görülmelidir. Leninizm tanıtlamış ve emperyalist savaş ile Rusya'daki devrim doğrulamıştır ki, ulusal sorun ancak proleter devrim ile bağlantı içinde ve proleter devrimin zemini üzerinde çözülebilir; Batı'daki devrimin zafer yolu, sömürgelerin ve bağımlı ülkelerin emperyalizme karşı kurtuluş hareketiyle devrimci ittifaktan geçer. Ulusal sorun, proleter devrimi gelen sorunun bir parçası, proletarya diktatörlüğü sorunun bir parçasıdır.*" (Stalin, Leninizmin Temelleri, s:76-77) Ayrıca ulusal sorun incelenirken ve bir ölçü oluşturulurken, en temel olgunun anti-emperyalistlik olduğu; Afgan emiri, Mısırlı tüccar ve aydınlar gibi örnek-

lerde de görülmüştür.

Bugün ülkemizde, Türkiye Cumhuriyeti Devleti, Türk ve Kürt halklarının gerçekten demokratik bir yaşam sürdürmesinin önündeki en büyük engeldir. Halkların ortak kurtuluşu, emperyalizmle işbirliği halinde olan bu ortak düşmana karşı ortak tavır almaktan, ortak mücadele vermektense geçer. Bu, yıllardır savunduğumuz bir çerçevedir. Vaktinde bu perspektife itibar etmeyen Kürt örgütlenmeler, bugün "Türkiyelileşme" ile de bunu ifade etmiş oluyolar.

Marksizmin emperyalizm çağına özgü olarak ortaya koyduğu yaklaşım, dikkatle ve tekrar incelenmelidir. Yani bizim ortaya koyduğumuz çerçeve yeni değildir. Özellikle 3. Bunalım dönemiyle beraber; emperyalizmin içsel bir olgu olması, dünyanın pazar olarak paylaşımının tamamlanması, emperyalist-kapitalist pazarın dışında toprak kalmaması, kıtaların derinlemesine sömürsünün gündeme gelmesi sebebiyle artık; ulusal niteliği olan, ulusal nitelikleri ağır basan güçlü bir burjuvaziden bahsetmek mümkün değil. Dolayısıyla, ulus talebi olan, ulus-devlet olarak örgütlenmek gibi çok somut bir talebi olan bir burjuva bulmak da mümkün değil. Olsa olsa, geçiş dönemini yaşayan küçükburjuva entelektüel aydınlardan oluşan bir milliyetçi düşünce olabilir. Bunun da zaten uzun dönemde başarı şansı yoktur. Çünkü, emperyalist sömürünün bu kadar hızlı yayıldığı bir dönemde, küçükburjuvazi içindeki bazı kesimler, kısa sürede emperyalizmle bütünleşerek, uzlaşarak o milliyetçi gibi görünen kesimleri emperyalizmin bir işbirlikçisi haline dönüştüreceklerdir.

Bugün artık, ulus sorunun ulus temelinde örgütlenmelerle çözümünün mümkün olmadığı, daha yaygın ve sesli biçimde ifade edilmelidir. Bu, ulus temelinde sorunların olmadığı anlamına gelmiyor. Ancak o sorunların çözümü, ulus temelinde örgütlenmeyi değil, sınıfsal temelde örgütlenmeyi gerektiriyor. Leninizmin ifade ettiği, tam da budur;

ulusal sorun, proleter devrimin bir bileşeni haline gelmiştir. Bu noktada akla, her şeye rağmen ulus temelinde örgütlenen Korsikalıların Fransa'dan, Baskıların İspanya'dan, Berberilerin Cezayir'den, vb. ayrılma talebine nasıl yaklaşılması gerektiği sorusu geliyor. Bu tür durumlarda ölçü alınması gereken, ayrılma talebi değil, ayrılma talebine yön veren siyasal yapının ideolojik kimliğidir.

Geçmişte Kürt hareketi en büyük desteği

Devrimci Yol'dan aldı.

O gün için Kürt önderliği, Kürt halkının güçlü dinamikleri olduğunu, bu dinamikler doğrultusunda mücadele ederek kendi sorunlarını çözmesinin, Türkiye'deki bütün halkların sorunun çözümüne endekslenemeyeceğini ve onun sonuna ertelenemeyeceğini söylüyordu. Ayrıca, örgütlenme ve mücadele düzeyine, mücadele sürdürülecek alanların niteliğine dikkat çeken, düşmanın ortak olmasına rağmen, sahip olunan avantajlar sebebiyle mücadelenin başlatılması kararını veren Kürt önderliğinin bu kararı; bağımsız bir şekilde örgütlenmiş küçük bir hareketin mücadeleyi başlatmasının başarı şansının az ya da çok olması açısından tartışılabilir; ama ilke olarak doğrudur. Biz onları eleştirmemize, yani bizi hedefe götürecek asıl yolun ortak örgütlenme ve ortak mücadele olduğunu söylememize rağmen, desteğimizi esirgemedik. Kürt halkının mücadelesi sonuna kadar haklıdır; mücadelesinde ve örgütlenme biçiminde yanlışlıklar olsa da özünde haklıdır diyor ve sahip çıkıyorduk. Ne zaman ki, Kürt önderliği ulus devlet çağrısından vazgeçiyormuş gibi yapıp, kendi halkının demokratik taleplerini savunma hakkından vazgeçtiyse, biz de onlar karşısındaki duruşumuzu değiştirdik.

KADEK gerçekte devlet amacından da vazgeçmiş değildir. Mevcut devletle bütünleşme üzerinden çözüm düşünmekte ve asıl olarak halkının Türkiye Cumhuriyeti devletine karşı demokratik talepleri için mücadele

etmekten vazgeçmiş olmaktadır. Türk bayrağını havaya kaldırmanın başka bir anlamı yoktur.

Hakların kazanılması için Kürt temelli bir örgütlenme şart değildir. Kürt halkının ertelenemez zorunlu ve acil talepleri vardır. Örneğin bir Kürt çocuğun anadilde konuşma isteği sosyalizme ertelenemez; bu acil bir taleptir, doğrudur, desteklenmelidir. Ama bunun için Kürt temelli bir örgütlenme şart değildir. Belki sorunun özgünlüğüne bağlı olarak, bağımsız siyasal yapıya destek oluşturmak için veya salt o soruna dikkat çekmek açısından kimi demokratik örgütlenmelere gidilebilir; ama, sorunun çözümünün motoru, tayin edici aracı proletarya partisidir ve bunu ulus temelli düşünmek doğru değildir. Aynı şekilde, Kürtlüğe -halk ve ege-men ayrımı yapmadan- olumluluk atfetmek, sanki kendinden menkul bir değer taşıyormuşçasına, tüm diğer uluslardan farklı bir yere koymak, milliyetçiliktir ve savunulacak hiçbir yanı yoktur. Haklı nedenleri bu tür çarpık fikirlere dayanak yapmak o haklı nedenleri de aşındırır ve desteği, hatta başarı şansını zayıflatır. Yukarıda verdiğimiz örnekte, halkı egemenden, örgütlü kesimi örgütsüz kesimden ayırmadan Kürt övgüsünde bulunan Küçükaydın'ın yaptığı tam da budur.

Biz doğru bulmuyor da olsak, bir hareket çıkıp da Kürt halkının demokratik talepleri etrafında bağımsız bir örgütlenme geliştirirse, onu gerici olarak değerlendirmeyiz; öncelikle nasıl bir çözüm önerdiğine bakarız. Ayrılmayı da savunuyor olabilir; biz programının sahip olduğu demokratik muhtevayı ölçü alırız.

Sonuçta bugün Kürt hareketi; hiçbir demokratik açılım olmadan, en gerici, en şoven, emperyalizmin en açık işbirlikçilerinden biri olan T.C'nin bayrağını, kendi bayrağıyla beraber kaldırır noktaya gelmiştir. Bu, demokratik taleplerin tümünden vazgeçmek anlamına geliyor. Dolayısıyla gerici bir tavır alıştır ve ciddi biçimde mahkum edilmelidir.

KATIKSIZ LİBERALİZM

**Fizyokratlık sistemi
Liberaller rüstemi
Katıksız Liberalizm
USA çarkın istemi
Liberal maraziye
Ekonomik faraziye
Katıksız Liberalizm
Hortumlu nazariye
Fizyokrat yutturmaca
Halkı kandırmaca
Katıksız Liberalizm
Rekabet saldırmaca
Fizyokrat kanser doku
Özelleştirme koku
Katıksız Liberalizm
Vahşi sermaye şoku
Köşe dönme ağları
Bezirganın bağları
Katıksız Liberalizm
Ballı kaymak yağları
Doğal ekonomik düzen
Sömürü halkı ezen
Katıksız Liberalizm
Zenginler doyum gezen
Özelleştirme nammış
Ormanlara dadanmış
Katıksız Liberalizm
Burjuvaya satanmış
Azınlık iktidarı
Orta direk efkârı
Katıksız Liberalizm
Kur parti, ol hünkârı
F tipi vatânı
Yıkılacak elbet zindânın
Katıksız Liberalizm
Et bir fatiha, kaz mezarın
Proleterya uyanıyor
Marksizm-Leninizmi
kuşanıyor
Katıksız Liberalizm
Emperyalizme yaslanıyor...**

Mutlu ŞAHİN / İstanbul

IRAK'TA ARTIK KİTLE İMHA SİLAHI VAR ÇÜNKÜ İRAK'TA ARTIK ABD VAR

ABD İNSANLARI YAKMAYA DEVAM EDİYOR

Aşağıdaki fotoğraf Vietnam'da çekildi. Böyle kavruldu çocuk bedenler, Amerikan napalmıyla. Böyle karartıldı çocuk düşlerle kurgulanmış Vietnamlıların geleceği. Daha önce Hiroşima ve Nagazaki yanımtı; canlı olan her şeyi ölüm kusan silahlarına hedef yapmayı kendine görev edinen katil Amerikalıların atom bombalarıyla... Ve sonra Bosna'da uranyum başlıklı füzeler, hardal gazı denedi; kurtarmak için gittiği insanların coğrafyasında; öyle ki kendi askerleri bile sakat kaldı, kansere yakalandı; ama ABD, öldürmeye, acı çekirmeye, halkları yerlerinden etmeye, yeni silahlarla yeni ölümlerin müsebbibi olmaya doymadı. Son olarak yine kurtarma, özgürlük getirme yalanları ile geldiği Irak'ta da uranyum başlıklı füze, hardal gazı, napalm, misket bombası kullandı ve ot bitmez tarlalar, imar edilemez yıkıntılar, iyileşmez yaralar açıp yerleşti; acılı Mezopotamya'nın orta yerine.

bilmektir; dün olduğu gibi tekrar özgürlük savaşçıları ismiyle anılır olmaktadır. İnaniyoruz ki bu sıfat size, ABD'nin vaat ettiği geçici ve sahte yararlardan çok daha fazlasını kazandıracaktır. Sizler, zorbalardan zorba (Dehaklardan Dehak) beğenmek talihsizliğine düşmeyecek denli deneyimlisiniz.

Bir kötülük, diğer bir kötülüğün tercih sebebi olmamalıdır. Saddam'ın zulmünden çıkarılması gereken sonuç; ne Saddam ne de ABD olmalıdır. Ama bu konuda yanlış yönlendirme olduğunu biliyoruz. Örneğin, Özgür Gündem'de

böyle evleri, köyleri, şehirleri, ateşe verilip intikam alınmayacağı, öldürülmüş evlatlarıyla savaşılmayacağı, ölümleri soyduktan sonra, araçlara bağlayarak yerlerde sürüklemeye son verileceği umuduyla Amerikalıları 'kurtarıcı' gibi karşıladılar...

İşgal gücü olan Amerika da, verdiği zayıflara rağmen şimdilik yurttaş olmayan ve ayrı dilden olan ihtiyar ve çocuklarla savaşmıyor. İşgal gücü, yakınlarında çatışma çıkınca, rastladığı ilk köyü yakmıyor, doksan yaşlarındaki ihtiyarları ağır hapis cezalarına çarpmıyor, bebeklerin mamasını çalmıyor, Iraklıların doyusya ekmek yemelerini yasaklamıyor..."

Böyle diyor Ahmet Kahraman. Bunları yazarken, Amerika'nın; işgalin de, açlığın da, hırsızlığın da, işkence, hapis ve soygunun da sorumlusu ve şampiyonu olduğunu A. Kahraman unutmmuş veya bilmiyor olabilir mi? Ahmet Kahraman bunları yazarken, Irak'tan, üstelik resmiyete yansımış rakamlara göre, 8 bin kişinin kayıp olduğu ve

Hangi akıl, hangi vicdan, hangi ölçü; tüm zamanların en zorba gücü olan bu katillere arka çıkabilir; hangi çıkar vadeleri, gönülleri çelmeleyip, ABD'nin yanında yer almaya sebep olabilir?

Ey Mezopotamya'nın mağdur halkı; ey esmer yürekli güzel insanlar; dağa sırtını vermeden kendini güvencede hissetmeyen Kürt halkı. Dağdan vazgeçip, sırtınızı ABD'ye dayamanız, kardeş Arap halkını emperyal projelere kurban etmeniz isteniyor. Türkiye'de tüm ilerici insanlık "Amerikan Askeri Olmayacağız" diye ayağa kalkmışken; Irak'ta bir çeşit "Amerikan Askeri" olmak, inaniyoruz ki içinize sinmeyecektir. Ama önemli olan, bugünden bu gerçekliği görüp, tüm bölge halklarının kaderini tersyüz etme potansiyeli taşıyan bir zorbayı kovma gücünün bileşeni ola-

yazan Ahmet Kahraman "Amerika Köy Yakmıyor" diyor. Halbuki Amerika Irak'ın kendisini yaktı. A. Kahraman, Amerika'yı işgalci olarak gördüğünü söylüyor; ama, sanki sorunu Amerika'yla değil: "Amerika'ya sövmeyi 'ilericilik', hatta 'solculuk' sananlar şimdi bana kızacaklar, ama ne yapayım ki, Irak halkının önemli bir bölümü, 'ilerici' diktatörü devirmeye gelen 'sicili kirlili' Amerika'yı 'kurtarıcı' olarak karşıladı." (Ahmet Kahraman, Ö. Gündem, 13 Ağustos 2003)

Irak'ta ABD'yi kurtarıcı olarak karşılayanların olduğu doğrudur. Ne var ki bunun büyük oranda Kürtler olduğu unutulmamalıdır. Yani, sizleri kastediyor Ahmet Kahraman; ey Kürt halkı. Ve şöyle devam ediyor:

"Iraklıların bir bölümü, bundan

akıbetinin bilinmediği haberi yansıyor basına. Yine aynı gün, yani A.Kahraman'ın yazısını yazdığı gün, işgalcinin yaşlı, genç, çoluk-çocuk demeden insanları taradığı; patlayan trafuyu bomba sanıp bunun üzerine yoldan geçen bir aileyi delik deşik ettiği haberi geliyor. A. Kahraman bunları bilmiyor mu? Elbette ki biliyor. Gerçekliği kendi çıkar prizmasından yansıtma gayreti içersinde olanlara sadece bir örnektir A. Kahraman. Ve bizim kaygımız, o güzel halkın hala bu tür maksatlı kalemlerden etkileniyor olmasıdır. ABD'yi dahi sevindirebilecek yukarıdaki satırların bilinç çelmeleyici etkisinden çıkılabildiğinde Kürt halkının kendi yolunu kendisinin bulup çizebilme basiretini gösterebileceğine inaniyoruz ve umut ediyoruz.

DEĞİŞİM SEVDASI "DEVRİM DERGİSİ"Nİ MARKSİZM'DE SINIF TAHLİLİNİ TAHRİFATA ZORLUYOR

Bilindiği gibi son 10 yılda solun gündemini en çok meşgul eden olgulardan biri de **değişim** olmuştur. Bunda reel sosyalist cephede yaşanan çözülmenin rolü var ise de, bir diğer faktör de karşı devrim güçlerinin konumundaki değişimi algılama gayretleridir. Bu iki faktör, değişimi doğru algılayıp, Marksizm zemininde kalarak yola devam etme sonucunu doğurabildiği gibi, yanlış tahlillerle veya öznel nedenlerle Marksizm'den uzaklaşmayı da beraberinde getirdi. Bu da geniş bir yelpaze oluşturacak şekilde farklı renk ve oranlarda geliştiği için meseleye salt tasfiyecilik veya salt tahrifat demek de yeterli olmamakta; her örneğin kendi özgünlüğü içinde ele alınması değerlendirilmeleri daha isabetli kılmaktadır.

Yazımıza konu olan **Devrim Dergisi**, çıkarken yer verdiği sunu yazısında bile değişim baskılanmasını, bir çeşit belirsizlik/bilinemezlik eşliğinde ele aldığı ilk ipuçlarını verdi. Birinci sayısından itibaren, tasfiyeciliğin Türkiye'deki sembolü haline gelen ÖDP ile mesafe koymaya ve satır aralarında Devrimci Yol'un argümanlarına yer vermeye özen gösteriyormuş gibi görünen Devrim; aslında sürekli olarak, değişim baskılanmasının sebep olduğu bir fikirsizlik dağınıklık hali içinde olmuştur. Bir çeşit tartışma süreci olarak da algılanabilecek, fikri kayganlık hali genelleşir ve halkevleri, tek mekan haline gelirken; tartışma sürecine "kepezlik" denecek denli mesafe koyma ve iddialılık gayretleri elden bırakılmamıştır.

Ağustos 2003 sayısında Devrim, orta sayfa konusu olarak, "Yoksullar"ı işlerken; bunu, yeni bir toplumsal kategori, yeni bir devrimci özne olarak sunmuştur. Gerçekte ise bilinir ki emek-sermaye, ezenler-ezilenler, burjuvazi-proletarya, zenginler-yoksullar, toklar-açlar, patronlar-işçiler, asalaklar-emeğiyle geçinenler, mülksüzler-mülk sahipleri gibi yapılan pek çok sınıflamanın/tanımlamanın anlattığı bir öz vardır. Bu öz, bütündür; bir düşünsel sistemdir. Bu sistematik içinde konu bağlamında genellemelere gitmek, hatta sınıf ve tabakalar arasındaki farkı ihmal etmek

içeriği bozmamakta ve 150 yıldır Marksistler, **yoksullar** denince aynı şeyi anlamaktadır. Tekrar belirtiyoruz; konu bağlamında bir özgünlük için yoksullar, farklı bir niteliği öne çıkarılarak ele alınabilir. Örneğin "sahip olduğu bir varlığı yitirerek yoksullaşan kesimlerin, radikal tutum alma eğilimi yüksektir." diyerek, yoksulların bir niteliğini/özellikliğini konu etmek mümkün ve doğrudur. Ne var ki, Devrim Dergisi'nin çabası, bu sınırları çokça aşan boyutlardadır.

Yazıya Marx'ın "...*bütün büyük kentlerde sanayi proletaryasından kesinlikle ayırt edilen bir yığın oluşturan, toplumun çöplüklerinde yaşayan her çeşitten hırsızların ve canilerin kaynağı, belli bir mesleği olmayan aylaklar, yersizler ve serseriler...*"den oluşan, "*tüm sınıfların inkarı*" **lumpen proletarya** tanımıyla başlayan Devrim, ikinci paragrafta "*Marks'ın, 'kendi devrimci kurtuluşunun araçları haline gelecek olan modern üretim araçlarının yaratıcısı' olarak selamladığı sanayi proletaryası ile, 'tüm sınıfların inkarı bir tortu' olarak nitelendirdiği yoksullar yığını arasında yaptığı ayırmadan bu yana, yoksulluk ve sınıf, sol için kavramsal açıdan gerilimli biçimde yan yana varolmayı sürdürüyorlar.*" diyor. Altını çizerek dikkat çekmeye çalıştığımız bölümde görüldüğü gibi Devrim, yoksullarla lumpen proletaryayı aynı anlamda kullanıyor. Üstelik bunu "*tüm sınıfların inkarı bir tortu olarak nitelendirdiği bir yoksullar yığını*" diyerek, Marks'a atfediyor. Marks'ın tortu dediği aylaklar, serseriler; bugün de tortudur ve bunlar sistemin ürünü ve de yoksul olsalar dahi; genel anlamda kullanılan ve içine proletarya dahil tüm ezilenleri alan yoksullar tanımı ile hiçbir benzerliği/ilişkisi yoktur. Burada, "ezildiği halde yoksul olmayan kesimler" gibi tartışmalara yanıt bile vermek istemiyoruz. Yoksulluk, marksist literatüre girmiş bir soyutlamadır ve her soyutlama gibi gerçeğin bir yanını ihmal edebilir. Ama bu, onun yanlış yerde kullanılmasına gerekçe oluşturmaz.

Yoksulluk ve sınıf, hiçbir zaman sol için gerilim sebebi oluşturmamış; olsa olsa, proletaryaya oranla ara sınıf ve

tabakaların yoğun olduğu yeni sömürge ülkelerde, o özgünlüğün tahlilini gerektirmiştir. Nitekim bugün solun büyük çoğunluğu için, örneğin Türkiye'nin bir metropol ülke ile sınıfsal doku açısından benzemezlikleri hiç de yabancı değildir. Hele ki Devrimci Yol mirasıyla hareket ettiğini söyleyen bir yapı için bu anlaşılır türden bir "acemilik" değildir. Görünen o ki sözü edilen gerilim Devrim'in kendi (koordinat belirleme) gerilimidir.

Aslında yazıdaki tüm açıklığa rağmen, insan yanlış anlamış olmayı temenni ediyor; ne var ki Devrim, yanlış anlama olasılığını bütünüyle ortadan kaldırıyor.

"**Klasik Marksist gelenekte** (Engels'in 'İngiltere'de Emekçi Sınıfların Durumu' kitabı sayılmazsa) yoksulluğun sınıf kavramıyla ilişkisi esaslı biçimde ele alınmış değildir. Üstelik bu gerilim, 'lumpen proletaryanın' 20. yüzyıl boyunca faşizmin kitle temeli haline getirilmesinin de katkısıyla, neredeyse bir zıtlık ilişkisine dönüşmüştür. **Geleneksel solun kavramsal çerçevesinde sanayi proletaryası toplumsal 'devrimci özne' denk düşerken, 'yoksullar' neredeyse her zaman karşı devrimin ve faşizmin kitle temeli nitelikleriyle ele alınmaktadır.**" (a.g.y, abç.)

"Klasik Marksist gelenek" ve "geleneksel solun kavramsal çerçevesi"; dikkat edilirse, bu ibareler, yenilik sevdaçılarının joker ifadeleridir. Nedir bu "klasik marksist gelenek" denen şey? Bunun dışında kalıp, daha derinlikli tahlil yapan çevreler mi söz konusu? Aslında bu bölümde de yoksullar ile lumpen proletarya karıştırılmamış olsaydı; klasik Marksist gelenekte yoksullardan ne kadar çok bahsedildiğini anlatmaya çalışacaktık. Ne var ki burada bizim anladığımız yoksullar kategorisi dışında bir tanımlama var. Ayrıca, arkadaşların; 20. yüzyıl önderlerinin tahlillerini "klasik Marksist gelenek" içinde sayıp saymadıklarını da merak ediyoruz doğrusu.

Lumpen proletaryanın faşizme kitle tabanı oluşturduğu doğrudur. Ne var ki "yoksullar" için aynı şeyi söylemek zordur. Yoksulluk yer yer faşizm tarafından istismar edilmiş olsa da, bu genel bir olgu değildir.

Geleneksel solun kavramsal çerçevesinde sanayi proletaryasının toplumsal devrimci özneye denk düşmesi; Marksizm'in doğuşuna yataklık eden süreçler ve coğrafya açısından anlaşılır bir durumdur. Ne var ki "*Bütün Dünyanın İşçileri Birleşin*" olgusunun "*Bütün Dünyanın İşçileri ve Ezilen Halkları Birleşin*" olarak değişmesi gibi; ülkeye göre ve devrim modeline göre "özne"nin farklılaştığı ve bunun klasik marksist geleneğe ters düşmediği görüldü. Örneğin proletaryanın zayıf, ara sınıf ve tabakaların güçlü olduğu ülkelerde, devrimde sınıfların mevzilenmesinde farklılık, bir çelişki değil, Marksizm'in dogma olmayışının bir ifadesi olarak bilinir. **Örneğin Türkiye'de devrimci öznenin halk olması; halkın, içinde bulunulan tarihsel süreçte devrimden yana çıkarı olan tüm sınıf ve tabakalardan oluşması ve demokratik halk devriminin bir çeşit geçiş için irade oluşturması; ama, sürecin kesintisiz bir biçimde sosyalist devrime evrilmesi; proletaryanın tarihsel rolünün yadsınması değildir.**

"Devrim"nin iddiasının aksine; yoksulluk, bugün doğru bir çözüm önermeyenler dahil, pek çok kesimin en çok dillendirdiği sorunlardan biridir. Kendine Marksist'im deyip, kapitalizmin açıklık, yoksulluk, işsizlik ve savaş ürettiğini bilmeyen yoktur. Örneğin Arjantin'de özelleştirmelerin peş peşe yapıldığı dönemde bundan yarar sağlayan çevreler "artık önümüz açık" demiş ve Arjantin Sendikalar Birliği'nin sol kanat liderinden şu yanıtı almıştı: "*Descamidos'ların artık kızı da açık!*". Descamidos, "çulsuzlar, yoksullar" demek. Yukarıda da belirttiğimiz gibi, Devrim'in handikapı, yoksulları işsizlerle, işsizleri de lümpen proletarya ile özdeş tutmasıdır. Yoksa, yoksulluk kadar tanınan/bilinen başka hangi kavram vardır ki? Örneğin 21. Dünya Felsefe Kongresi'nde, Bulgar Jelyu Zhelev, "*demokrasiyi tehdit eden en büyük sorunun yoksulluk olduğu*"nu ve bunun "*demokrasiyi ve modern dünyanın gelişmesini*" tehlikeye attığını söylerken; çözümünü yoksul ülkelerde piyasa ekonomisinin gelişmesinde görüyor. Demek ki yoksulluğun ayırdında olmak yetmez, ona dair çözümleri de doğru yerde aramak gerekiyor.

Marksist perspektif dahilinde, "lümpen proletarya"dan ne anlamak gerektiği, muğlak veya bilinmez değilse de biz yine de Engels'den bir anımsatma yapmak

istiyoruz: "*Bizim büyük burjuvalarımız, 1870'de, tastamam orta burjuvaların 1525'de davrandıkları gibi davranıyorlar. Küçük burjuvalara, zanaatçılara ve dükkancılara gelince onlar da hep aynı kalacaklardır. Onlar büyük burjuvazi katına yükselmeyi umar, proletarya içine düşmekten korkarlar. Korku ile umut arasında savaşım sırasında postlarını kurtaracak ve sonra da kazananla birleşeceklerdir; onların özelliği budur.*" (.....)

Küçük burjuva'lardan daha önce söz ettik. Onlara ancak zaferden sonra güvenilebilir ve o zaman da, 'meyhanede', kulakları patlatan zafer çığlıkları atarlar. Gene de onlar arasında, işçilere kendiliklerinden katılan çok iyi öğeler vardır."

"Lümpen-proletarya, bu karargahını büyük kentlerde kurmuş, bütün sınıflardan gelen en bozulmuş bireyler tortusu, olanaklı tüm bağlaşıklar içinde, en kötü olanıdır. Bu ayaktakımı, tamamen satılık ve küstaktır. Fransız işçileri, devrimler sırasında, evlerin duvarlarına; 'Hırsızlara ölüm!' yaftasını yapıştırdıkları ve hatta bunlardan bir çoğunu kurşuna dizdikleri zaman, bu işi, kuşkusuz, mülkiyet aşklarından ötürü değil, ama her şeyden önce, bu gürühtan kurtulmanın gerektiği bilinci ile yaptılar. Bu serserileri savunucu olarak kullanan, ya da bunlara dayanan her işçi önderi, sadece harekete ihanet ettiğini kanıtlar." (F. Engels, 1 Temmuz 1874, Köylüler Savaşı'na Önsöz'den)

Dikkat edilirse, Devrim Dergisi'nin söz konusu yazısı, bir okur mektubu veya satır arasında geçen bir "gaf", bir dil sürçmesi değil. Bizim, bu yazıyı ciddiye alıp, üzerinde durmamızın sebebi, söz konusu yapının önümüzdeki süreçte nasıl bir yönelim içinde olacağının da ipuçlarını veriyor olmasıdır.

Devrim Dergisi'nin Ağustos 2003 sayısındaki bu orta sayfa yazısı, siyasi arenada bir kimlik ortaya koyabilecek herhangi bir düşünsel sistematiğinin olmadığını gösteriyor. Bu şekilsizlik, sadece devamı olduklarını iddia ettikleri siyasal zeminle değil, marksizmle de ilişkilenede kendini gösteriyor.

Sanayi proletaryasının devrimci özünü kaybettiği vurgusu, gerçekte sosyalizmin gerçekleştirilebilirliğine olan inanç yitimiyle doğrudan ilintilidir. Üstelik, yoksulluk ile lümpen proletarya arasında, marksizmin hiçbir zaman müsamaha etmeyeceği biçimde bir eşitlik kurmak, son tahlilde yoksul-

luğun devrimci özünü de boşaltmaktır.

Üzerinde durulması gereken bir diğer boyut da, işçi sınıfı yerine devrimci özne olarak yoksulları ikame eden bu anlayışın dayanaklarının '90 sonrası tanımlıyor olmasıdır. 1990'lardan sonraki işçi eylemlerinin daha çok yoksullar tarafından gerçekleştirilen eylemler olarak tanımlanması; tam da dünya genelinde solun ve marksizmin değer kaybettiği, devrimcilerin neredeyse "günahkarlık"la suçlandığı bir ortamda ortaya çıkmış bir durumun fotoğraflanması ve genelleştirilmesidir. Bu sürecin egemen eğilimlerinden biri de olgulara sınıfsallıktan uzak bir bakış açısıyla yaklaşmaktır. Devrim'in yaptığı da budur; sanki yoksulluk, tümüyle sol ideolojiden arındırılmış, aktive edilebilecek bir kitle gibi yansıtılıyor.

Emperyalizmin yoğunlaşan sömürsünün işçi sınıfını, köylülüğü, küçük ve orta burjuvaziyi yoksullaştırdığı doğrudur. **Yoksullar heterojen bir bileşimdir ve devrimde sınıfların mevzilenmesinde yeri var ise de bu, işçi sınıfının alternatifi bir kategori değildir.** Aynı şekilde, emperyalizmin yeni politikaları yerine, "yeni liberalizm" kavramını kullanmak da emperyalizmin sınıfsal niteliğini gizlemeye yarar. Ve bunun tesadüfi bir tanımlama olmadığını, yazıdaki genel içeriği tamamladığını düşünüyoruz.

Yoksullara da bilinç dışarıdan taşınacaktır.

İster işçi, ister yoksul olsun, hiç kimse salt bu nedenle bilinçli bir duruma gelmez. Yani yoksulluk, doğrudan doğruya bilinçlenmeye yol açmaz. Kişi ne denli yoksullaşırsa yoksullaşsın, kendiliğinden devrimci bilince ulaşması beklenmemelidir. Genel anlamda mülksüzlerden işini kaybedenlere, işçilerden bütün emekçilere kadar tüm bu kesimlere kadar bilinç dışarıdan, örgütlü kesimler/devrimciler tarafından ulaştırılacaktır. Geçmişte, bu sorunun doğru kavranmasına yardımcı olacağı düşünülseyle, "her işçi proleter değildir" denir ve proleter, "sınıf bilinçli işçi" olarak tanımlanırdı. "Proleterleşmek" için işçi olmak da şart değildir. Köken olarak, burjuva veya küçük burjuva olduğu halde, düşünce sistematiği gereği olarak proleterleşmiş (proleter devrimci) pek çok insanın olduğu bilinir.

Marksizmi üreten de proletaryanın kendisi değildir. Ancak, proletarya,

sonuna kadar devrimci bir sınıftır ve bu ideolojiyi ancak onlar sonuna kadar taşıyabilir/gerçekleştirebilir.

Proletarya, kapitalist üretim tarzı devam ettiği sürece var olacak bir sınıftır. Mesela köylülük, giderek tasfiye olabilir, tarım işçisi haline gelebilir. Orta ve küçük burjuvazi giderek yok olabilir; tekeller, alabildiğine egemen hale gelip, bunların bir sınıf olarak varlığını büyük oranda ortadan kaldırılabılır. Bu süreç yaşandıkça, bir tarafta burjuvazi, bir tarafta işçi sınıfı olacak; temel sınıflar büyüyecektir. Bu, proletaryanın varlığına olduğu kadar, ağırlığının artmasına da işaretir.

Proletaryanın yanında yoksul kesimlerin, köylülüğün ve genel anlamda emekçi sınıfların olması; devrime, bu kesimlerin sınıfsal taleplerini de gözeterek tarzda demokratik bir içerik kazandırır. Yani, demokratik devrim aşamasından geçilmesini sağlar. Aynı demokratik devrim, kesintisiz olarak sosyalist devrime geçişi bir model olarak sunar. Çünkü proletarya, demokratik halk devriminden sonra, yeni toplumun alabildiğine tepeden tırnağa demokratikleşmesinden sonra bunu sosyalizme kadar götürebilecek olan tek sınıftır. Bu anlamda proletarya ideolojik olarak önderlik etmek durumundadır; bu, giderek fiili önderliğe dönüşecektir. Zaten sosyalist devrimin talepleri ancak işçi sınıfının talepleridir.

Yazıda, demokratik devrimden bahsetmeden "sosyalist devrime kesintisiz geçiş"ten söz ediliyor. Gerçekte ise bugün, toplumun neredeyse oligarşi dışında kalan bütün kesimlerinin demokratik talepleri var. Yani bu, salt yoksulların talebi değil. Bugün için yoksulların, en dinamik kesim olduğunu söylemek mümkün. Maddi yaşam koşullarına sahip olmayan, sürekli bir açlık hali yaşayan kesimler, işçi veya işsiz yoksullar, köylü ve küçük burjuva yoksullar gibi çok geniş bir yelpaze söz konusu. Aynı şekilde, dil özgürlüğü, inanç özgürlüğü de dahil demokratik talepler, en geniş kesimlerin beklentisi durumundadır. **Toplumun pek çok kesiminin mevcut rejimle çalışmasını görebilmek ve bunun demokratik devrimin bir bileşeni olduğunun ayırında olmak, Marksistlere özgü bir nitelik.** Bu bağlamda, yukarıda saydığımız kesimlerin talebini "kesintisiz sosyalist devrim" gibi öznellik kaynaklı bir kavram karşılamıyor. Marksizmde bunun

karşılığı, iktidarın ele geçirilmesinden sosyalist devrime kadar kesintisiz geçişi hedefleyen bir demokratik halk devrimidir. Eğer bugünün hedefi sosyalist devrim olarak konursa, yoksulların önemli bir kısmı dahil pek çok kesim, bu talebin etrafında bütünleşmeyecektir. Ayrıca, böyle bir hedef, mücadele ve örgütlenme tarzı dahil, pek çok şeyi değiştirecektir. Halbuki süreç doğru okunabilirse, görülebilecektir ki emperyalizm, sürdürdüğü kapsamlı saldırılarla orta sınıfları hatta yerel tekelleri burjuva katmanları yok ediyor. Ve dünya genelinde az sayıda (40-50'yi geçmeyen) tekel grubunun tam egemenliğine yol açıyor. Dolayısıyla emperyalizmin böylesine kapsamlı saldırısına şu veya bu şekilde tepki duyan pek çok kesim, köklü demokratik talepler etrafında verilebilecek bir mücadelede ya etkisizleştirilebilir ya da saflara katılması sağlanır. Ama, bu tarzda toplumun en geniş kesimini emperyalizmin karşısına dikmek yerine, sosyalist devrim gibi çok dar bir programla gidildiği zaman, bir çeşit yalnızlaşma hali tercih edilmiş olacak ve emperyalizmin saldırıları karşısında edilgen duruma düşülecektir.

Hem güçlü bir sanayi proletaryasının olmadığını söylemek hem de sosyalist devrim önermek, bir çelişkidir. İşçi sınıfının bileşiminde birtakım değişimlerin yaşandığı doğrudur; ama bu değişim doğru okunmalıdır. Bugün de kafa emeğiyle kol emeği arasında bir çelişme var; ama 40-50 yıl öncesinde görülen boyutlarda değil. Birincisi, hizmet sektöründe (ki onlar da işçi sayılır) bir yoğunlaşma yaşanıyor. İkincisi, teknolojik gelişmelere bağlı olarak pek çok üretimin küçük atölyelere, hatta evlere kadar taşınmış olması, gibi gelişmeler, Fordist üretimi gereksiz kılabilir. Bu, işçi sınıfının mücadelesinde kimi sorunları beraberinde getiriyor. Yani, onbinlerce işçinin çalıştığı işyerlerini örgütlemek, oralarda mücadeleyi yükseltmek, nispeten kolaydır. On kişinin, yirmi kişinin çalıştığı küçük işletmelere dağılmış olan işçileri örgütlemek ise daha zordur. Bugün "Devrim" çevresine "sanayi proletaryası yok" dedikten gelişmelerin yani işçi sınıfı içerisinde yaşanan ideolojik kimlik erimesinin nedenleri arasında, devrimcilerin o kesimlere yönelik politikalarda düştüğü kısırlığın/ üretimsizliğin de payı vardır. Bugün hala, güçlü işçi örgütlenmesi dendiğinde, çok sayıda işçinin çalıştığı yerler akla gelmekte ve

işyeri temelinde örgütlenme düşüncesinden hareket edilmektedir. Halbuki az sayıda işçinin çalıştığı yerleri (ki bu alan giderek büyümektedir) örgütlemenin yolu, işyeri temelinde değil, bölge temelinde bir örgütlenmedir. Örneğin Gedikpaşa'da binlerce atölye var ve her birinde 3-5 işçi çalışmaktadır. Burada işyeri temelinde yapılacak çalışmada verim almak zordur; orayı, bölge bazında örgütlemek gerekiyor. Aynı şey, binlerce konfeksiyon atölyesi bulunan Çağlayan vb. yerler için de geçerli. Bu tür bölgeleri örgütlemek artık bölge bazında olmak durumundadır. Bunun için, geçmişte denenmiş ve başarılı sonuçlar vermiş bölge örgütlenmelerinden birikmiş olan deneyimler büyük öneme sahiptir. Tersine, bölgeyi bir örgütlenme birimi olarak kabul etmeyip, sosyalist devrim için işyeri ölçeğinde sendikal örgütlenme baz alındığında, yeni koşullarda yapabilecek fazla bir şey yoktur. Günümüzde geniş çaplı üretim yapan fabrikaların sayısının, hem üretimin paylaşılması, hem de teknolojik gelişme sebebiyle düşmüş olması, sadece fabrikalar ek-senindeki örgütlenmelerin önünü büyük oranda tıkamıştır.

KENDİNİ DEMOKRATİK MÜCADELENİN BİR ALANINA HAPSETMEK TEORİDE VE PRATİKTE DARLAŞMAYA SEBEP OLUR

Sadece demokratik mücadelenin bir aracı içinde örgütlenmiş olan yapılar, o alanda gelişip o alanın talepleri doğrultusunda örgütlenince, ufukları da o alanın ihtiyaçları ile sınırlanmış olur. Dolayısıyla, "Halkevci"liğin varabileceği en kapsamlı yer, bir demokratik talepler zinciri olabilir. Çünkü halkevleri, sendikalar vb. örgütlenmeler, çok geniş bir kitleye yönelik, demokratik talepler doğrultusunda biçimlenmiş yapılarıdır. Bugün demokratik kitle örgütlerinin başarısızlığının sebebi iyi sendikacı, iyi demekçi, iyi halkevci, vb. olamamak değil, siyasal önderlik yoksunluğudur. Yakın bir tarihe kadar bir milyona yakın insanı sokağa dökabilen kamu emekçileri örgütlenmesinin, bugün basın açıklamalarında 10'lu rakamlarla görünmesi bir sonuçtur; bir başarısızlıktır. Ve kaynağında "kötü sendikacı" değil, asıl olarak; güçlü talepleri olan radikal kesimlerin önünü açabilecek, onları varolan egemen sınıfların karşısına dikebilecek bir siyasal perspektife sahip bir siyasal önderliğin olmaması yatmaktadır.

KÜRESELLEŞME VE ULUS DEVLET

GİRİŞ

Emperyalizmin, ideolojik aygıtlar aracılığıyla bilinçlere pranga vurma veya bir çeşit ideolojik renk körlüğü yaratarak kararı ak gösterme gayreti, çeşitli araç ve yöntemlerle sürmektedir. "Algı yönetimi" olarak adlandırılan çaba da aynı amaca hizmet etmek üzere teşkilatlanmış kuruluşlarca sürdürülmektedir.

"Dünyaya gözlerini ve kulaklarını kapama; ama, ben ne gösteriyorsam, onu gör; ne söylüyorsam onu işit; algı sınırların bu çerçevede kalsın" dercesine, bilinç dünyasına el atan emperyalizm, maaşlı hizmetkarlarına bilim dünyasından basın dünyasına kadar hemen her alandan yeni hizmetkarlar katmıştır.

Egemenler adına fikir satıcılar, ideoloji ve kültür yapıcılar, kendilerinin panzehiri olarak bildikleri öğretilere ve onların tayin edici roldeki kavramlarına bir yandan ateş ederken diğer yandan onun yerine geçecek fikri sistemler ve kavramlar üretirler. Bu nedenle günümüzde en çok saldırıya uğrayan öğreti **Marksizm** olmuş; çağımızın niteliklerini doğru saptamak açısından tayin edici önem taşıyan **emperyalizm** tespiti (ve de kavramı) ise **değişim** gürültüleri arasında tedavülden kaldırılmak istenmiştir.

Yeni Dünya Düzeni, küreselleşme gibi kavramlar, sistemin kalıcılığını/alternatif-sizliğini bilinçlerde tesis etmek amacıyla ortaya atılmıştır. Burada önemli olan, hangi kavramın hangi içerikte piyasaya sürüldüğünün bilincinde olmaktır. Örneğin küreselleşme kavramını, "küresel faşizm", "küresel saldırı", "küresel direniş" biçiminde kullanmak yanlış değildir. Nihayetinde bir kavramdır ve yerinde kullanılmasında bir sakınca yoktur. Ne var ki, emperyalizm kavramının dillerden düşürül-meye çalışıldığı bir dönemde, bu çabaya karşı durmak açısından, daha fazla kullanılması, doğru ve yerinde bir tercih olacaktır. Üstelik bugün egemenler açısından her şeyin hala emperyalizm dahilinde gelişiyor olması sebebiyle, olguların yorumlanmasında da isabet oranını arttıracaktır.

Marksistler, kendi fikri dünyalarıyla en barışık olması gereken kesimdir. Bu

nedenle **emperyalizm** kavramını, olguları anlatma kabiliyeti daha zayıf olan ve ideolojik çarpılmaya da basamak oluşturmuş başka kavramlarla ikame etme ihtiyacı duyulmamalıdır.

Bizler, gerekli yer ve biçimlerde **küreselleşme** kavramını elbette ki kullanacağız. Önemli olan, emperyalizmin değiştiği, yerini küreselleşmenin aldığı, ulus devletin tarihe karıştığı biçimindeki yönlendirmelerin etkisine girmeden, bağımsız bir siyasal duruşun argümanlarını kendi fikri dünyamızdan seçebilmektir.

Küreselleşme gerçekte ne yenidir, ne de salt emperyalizm sürecine ait bir olgudur. Ve müslümanlığın küresel bir hareket olması gibi farklı yer ve biçimlerde kullanılmıştır. Aynı şekilde "*Yüzyıl önce küreselleşmenin çapı öyle büyüktü ki, 1890'ların sonunda Kuzey'den Güney'e sermaye transferi, 1990'ların sonunda olduğundan daha fazlaydı. Artan ekonomik bütünleşmenin en belirgin işaretlerinden biri olan ihracatın, küresel üretim içindeki payı 1913'te*

Egemenleri cesaretlendiren olgulardan biri de örgütsüzlüktür. Dünya genelinde sendikaların bu kadar işlevsiz hale gelmiş olması, globalleşmenin sonuçlarından bağımsız değildir. Baskı ve sömürünün bu denli yoğunlaştığı bir tarihsel kesitte, emek örgütleri genelde sol düşüncenin uğradığı aşınmadan da payını almıştır. Çünkü sendikalar, asıl güçlü siyasal kimliklerini, örgütlülük olarak niteliklerini sol düşünceyle birlikte kazanmışlardır. Gerçi sol düşüncenin oluşmasından önce de emek örgütleri vardı; ama, bunların toplumsal güç haline gelebilmeleri, bir mücadele/direniş odağı olabilmeleri, sol düşünce ile beraberdir. Bugün sendikaların bu boyutta işlevsiz hale gelmelerinde sol düşüncenin uğradığı irtifa kaybının rolü yadsınamaz.

1990'da olduğundan daha büyüktü." (Wayne Ellwood, Küreselleşmeyi Anlama Kılavuzu, s:16, Metis Yayınları)

"Emperyalizm hiç mi değişmedi?" diye sorulabilir. Elbette ki değişti; ama yaşanan değişim, Lenin tarafından nitelikleri tanımlanan emperyalizmi nitelikle değişime uğratmamış; aksine, o niteliklerin sonuçlarını büyümüş/derinleştirmiştir. Örneğin sermaye ihracatının artışı, mali sermayenin egemenliği veya spekülatif sermayenin safındaki ve hareketliliğindeki artış rahatlıkla izlenebilmektedir. Döviz piyasası işlemleri takip edildiğinde, mali sermayenin büyüyen hareketi, vurup kaçan niteliği ve spekülatif kazançları kolaylıkla görülebilir. Aynı şekilde kapitalizmin, saldırganlıkta (özellikle 89 sonrasında) daha dizginsiz/kuralsız olduğu gözlenmektedir. Açlık, sefalet ve savaş sebebi olmak; yayımlacılık, yıkıcılık hala kapitalizmin temel niteliklerindedir. Ve Irak'ta görüldüğü gibi klasik sömürgeci tarzları denemekte dahi bir sakınca görmemektedir. Yani onlar emperyalistliğe devam ediyor; bizim "küreselleşen sol"umuz ise, onlara olumluluk atfetmeyi kendine vazife sayıyor.

Küreselleşmenin ulus devleti parçaladığı, sınırların ortadan kalktığı ve tüm insanlığın hizmetine sunulan, bağrında demokrasiyi de taşıyan enternasyonal bir gelişmenin yaşandığı önkabulü ile ayda iki-üç kez talep listesi sunan ve bunun gerçekleşeceğine inanan "sol" ke-simler gibi, ulusal sınırlar içinde artık hiçbir şey yapılamayacağına kanaat getirerek, halkı karşısında bir turiste dönüşen "sol" kesimler de vardır ki bu, küreselleşme (emperyalizm) değirmenine soldan su taşımış olmaktadır.

İşte bizler, bu bilinç ve öngörü ile bir küreselleşme dosyası hazırladık. Özellikle fikri karmaşanın giderilmesine hizmet etmesi açısından, önemli bir işlevinin olacağına inanıyoruz.

KÜRESELLEŞME

Emperyalizm çağı bütünüyle bir tekelleşme çağı olmakla birlikte tekelleşme, hiçbir zaman olduğu yerde kalmıyor. Giderek çok daha farklı alanlara, çok daha güçlü ekonomik alanlara

ulaşıyor. Yakın zamana kadar dünya genelinde pazarın önemli bir bölümünü denetleyebilecek az sayıda tekel henüz oluşmamıştı ve tekeller arası dünyanın paylaşımı söz konusuydu. Ama giderek tekellerin daha da yetkinleşmesi ve birbirleriyle bütünleşmesi sonucunda neredeyse dünya genelinde pazarın önemli bir bölümüne sahip olabilen tekeller ortaya çıktı. Bu tekellerin ortaya çıkması, dünya genelinde emperyalist sömürünün sürdürülmesini kolaylaştırdı.

Küreselleşme, ticaretin küreselleşmesini beraberinde getirdi. Yani dünya genelinde emperyalist sömürüyü sürdürebilecek önemli bir pazar payına sahip olana tekeller ortaya çıkınca; yerel işbirlikçi tekel ya da tekel grupları, dünya genelindeki bu büyük tekellerin pazara girişinin önünde engel oluşturmayla başladı. Ve sonuçta, yerel tekeller ile işbirliği yapmak yerine, onların el koyduğu artı-değer payına göz dikildi. Çünkü bugüne kadar emperyalist tekeller, yerel tekel gruplarıyla işbirliği yaparak, onlara sömürüden sınırlı miktarda pay bırakarak sömürülerini sürdürüyordu. Ama şimdi artık yerel işbirlikçi tekel gruplarını da tasfiye ederek, onların pazar payına ve artı değer sömürüsünden elde ettiği kara el koyarak tek başına dünya genelinde hakimiyeti sürdürebilecek bir hale geldiler. Amaçları buydu; ekonomik olarak da bu olanağa sahiptiler. Ama, önlerinde bir başka engel vardı; yerel işbirlikçi tekel gruplarının elindeki siyasal erkin etkisizleştirilmesi gerekiyordu.

Küreselleşmenin meşruiyeti, bilinçlere adım adım kazınmasından geçiyordu; bunun için teknolojik tüm imkanlar kullanıldı ve ideolojik bir kuşatma gerçekleşti. Gerçekte dünya ölçeğinde sermayenin egemenliğinin önündeki tüm engellerin kaldırılmasını amaçlayan bu hamle; emeğin, mal ve hizmetlerin dünya genelinde sınırsız dolaşımının önündeki engellerin kaldırılması olarak yansıtılıyor, gerçekler gizleniyordu. Buna, teknolojik olarak iletişim araçlarının gelişmesi ve bu alanda yaşanan tekelleşme büyük oranda hizmet etti. Medya kuruluşları ve iletişim araçları tekelleşerek, az sayıda şirket, tüm telekomünikasyon sisteminin dünya genelinde yüzde seksenine sahip hale geldi. Dolayısıyla iletişim araçları da tekellerin egemenliği altına girince, bu ideolojik motifin (küreselleşmenin yararlarının) en geniş kitlelere çok yoğun bir bombardımanla iletilmesinin

önü de açılmış oldu. Böylece küreselleşme düşüncesinin güncelleştirilmesine ve yaygınlaştırılmasına ideolojik bir kimlik de hazırlanmış oldu.

Küreselleşme saldırısının önündeki engellerden biri de sosyalizmin bir seçenek olarak halkların önünde duruyor olmasıydı. Rakip bir alternatif gücün varlığı sebebiyle sömürü belirli bir oranda tutuluyor, kazanılmış hakların üzerine gidilemiyor ve sosyal alanlara belirli oranlarda da olsa yatırım yapılıyordu. Uluslararası düzeyde hala bir BM hukukundan bahsedilebiliyor, güçlü bir Bağlantısızlar Grubu'nun varlığı, dengeleyici rol oynayabiliyordu. Bütün bunlar, 1990'lar öncesinde globalleşmenin bu boyutta tartışılabilmesinin ve hayata geçirilebilmesinin önündeki engellerdi. Ama blok olarak Sovyetler'in yıkılışı, sol ideolojinin eski prestijini kaybetmesi dünya genelinde siyasal anlamda da küreselleşmenin önünü açar hale geldi.

Güçlü alternatif bir odağın olmadığı dünyada globalleşme gibi çok soyut, aslında hiçbir sınıfsal içeriği olmayan bir düşünce, bütün dünya genelinde pazarlanabilir hale geldi. Büyüğün küçüğü tasfiye ettiği, tekeller arası kapişma, uzun yıllara yayılacak bir süreçtir. Artık yerel işbirlikçilerin varlığına da tahammül etmeyen emperyalist tekeller, girdikleri alanlarda şu veya bu oranda dirençle karşılaşmaktadır. Türkiye'de Uzanlar'ın başına çorap örülmesi, Sabancı'nın elinden Toyota'nın alınması, Karamehmetler'in sıkıştırılması, aynı sürecin halkalarıdır. Örneğin İtalyan firması Ariston, yaklaşık on yıl önce Türkiye pazarına girdiğinde, "*Biz Arçelik'e rakip olmayı düşünmüyoruz*" diyordu. O zaman Türkiye pazarının %50'sinden fazlasına Arçelik, Beko ile birlikte hakimdi. Diğerleri ile birlikte düşünüldüğünde ithal ürünlerin payı %2-3 civarındaydı. Şimdi pazar payının %25'ini ele geçirmiş durumdadır. Burada giden, Arçelik'in pazarı oldu. Yani Türkiye'nin rakip tanımayan en büyük tekel grubu, on yılda pazarın %20'sini kaptırdı. Demek ki süreç, yerel tekel gruplarının aleyhine gelişiyor; direnç, süreci uzatıyor, ama tasfiyeyi önleyemiyor. Şimdi sırada Telsim ve Turkcell var. Sahip olunan pazarın iştah kabartıcılığı dışında, telekomünikasyon alanının bir özgünlüğü var. 21.yy'da özellikle kişi özgürlüklerine yönelik çok özel bilgilerin arşivleneceği telekomünikasyon alanında, iplerin dünya genelinde az sayıda şirkette olması, emperyalizmin

temel politikalarındandır. Diğer bir ifadeyle emperyalizm, telekomünikasyon sisteminin bütün dünyadaki egemenliğinin; üst düzeydeki kadroları ve teknolojisi denetlenebilen az sayıda firmanın elinde olmasını istiyor. Çünkü bu cep telefonları ağı ile insanların nefes alışları, konuşmaları, hareket grafikleri ve sağlık sorunları dahil her şey denetlenebilecek. Şu anda bu denetim büyük oranda yapılıyor zaten.

Telsim'den sonra Turkcell de emperyalist tekellerin kuşatması altına girmiş durumda. Her ne kadar Karamehmetler biraz daha dirençli ise de hedefe konan avın ele geçirilmesi için ne gerekiyorsa yapılacaktır. Mesela Turkcell'in açıklarından biri, Telekom'la arasında, toplanan hasılatın paylaşılması konusundaki eşitsizliktir. Telekom şimdilik böyle bir parayı Telsim'den tahsil ediyor; ama Turkcell'den de tahsil edileceğine dair ipuçları var. Telsim'den on yıl geçmişe dönük olarak istenen para, faiziyle birlikte Telsim'in şu anki bütçesini ve maddi alt yapısını aşılıyor. Ayrıca Motorola'ya olan borçları da devlet üstlenecek; bunun karşılığında büyük olasılıkla Telsim'e el konacaktır. Zaten İtalyan Telekom şirketinin talebi de buydu; pazardaki payını artırmış ve istasyon sorununu çözmüş olacaktır. Aynı şey medya kuruluşlarında da beklenmelidir.

Yakın zamana kadar, yeni sömürgecilik olgusu içinde yaptığımız değerlendirmede, emperyalizmin yerli işbirlikçileri aracılığıyla pazarı genişlettiğini söylüyorduk. Ama, emperyalizmin artık buna bile tahammülü yok. Kar oranlarındaki düşmeyi telafi edebilmek ve o eğilimin etkilerini azaltabilmek için, nerede kâr kayıpları varsa, o alanları maksimum kârı gerçekleştirecek şekilde düzeltme-temizleme gayreti içindedir. Bu amaçla yeni sömürge ülkelerde işbirliği halindeki yerel tekel gruplarının tasfiyesini, onların alanına tümüyle egemen olmayı, onların işbirliği içersinde bulunduğu siyasal yapıların da tasfiyesini ve doğrudan bağımlılık ilişkileri geliştirmeyi hedefliyor. Bu gelişme, oligarşinin kapsamını daha da daraltacaktır. Emperyalist tekeller, egemen olarak doğrudan varlık gösterirken, bunun yanında işbirlikçileri de olacaktır. Hatta özelleştirmeler sebebiyle, emperyalist tekellerin çoğunlukta olması beklenmelidir. Kaldı ki emperyalist tekeller artık, parakende ticarete bile doğrudan ve yoğun biçimde yer almaktadır.

Emperyalist tekellerin bir niteliği de sadece falanca yerde genel merkezi olan bir şirketten ibaret olmayışlarıdır. Aşağıdan yukarı devlet mekanizmasından bürokrasiye, parlamentodan etkili diğer alanlara kadar uzanabilen geniş bir ilişki ağına sahiptir. Çünkü onlar sadece ekonomik anlamda değil, tüm kurum ve imkanlarıyla geliyorlar. Karar alma süreçlerine sızdıktan, yasa hazırlamaya ve siyasal yapıyı belirlemeye kadar etki alanları giderek artmaktadır.

Genelkurmay'a yönelik müdahale de küreselleşme kapsamında bir olgudur. Hatta sadece Genelkurmay'a değil, Türk siyasal sistemine yapılan bir müdahale sözkonusu. Türkiye'de çeşitli darbelerle Kemalist gelenek tasfiye olmuş olsa da bir düşünce, milliyetçi bir eğilim olarak yok edilemedi. Faşizmin de kitle tabanı oluşturmasına yol açan bu milliyetçi olgu, Türkiye devletinin temel niteliklerinden birisi olduğu kadar, faşizmin de niteliklerinden biridir. Ve bugün artık, milliyetçi kimlik globalleşme önünde bir engel olarak görülmektedir. Yakın zamana kadar, anti-komünizm teranesiyle birlikte **milliyetçilik**, emperyalist düşünce ile paralel bir noktaya getirilebilmişti. Dolayısıyla ABD ve emperyalizm, Türkiye'de en sağlıklı müttefik olarak milliyetçileri bulmuştu. Komünizmin bir tehdit olarak ortaya çıkmasından bugüne dek müttefik olunan milliyetçilik (en kaba anlamıyla milliyetçilik), globalleşme döneminde artık açık işgali bile düşünebilen emperyalizm açısından bir tehdit/ayakbağı oluşturmaya başladı. MHP ile iplerin koparılması ve onun yerine ılımlı İslami tezlerle sahip olan AKP'ye geçiş süreci bir tesadüf değildir. Hatta, yıpranan bir seçenek yerine, daha canlı/dinamik gibi görünen bir seçeneğe geçiş; yani basit bir at değişikliği olarak da görülmemelidir. Sözkonusu olan, Türkiye'deki siyasal yapıyı da değiştirmeyi amaçlayan bir müdahaleydi. Milliyetçilik (milliyetçi temelde politika üretmek) bu amaçla hedef tahtasına kondu.

Son dönemlerde faşistlerle kemalizm adına hareket eden kesimler, milliyetçilik ortak paydasında buluşmuştur. Bu eğilim, devletin karar alma mekanizması içerisinde oldukça güçlü bir yoğunluk oluşturmaktadır. Saldırının asıl olarak Genelkurmay Genel Sekreterliği'ne yönelik olması, kurumun niteliği ile ilintilidir. Çünkü, yöneticileri emekli olan, sık sık değişen bürokratik mekanizmalardan farklı olarak Genel

Sekreterlik, kalıcı ve etkili bir kurumdur. Tabii bunun yanında Devlet Planlama Teşkilatı gibi devletin diğer kurumlarına, kadrolaşma olgusuna, vb. müdahale edilmiştir.

Yok edilmek istenen milliyetçi eğilimin anti emperyalizmle ilgisi yoktur. Bu, karıştırılmamalıdır. Globalleşme ideolojisinin; ilerici, devrimci-demokrat bir direniş noktasına tahammülü olmadığı gibi artık milliyetçi bir direniş noktasına da tahammülü yoktur. Ve bunun karşısında rastlanan reaksiyon temelli bütünleşmelerin (İP, MHP, BBP, ADD, vb.) anti-emperyalizmle hiçbir ilintisi olmadığı gibi, faşizme kitle tabanı oluşturma potansiyeli taşıyor olması sebebiyle de gerici ve tehlikelidir. Bu süreçte kemalizm çeşitli kişi ve yapılarca bir zırh olarak da kullanılmaktadır. MGK'dan DGM'ye, RTÜK'ten YÖK'e kadar uzanan tartışmalara dikkat edilecek olursa; dünden bugüne varlık gösteren kurumlarla çıkarları bütünleşmiş odakların, emperyalizmin ihtiyaçlarına göre yeniden yapılanma eğilimine karşı direnişini yansıttığı görülür. Yani her şey sistem içinde cereyan etmektedir ve özellikle bir kesim diğerinden daha ileri değildir.

KÜRESELLEŞMENİN İLERİCİLİK ADINA SAVUNULABİLECEK HİÇBİR YANI YOKTUR

Burada asıl olarak sistemin özüne bakmak gerekiyor. Ekonomik globalleşme olarak tanımlanan model; emek nerede ucuzsa; işgücü nerede ucuz malediliyorsa, üretimi orada yapmaktır; bunun Almanya, Japonya, Arjantin veya bir başka ülke olması fark etmiyor. Ancak böyle bir modelin de sistem açısından vaad ettiği riskler, hafife alınacak cinsten değil. Örneğin bugün Çin'de, ucuz işgücü sebebiyle bir üretim yoğunlaşması söz konusu. Büyüyen üretim potansiyeli sebebiyle 20-25 yıl sonra, şimdikininki on katı bir üretim kapasitesine ulaşmış bir Çin; yıllık %7-8'lik bir büyüme hızıyla toplam dünya üretiminin neredeyse üçte birine ulaşırsa; sonuçlarını bugünden kestirmek zor, ama sistem açısından kabul edilir olmayacağı kesindir.

Bir başka varsayımla, üretimin giderek daha yoğunlukta, emeğin en ucuz olduğu ve nüfus olarak yoğun üç

dört ülkeye (Çin, Endonezya, Hindistan, Brezilya gibi) kaydırıldığını düşünelim. Bu ülkelerde dünya nüfusunun neredeyse yarısı yaşıyor. Eğer bu ülkelerdeki emeğin ucuz olması nedeniyle, nüfuslarına göre iki katı bir üretim potansiyeli düşünülürse, tüm dünyadaki üretimin dörtte üçünün bunlar tarafından yapılması anlamına gelir. Bu dünyada muazzam bir dengesizlik yaratır. Mesela, kendi topraklarından çok, yayılmış olduğu pek çok ülkede üretim yapan Amerika, sonuçta bu modelle kendi kendini vuracaktır. Çünkü kapitalizm salt üretim değil, aynı zamanda tüketimdir. Tüketimin olabilmesi için ücret gerekmektedir. Üretimin bir başka ülkeye kaydırılması demek, tüketimin de orada olması demektir. Bu, örneğin Amerika'da pazar alanının daralması demektir. Pazar alanının daralması iç tüketimin kısılması anlamına gelir; bu bir döngüdür ve sonuçta o ülkeyi bir krizle vurur. Bugün Alman ekonomisindeki daralmanın da nedenlerinden biri budur. Üretimi yaygınlıkla Avrupa dışına taşımış olmanın vermiş olduğu gizli bir işsizlikten söz ediliyor. Almanya'daki işsizlik bugün %13'leri bulmuş durumda. Gerçi bu yüzde içinde, Doğu Almanya'daki sanayi yapısının yok edilmesi, onların yerine batıdaki fabrikaların üretimlerinin doğu pazarına egemen olması gibi bir faktör de var.

Benzer bir durum Avrupa Birliği ve Japonya için de geçerli. Japonya'da yaşanan son krizin arkasında bunu da aramak gerekiyor. Japon tekellerinin, ülke dışında yoğun biçimde üretimi var; ama kendi ülkelerinde sınırlı bir tüketim söz konusu. Gerçi bu; Japon halkının tüketim alışkanlıklarının olmamasına bağlıyor; ama mesele bu denli basit değil.

Üretimi dışarıya kaydıran ülkeler; tekel karını, sanayi üretimi dışındaki harcamaları (askeri harcamalar, bilimsel teknolojik alanlara yatırım gibi) arttırarak yani üretken olmayan alanları gündemde tutarak iç pazarı bir ölçüde koruyabilir. Ama bunun da bir sınırı var. Ekonomideki daralma nedeniyle kendi kendini vurabilir. Ayrıca, temel üretim alanlarına yönelen ülkelerin dünya ticaretinde bu kadar büyük miktarda pay sahibi olmaları, her zaman için bu kadar ucuz iş gücüyle çalışabilecekleri anlamına gelmez. Üretim alanlarında büyüyen ve örgütlülüğe ulaşan işçi sınıfının mücadelesi, dünya genelindeki dengeleri altüst edebilir.

Konu bağlamında, son DTÖ toplantısında 23'ler blokunun almış olduğu karar da büyük önem taşımaktadır. Gelişmiş ülkeler, toplantıya; dünya ticaretinin önündeki bütün engellerin kaldırılması, mal ve hizmetlerin serbestçe dolaşımının önünün açılması gibi çok somut bir öneriyle geldiler. Ama, 23'ler diye bilinen ve tüm az gelişmiş ülkelerin desteğini alan bloktan, beklenmedik bir yanıt aldılar. Kendilerine dayatıldığı gibi, gelişmiş ülkelerin de tarıma yönelik sübvansiyonları kaldırmalarını, haksız rekabete son vermelerini, aksi taktirde gündemi görüşmeyeceklerini söylediler ve toplantı, hiçbir karar alınmadan dağıldı. Bu ülkelerin bir özelliği de nüfus ve üretim kapasitesi olarak dünyanın ABD, AB ve Japonya'dan sonra gelen en büyük ekonomileri olmalarıdır.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi emperyalist tekeller, artık işbirlikçi tekel gruplarını tasfiyeye yöneliyor, onların kar paylarına da el koymak istiyor; işte DTÖ'de yaşanan direnişi bu bağlamda düşünmek gerekiyor. Çıkarları sarsılan tekeller, el ele verdi. Tabii, bunun bir de ülkedeki tarım ke-simlerinin beklentilerine yönelik boyutu var. Söz konusu olan ülkelerde köylülük, nüfusun yaklaşık %60'ını oluşturuyor. DTÖ'ye taşınan tepkinin bir boyutunun da, iktidarlar için oy potansiyeli olan bu kesimlerin beklentileri ile ilintili olduğunu söylemek mümkündür. Çünkü sübvansiyonların dayatılan biçiminin ket vurduğu, tasfiye ettiği en önemli güç köylülüktür. Ülkemizde de önümüzdeki süreçte en fazla dinamikleşecek, radikalleşecek güç olarak görülmelidir. Birkaç yıl sonra, doğrudan gelir desteğinin kesileceğini ve bitirilmesi için özel çaba harcanan üretim alanlarının yerini üretimsizliğe bırakacağını düşünürsek; bunun sonuçlarının (özelikle örgütlü bir yönlendirme halinde) dalga dalga yayılacağını görebiliriz. **Pancar kooperatiflerinin** aldığı tavrı ve gazetelere peş peşe verdiği ilanları aynı sürecin bir unsuru olarak görmek gerekiyor.

Emperyalist tekellerin her zaman gönlünde yatan, tarıma yönelik bu saldırı, sanayi kesimine oranla, biraz daha gecikmiş bir biçimde gündeme geldi. Çünkü, sanayi kesiminde yaşanan, büyüğün küçüğü tasfiyesi; bir rekabet, bir çeşit ticari kural olarak görülüyordu. Fabrikalar satın alınıyor, ihtiyaca göre kapatılıyor veya üretime devam ediliyordu. Burada doğrudan zarar görenler, bur-

juvazinin bir ke-simiydi; bir tekelleşme yaşıyordu ve çok fazla tepki görmüyordu. Ama şimdi söz konusu olan, milyonlarca insanın bire bir yoksullaştırılması, sınıf olarak ortadan kaldırılmasıdır; buna karşı sessiz kalınma olasılığı yok.

EMPERYALİST TEKELLER DE ULUS DEVLET OLGUSUNDAN

BAĞIMSIZ DEĞİLDİR

Küreselleşme çağında artık emperyalist tekellerin bir ulus devlete ihtiyaçları kalmadığı düşüncesi, sol dahil çeşitli kesimlerde yaygın biçimde savunulmaktadır. Gerçekte ise, emperyalist tekelleri ulus devletin dışında düşünmek, büyük bir yanılgıdır. Dünya ölçeğinde bir egemenlik kurmaya çalışıyor da olsa, uluslararası tekeller, bir araç olarak ulus devlete ihtiyaç duyuyor. Aslında tekel, belli bir ulusla ayrıcalıklı ilişkileri olan, ulusal devlet aracılığıyla egemenliğini (dünya egemenliği de dahil) pekiştiren, yayılması büyük oranda ona bağlı olan bir güçtür. Bu şekilde olmayan bir tekel grubu, yani "dünya tekeli" gibi ulusal kimliği olmayan bir tekelden söz etmek mümkün değil.

"Ulus ötesi her şirketin ardında onun ayakları üzerinde durabilmesini sağlayan kendi yerel devletine ve başka iş güçlerine ulaşmasını sağlayan diğer devletlere dayandığı, ulusal bir üs vardır." (Ellen Meiksins Wood, Küresel Kapitalizmde Emek, Sınıf ve Devlet, Özgür Üniversite Forumu, Temmuz-Eylül 2001, s:95)

Şirketlerin genellikle merkezlerini; vergi, ticaret, vb. kolaylıklar sağlayan yerlerde kurdukları, hesaplarını orada tuttukları bilinir. Mesela, pek çok şirketin merkezi Kanarya Adaları'ndadır. Ama Kanarya Adaları'nın dünya genelinde bir inisiyatifi, siyasal anlamda ve pazar alanlarının denetlenmesi anlamında bir gücü yoktur. Kanarya Adaları'nda merkezi olan tekel gruplarının arkasında; Almanya, Fransa, ABD, Japonya gibi güçlü ülke devletleri vardır. Yani onlar, Kanarya Adaları'nın değil; Almanya, Fransa, İtalya, vb'nin tekelidir. Dünya genelinde bir egemenliğe soyunan her tekel grubunun arkasında bir ya da birkaç ulus devlet vardır. Bir tekel grubunun arkasında birden çok ulus devletin olması, o tekel grubunun çeşitli ülkelerde egemen sınıflar içerisinde ön plana çıkması ile ilintilidir. Örneğin Türkiye'de emperyalist tekellerin ve onların işbirlikçilerinin çıkar-

larının gözetilmesi işi bizzat ulus devlet aracılığıyla gerçekleşmektedir.

1.Emperyalist Paylaşım Savaşı sonrasında; Rusya, Osmanlı, Avusturya-Macaristan gibi çok uluslu feodal imparatorlukların parçalanması ve birçok ulus devletin ortaya çıkması, yine emperyalist çıkarlar dahilinde mütalaa edilmelidir. Hatırlanacak olursa Lenin emperyalizm çağında burjuvazinin devrimci barutunun tükendiğini ve halkların kurtuluş mücadelesine önderlik edemeyeceğini söylüyordu. Feodal imparatorlukların parçalanmasıyla ortaya çıkan devletlerin, emperyalizmle daha başlangıçta bütünleşmiş olarak biçimlenmesinin (yarı sömürge ve giderek yeni sömürge) nedeni budur. Yani buradaki ulus devletlerin ortaya çıkışı emperyalizmin o ülkelerde ve dünyada egemenlik kurma anlayışına denk bir durumdur. Emperyalizmin o süreçte ilgi boyutu da mevcut zenginliklere, kaynaklara göre değişiyor. Örneğin Türkiye'yi düşünürsek; Osmanlı Devleti'nden kalan Orta Anadolu (kıyıları hariç) çorak, ekonomik ve doğal kaynaklardan yoksun bir bölgedir. Anadolu bozkırları bu bağlamda emperyalistler açısından bir çekicilik oluşturmazken; Musul-Kerkük gibi petrol alanları için Lozan'da sonuna kadar mücadele ediliyor. Yani Orta Anadolu neredeyse gözden çıkarılırken; Irak, Filistin gibi yerler için yoğun bir çaba harcanıyor.

KÜRESELLEŞME ULUS

DEVLETİN ANTİTEZİ DEĞİLDİR

3.Bunalım dönemiyle beraber yeni sömürge ülkeler emperyalizmle daha çok bütünleşmiş ve giderek doğrudan bir ilişkilenebilir doğru evrilmiştir. Günümüzde, küreselleşmeyle beraber, yerel tekel gruplarının ve onlarla işbirliği halindeki siyasal iktidarların gücü ve manevra alanı daralırken; emperyalist tekellerin dayanağı olan ulus devletlerin egemenlik alanı genişlemiştir. Yani yeni sömürge ülkelerdeki ulus devletlerin ekonomik ve siyasal yaşama etki gücü sınırlanırken, emperyalist tekellerle bütünleşen devletler, dünya egemenliğine soyunmuştur. Benzer şekilde, Çin'in DTÖ içinde almış olduğu tavrı da ulus devlet ile ilişkilendirmek mümkündür.

Kapitalizm varoldukça, egemenlerin bir ulus devlete ihtiyaç duyacağını söyleyebiliriz. Belki sınıfsal kombinasyon yani devlete egemen yapının sınıfsal niteliği daralabilir; ama, her halükarda

bir devlete ihtiyaç olacaktır. Emperyalizmin girdiği alanda kapitalizmi geliştirmek, sömürsünü güvenceye almak, meta giriş çıkışını kolaylaştırmak gibi nedenlerle de olsa bu ihtiyaç her zaman olacaktır.

"Küresel pazarda sermayenin devlete ihtiyacı vardır. Sermaye, birikim koşullarını ve rekabetçiliği sürdürmek için doğrudan sübvansiyon, vergi verilerin masraftan kurtarılması operasyonları da dahil (Meksika, Asya Kaplanları) değişik yollarla devlete ihtiyaç duyar. Yoksunluk ve 'esneklik' karşısında iş disiplini ve toplumsal düzeni sağlamak ve işgücü hareketliliğini engellerken sermayenin hareketliliğini artırmak için devlete gereksinimi vardır." (age. s:95) Ters orantı (veya anti tez) iddialarının aksine küreselleşme ve ulus-devlet olgusunun karşılıklı olarak geliştirici, tamamlayıcı bir etkisi vardır.

Ulus devletin küreselleşmeyle beraber gereksizleşeceği düşüncesinde olanların yanılgılarından biri de, bir iktisadi sistemi salt tekellerden ibaret görmektir. Egemenler dışında orta ve küçük burjuvazinin varlığı, başlı başına, bir devleti ihtiyaç haline getirir. Kaldı ki tekeller arasında bile, baskı aracı olan devlette etkili olma mücadelesi vardır. Örneğin ABD'nin Irak'a yönelik saldırısına olur veren tekeller gibi çıkarları bu tarz ile uyuşmayan tekeller vardır. Ve devlet, ağırlıklı olanın eğilimine göre rol almıştır. Bu da bir ulus devletin işlevinin devam ettiğinin bir göstergesidir.

EMPERYALİST TEKELLERİN TÜRKİYE'DEKİ İŞBİRLİKÇİLERİ İLE BERABER UZANLAR'I TASFİYESİ ULUS DEVLET

ARACILIĞIYLA OLMUŞTUR

Elinde medya gücünü bulundurarak tehdit, şantaj, rüşvet vb. yöntemlerle palazlanan ve yıllardır bilinen tüm usulsüzlüklerine rağmen üzerine gidilemeyen Uzan'ın bir anda boy hedefi olması ve hızlandırılmış bir operasyonla tasfiye edilmesi, kimilerince iddia edildiğinin aksine, Tayyip'in marifeti değildir; hele ki, temiz toplum, yolsuzlukların üstüne gitmek, vb. hiç değildir. Ülkemizde "Uzan"lar çoktur ve İmar Bankası, el konan pek çok bankadan sadece biridir. Ne var ki, buradaki el koyma yöntemi de amaç da farklıdır.

Eğer mesele, Genç Parti'nin seçimlerde AKP'nin önünü kesme potansiyeli sebebiyle Tayyip'in kararlaştırdığı bir operasyon olarak görülürse; o zaman öze inilememiş, ma-gazin haberleriyle yetinilmiş olur.

Gerçek neden, telekomünikasyonun artan önemi sebebiyle, emperyalist tekellerin; Telekom'un özelleştirilmesi, GSM alanında etkili olunması ve Uzanlar'ın bankacılık alanındaki payına elkoyma hesapları dahilinde hareket etmesidir. **Burada AKP için ancak, sırtını dayadığı emperyalist tekellerden aldığı güçle cüretkar davranmış ve kendi gönülünden geçeni de yapma imkanı bulmuştur diyebiliriz.**

Bilindiği gibi cep telefonu, insan yaşamının her anına tanıklık eden ve hemen her insanda bulunan bir araca dönüşmüştür. Ayrıca, geliştirilen teknolojik özellikleri ve kazandırılan yeni işlevlerle insanın yaşamına giderek daha fazla girecek olan cep telefonları ile (kapalı olma durumunda dahi) taşıyıcısının o an nerede olduğunu saptamak, hassaslaşan alıcı niteliğiyle etrafındaki her sesi dinlemek mümkün hale gelecek ve giderek özel yaşamın gizliliği bütünüyle ortadan kalkacaktır. İşte, gerek bu nitelikleri gerekse karlılık oranı sebebiyle cep telefonları, emperyalist tekellerin ilgisine mazhar olmuştur. Bu konuda ilk adımı atan İtalyan sermayesi, Aria-İş Bankası ortaklığından sonra, istasyon sorunu nedeniyle Aycell'i de kendine katmış; ne var ki, bu da ihtiyacını karşılamaya yetmemiş ve sonuçta Telsim'e göz dikmiştir. Uzan'ın infazını hazırlayan temel nedenlerden biri budur. Zaten Telekom'un özelleştirilmesi, IMF aracılığı ile uzun süredir dayatılıyordu. Bu bağlamda, söz konusu operasyon, çıkarlarına denk düştüğü için, Amerikan sermayesi tarafından da desteklenmiştir.

Burada Uzan'ı tanımaya çalışalım. Türkiye'de ilk özel televizyona sahip olan Uzan, Özal dönemi de dahil, bu aracı mümkün olan her biçimde kullanmış; gizli kameradan telefon dinlemelere kadar her yolu denemiş ve büyüdükçe, yolsuzluk yapma kapasitesini de büyütüştür. Amerikan şirketlerini dolandıran, Adana'da enerji açısından Sabancı'yı bile kendisine bağlayan, medya alanında Doğan Holding'in karşısında bir tehdit gibi duran Uzan, sonunda, ortak çıkarların operasyonuna uğramış ve bu işin taşeronluğu AKP'ye düşmüştür. **Kısacası, tekeller arası bir çeşit it dalaşı da sayılan bu operasyon**

İtalyan sermayesinin, ABD'nin, IMF ve TÜSIAD'ın ortak operasyonudur ve bir oyuncu, oyun dışına atılmıştır.

Operasyonu özgün kılan nedenlerden biri de İş Bankası'nın tasfiyecilerden biri olmasıdır. İş Bankası, arkasında özel bir sermaye gücünün olmamasıyla ve kuruluşundan bugüne, devlet içinden destek görmesiyle, hissedarları arasında CHP'nin olması gibi özgünlüklerle bilinir. Önü sürekli olarak, "gizli eller"ce açık tutulan İş Bankası, devletin bir çeşit "özel kasası" olarak işlev görmektedir. TÜPRAŞ'ın özelleştirilmesi gündeme geldiğinde, buna karşı çıkan Genelkurmay'ın, daha sonra TÜPRAŞ'ın İş Bankası'na verilmesine rıza göstermesi, sözünü ettiğimiz ilişkinin bir devamı olarak algılanmalıdır.

ÇÖZÜLMEKTE OLAN ULUS DEVLET DEĞİL "SOSYAL DEVLET" TİR

2. Yeniden Paylaşım Savaşı sonrasında uygulamaya konan sosyal devlet olgusu, sanayinin güçlendirilmesi, iç pazarın geliştirilmesi gibi iktisadi boyutlar taşısa da bir yanılla da prestijinin en üst noktasında olan sosyalizme karşı atılmış, ideolojik içerikli bir adımdı. Bu adımın bağımlı ülkelerdeki karşılığı "ithal ikameci sanayileşme" idi. Türkiye'de bu süreç, 1960 sonrasında denk düşüyor.

Sistemin güvenceye alınması ve yeniden üretilmesinde bugün de önemli rolü olan devletin işlevini bir "güvenlik birimi" sınırlılığında görmek yanıltıcı olur.

"Son birkaç on yılda şirketlerin en önemli politik zaferlerinden biri, vergi oranlarını düşürmek oldu. İngiltere'de 1979'da %52 olan kurumlar vergisi 2000'de %30'a düştü... ABD'de kurumlar vergisi gelirleri 1950'de kamu gelirlerinin %30'unu oluştururken, bugün %12'sinden azını oluşturuyor." (Wayne Ellwood, Küreselleşmeyi Anlama Kılavuzu, s:58-59, Metis Yayınları)

Aynı şekilde IMF borçlarının topluma maledilmesi ve ödenmesinin sağlanması da devletin hizmetleri/işlevleri arasındadır.

"1990 ile 1997 arasındaki sekiz yılın altısında, gelişmekte olan ülkeler aldıkları kredilerden daha fazlasını borç ödemesi (faiz artı ana para ödemesi) şeklinde geri verdiler: Güney'den Kuzey'e toplam 77 milyar dolar aktarıldı. Yeni borçların çoğu üretken yatırımlara değil, faiz ödemelerine harcandı." (age. s:46)

AB İÇERİSİNDEKİ BÜTÜNLEŞMELER ULUS DEVLETİ YOK ETMİYOR

Avrupa'da birakalım ulus devletin yok olmasını, aksine hemen tüm ülkelerinde şaşkıncı boyutlarda bir milliyetçileşme yaşıyor. 50 milyon insanın ölümüyle sonuçlanan bir faşizm sürecinden geçmiş olan Avrupa'da milliyetçilik faşizmle özdeş görülmekte ve insanlık suçu sayılmaktadır. Buna rağmen milliyetçiliğin dört nala gelişmesi, akla bir başka boyutu getiriyor. Milliyetçiliğe sebep olabilecek birden çok neden bulunsa da asıl nedenin tekellerin sınır tanımayan egemenliği olduğunu söyleyebiliriz. Buna ve sonuçlarına duyulan tepki, sisteme alternatif olabilecek güçlü bir sol hareketin bulunmadığı koşullarda milliyetçi tavır alışa yol açıyor. Bölgesel farklılıkları, o bölgedeki insanların, sınıf ve katmanların çıkarlarını ülke düzeyinde savunabilmeyi; birlikler, sendikalar tarzında savunabilmeyi sağlayacak merkezi yapıların olmaması, bu sonucu doğuruyor. Tabii bu arada egemen sınıflar, var olan siyasal yapılara ve Avrupa Birliği olgusuna karşı tavır alışın hedefini saptırmak için yabancı düşmanlığını kaşımakta, çeşitli ülke halklarından olan yabancıları bu sorunun müsebbibi olarak göstermektedir.

Bir süredir Almanya ile Fransa arasında yaşanan birleşme çabalarının sonuç vermesi durumunda da ortaya çıkan şekillenme, ulus devleti yok etmeyecek; daha geniş bir coğrafya üzerinde, daha büyük bir burjuva kesimin (tekellerin) dünya genelindeki politikalarını/çıkarlarını savunabilecek yeni bir ulus devlet anlamına gelecektir. Başlangıçta belirli çelişmeleri olsa da sonuçta bu birleşmeden her iki ülkenin egemen sınıfları kazançlı çıkacaktır. Gerçi bu tür süreçler, ilk bakışta görülmeyecek denli güçlükler taşır ve düz bir hat izlemez. İki Almanya'nın birleşmesinde de görüldüğü gibi, başlangıçta egemenler birbirine ket vuracak, bütünleşme zaman alacaktır. Yani iki ülke arasındaki sınırı kaldırarak üretim iki katına çıkmış, pazar otomatik olarak genişlemiş olmuyor. Teknolojik farklılık, sanayileşme politikalarındaki farklılık, tüketim alışkanlıklarındaki ve tüketim kalıplarındaki farklılık gibi pek çok etken, bir sorun olarak yansıyor; yani 1+1=2 etmeyecektir. Sadece dil bile başlı başına bir sorundur. 2,5 milyon nüfusa sahip Belçika'da bile, 2 dil konuşuluyor olması birçok soruna neden oluyor. Aynı

okullar kuruyor; birbirinin okuluna, mahallesine gitmiyor; yerel seçimlerde sorunlar yaşıyor. Bu arada Belçika, söz konusu bütünleşmenin üçüncü parçası olmayı kararlaştırdı. Yani şu an Belçika'daki iki halk dil konusunda anlaşamazken, birleşme durumunda ikisi de kendi dilini konuşamayacak. Bu çok zor bir süreçtir ve uzun bir zaman alacaktır. Gerçi piyasa kurallarının her şeyi belirleyebileceğine dair bir beklenti var. Ekonomik değerler, piyasa kuralları açısından belki bu mümkündür; ama, onun dışında düşünce sistematigi, din, ulusal kimlik gibi faktörler var. Tabii buradaki güçlük, yine de bir Avrupa Birliği yaratmanın güçlüğü boyutunda değildir. Sonuçta iki ülke de neredeyse benzer bir iktisadi yaşam düzeyine sahip; yıllarca da hemen hemen aynı gelişkinlik düzeylerine ulaşmış, benzer ortak değerleri savunmuştur.

KÜRESELLEŞMENİN HALKLAR AÇISINDAN VAADETTİĞİ

SORUNLAR NELERDİR?

Küreselleşme, sadece yeni sömürge ülke halklarını değil, emperyalist-kapitalist ülkelerdeki halkları da yoksulluğa mahkum edecek bir süreçtir. Çünkü küreselleşme, emperyalist tekellerin dünya genelinde egemenliğini en uç noktada pekiştirmesi ve saldırıya, bu saldırıya, tüm dünya halkları hedefidir. Belki başlangıçta yeni sömürge ülke halkları yoksullaşma, mülksüzleşme yaşayacak, ama bu giderek, emperyalist ülke halklarını da kapsayarak genişleyecektir. Burada söz konusu olan, emperyalist sömürünün en üst düzeye çıkarılması ise, en ufak bir dinamik, en sıradan demokratik bir talep bastırılacak, şiddetle karşılık bulacaktır.

Egemenleri cesaretlendiren olgulardan biri de örgütsüzlüktür. Dünya genelinde sendikaların bu kadar işlevsiz hale gelmiş olması, küreselleşmenin sonuçlarından bağımsız değildir. Baskı ve sömürünün bu denli yoğunlaştığı bir tarihsel kesitte, emek örgütleri genelde sol düşüncenin uğradığı aşımada da payını almıştır. Çünkü sendikalar, asıl güçlü siyasal kimliklerini, örgütlülük olarak niteliklerini sol düşünceyle birlikte kazanmışlardır. Gerçi sol düşüncenin oluşmasından önce de emek örgütleri vardı; ama, bunların toplumsal güç haline gelebilmeleri, bir mücadele/direnış odağı olabilmeleri, sol düşünce ile beraberdir.

Bugün sendikaların bu boyutta işlevsiz hale gelmelerinde sol düşüncenin uğradığı irtifa kaybının rolü yadsınamaz. Tabii tek neden bu değil. Küreselleşmenin ve sonuçlarının zorunlu ve hatta alternatifsiz bir gidişat olarak bizzat sendikalar tarafından savunulması, ortadaki sonucun bir tesadüf olmadığını gösteriyor.

Sol'a saldırılar ne denli dışarıdan yapılmış olursa olsun, bugünkü sonuçta, solun ideolojik olarak kendi kimliğini yitirmesinde, gönüllü tasfiyeciler/önderliklerin büyük payı vardır. Dikkat edilirse son 15 yıldır sol ideolojiye, burjuva ideolojisi tarafından yapılan saldırılar sonucunda, devrimci saflarda ideolojik anlamda bir çöküş yaşanmamıştır. Tersine sol ideoloji, içeriden, bizihi sol ideoloji içerisinde yer alan önderler tarafından ihanete uğrayarak çöküşe zorlanmıştır. Yani sol düşünce dünyada kendi teorisyenleri tarafından terkedilmiş ve sonuçta yerine burjuva ideolojisi ikame edilmiştir. Önce kavramlar hedef tahtasına konmuş; dünü, bugünü ve hatta geleceği açıklamada temel öneme sahip kavramlar işlevsizleştirilip terkedilmiş; sonra da onların yerine, tam da küreselleşmeyle örtüşen ideolojik bir kimlik eşliğinde burjuva biçimleri geçirilmiştir. Türkiye'de yaşananlar da bundan farklı değildir. Küreselleşme tartışmalarını Türkiye'ye öncelikle sol taşımıştır. 1980 sonrasında ilk defa sol, küreselleşmeyi tartışmış; daha sonra "Kuruçeşme", ÖDP, vb. süreçlerle asıl meyvelerini vermiştir.

Egemenler adına fikir satıcılar, ideoloji ve kültür yapıcıları, kendilerinin panzehiri olarak bildikleri öğretilere ve onların tayin edici roldeki kavramlarına bir yandan ateş ederken diğer yandan onun yerine geçecek fikri sistemler ve kavramlar üretirler. Bu nedenle günümüzde en çok saldırıya uğrayan öğretisi Marksizm olmuş; çağımızın niteliklerini doğru saptamak açısından tayin edici önem taşıyan emperyalizm tespiti (ve de kavramı) ise değişim güvürtüleri arasında tedavülden kaldırılmak istenmiştir.

Yeni Dünya Düzeni, küreselleşme gibi kavramlar, sistemin kalıcılığını/alternatifsizliğini bilinçlerde tesis etmek amacıyla ortaya atılmıştır.

EMPERYALİZMİN İHTİYAÇLARINA GÖRE YAPILAN DÜZENLEMELER DEMOKRATİKLEŞME DEĞİLDİR

Ülkemizde faşizmin etki alanı öylesine geniş, demokratik hakların kullanım alanı öylesine dar ki, **demokratikleşme**; oligarşi dışında kalan hemen tüm kesimler için şu veya bu oranda bir taleptir. Bu talebin şiddeti ve yaygınlık oranı, çözüm için mücadeleyi zorunlu ve çeşitli kılar; azla yetinme eğilimine de doğru zeminde gelişen mücadelelere de tanık olunmaktadır.

Özellikle '89 sonrasında, reel sosyalist zeminde yaşanan çözülme ile beraber ülkemizde de sistemin değişebilirliğine, özgürleşme amacına ve bu konudaki mücadelenin başarı şansına olan inancın aşınmaya uğradığı ve **küreselleşen değer erozyonunun** karşılık bulduğu görüldü. Bunun genel boyutlardaki yansıması, **sisteme dönüş** olurken; sınıfsız-sömürsüz bir dünya düşünün yerine, emperyalizmin ihtiyaçlarına göre yapılabilecek düzenlemelerle yetinme "akılcılığı" (!) geçirildi.

Emperyalizmin ideolojik aygıtları tarafından pompalanan bencillik, bireycilik, köşe dönmeçilik, kendini kurtarma figürlerine "*hiçbir değer uğruna ölmeye değmez*" fikri eşlik etti. Solda, erozyon öyle hızlı yayıldı ki burjuva anlamda bile demokratik sayılmayacak biçimsel düzenlemeler, umutla karşılandı ve **demokrasi** için yeterli görülebileceğine dair teoriler yapıldı.

Peş peşe açılan ve içinden halk yararına hiçbir şeyin çıkmadığı **uyum paketlerinin** de gösterdiği gibi demokrasi, "Avrupa baskısı" ile sağlanabilecek bir olgu değildir. Amerikan ve İngiliz emperyalizminin; Irak halkları için kan, gözyaşı ve yıkım demek olan müdahalesini bile "demokrasi götürme" makyajı eşliğinde gerçekleştirdiği bilinmektedir.

İşte kavramların da, içeriklerinin de alabildiğine bulanıklaştırıldığı böyle bir dönemde Radikal Gazetesinin; ilk defa duymuş ve yeni bir şey keşfetmişçesine, MGK Genel Sekreterliği'ne bağlı Toplumla İlişkiler Başkanlığı'nın

Türkiye'de psikolojik hareket yürütüğüne dair bir çeşit kampanya başlatıldığı görüldü. Radikal'in internet sitesinin çökertilmesine kadar varan bu gelişme, özellikle **ufku Radikal kadar dar olan "sol" kesimlerde** bir heyecan yarattı. Bu gelişme, nasıl okunmalıydı; yoksa, yıllardır düşlenen demokratikleşme gerçek mi oluyordu?

Bilindiği gibi Türkiye'de rejimin en temel taşları, sosyalist alternatif de dikkate alınarak, ABD yönlendiriciliğinde antikomünizm ekseninde döşenmiş ve buna, Türkçülüğün/milliyetçiliğin "Adriyatikten Çin Seddine kadar" uzanan beklentileri eşlik etmiş; bu iki olgu beraber yoğrulmuştur. Amerikanın makro düzeydeki politikalarıyla da çelişmeyen; Balkanlar, Ortadoğu ve Kafkaslar'da somut sonuçlar veren bu yapılanma, ona kaynaklık eden olgunun (sosyalizmin somut tehdidi) ortadan kalkmasıyla beraber, emperyalizmin dönemsel çıkarları açısından uygunsuzluk arzelmeye başlamıştır.

Kosova'da tayin edici rol oynayan, Makedonya'daki çatışmaların müsebbibi olan, Azerbaycan'da ayaklanmayı kışkırtan, Kuzey Irak'a yerleşen Türkiye'ye yeni sürecin yeni gerçeklerini anlatma ihtiyacı duyan ABD, bunun ilk ve etkili mesajını Süleymaniye'de "çuval" meselesiyle verdi. Türkiye'de geleneksel yapı, mümkün olan hız ve oranda değişmeli, sadece tezkere meselesinde değil, ABD'nin Ortadoğu'daki projeleri dahilinde her konuda figüranlığa/taşeronluğa hazır olmalıydı.

Radikal'in hedefine koyduğu MGK Genel Sekreterliği; devletin en tepe noktası sayılan, etkili ve yetkili unsurlardan oluşan bir yapılanmadır; MGK'nın beynidir. Asker gönderme meselesi dahil, hemen her konuda tayin edici role sahip olan bu kurumda "revizyon" ihtiyacı duyan ABD, görünün o ki bu işin psikolojik yıpratma, zemin hazırlama görevini Radikal'e vermiştir.

Radikal'in manşete taşıdığı bu

konunun pek çok kesimin ilgisini çektiği, kimilerinin sevindiği kimilerinin ise rahatsız olduğu görüldü. Herkesin kendi durduğu yerden katıldığı bir tartışmaya dönüşen bu meselede Radikal'in niyeti aydınlatılmadığında, eksik ve yanlış anlama olasılığı yüksek olacaktır. Siyasi gerçekleri açıklama, bilinç götürme, yolgöstericilik gibi sorumluluklarla yüklü olan devrimciler için olgunun doğru okunmasını sağlamak, öncelikli olmalıdır. Bu noktada yıllardır bilinen ve defalarca yazılmış olan Psikolojik hareket örneklerini tekrar sıralamak yerine, Radikal'in bu demokrasicilik oyununun üstündeki perdeyi aralamak daha önemlidir. Aksi takdirde Radikal'e dolaylı da olsa olumluluk atfetmiş ve solculuğu Radikal sınırlılığında algılama eğilimi beslenmiş, daha da önemlisi atılmakta olan adımın temelinde yatan gerçeklik iskanlanmış olacaktır.

Yukarıdaki değerlendirmemizden sonra, devrimci basının olaya yaklaşımını anımsayalım; ne yazık ki, Radikal'in yüzünü açığa çıkarıcı değil, onu olumlayıcı bir konumda olduğu görülüyor.

İşçi-Köylü gazetesinden aktarıyoruz:

"Geçtiğimiz hafta içinde kamuoyunu oldukça meşgul eden ve tartışmalara yol açan konulardan biri de ilk olarak Radikal gazetesinin manşete taşıdığı ve ardından birçok köşe yazısına da konu olan MGK Genel Sekreterliği'nin yetkileri, amaçları ve özellikle de 'Psikolojik Hareket' adı verilen birimi oldu. Söz konusu bu gizli yönetmelikte yer alan **maddeler ve açıklamaları** bir yandan egemenlerin halkın örgütlenmesinden duydukları tedirginliği ortaya çıkarırken bir yandan da bizimki gibi ülkelerde 'demokrasi', 'parlamento' vb. konulara da açıklık getiriyor." (İşçi-Köylü, 12-25 Eylül 2003, a.b.ç)

Altını çizdiğimiz bölümlere dikkat edilirse, niyetten bağımsız olarak, Radikal'e olumluluk atfedildiği

görlür. İşçi-Köylü'nün söz konusu yazısı dahi bütünüyle okunduğunda, bu sorunun yıllardır bilindiği ve çeşitli kişi ve yapılarca teşhir edildiği anlaşılacaktır. Bu bağlamda, Radikal'e ne "ilk"lik ne de önem atfetmek doğru değildir.

Aynı hafta, 76. Sayısında "27 Ağustos 2003 tarihli Radikal Gazetesi'nde yayınlanan bir belge, MGK'nın Türkiye'nin yönetimindeki yerini resmen bir kez daha herkese gösterirken, Türkiye'nin bugüne kadar 'demokrasi' ile yönetildiğini ileri sürenlerin yalanını da belgelemiş oldu." diyen ve "MGK'nın gizli yönetmeliğinin açığa çık(arıl)ması"ndan söz eden **Ekmek ve Adalet** de İşçi-Köylü'den farklı bir çerçeve çizmemiştir. Yukarıda da belirttiğimiz gibi MGK Genel Sekreterliği'nin konu edildiği bir tartışmaya girmek ve -biliniyor da olsa- kimi gerçeklerin altını çizmek yanlış değildir. Burada sorun olan boyut, tartışmanın kaynağından (müsebbiplerinden) habersizmiş gibi sürece dahil olmaktır.

"Radikal Gazetesi 27 Ağustos gününden başlayarak dört gün boyunca yayımladığı dizi yazısıyla MGK Genel Sekreterliği yönetmeliğinin 'gizli' belgelerini deşifre etti" (Yeni Atılım, 6 Eylül 2003) dendiği zaman, Radikal'e olumluluk atfedilmiş olur.

Ayrıca **Ekmek ve Adalet**, son dönemlerde bir siyaset tarzı haline getirdiği, "olguları, solu suçlayarak açıklama" yöntemine başvurmuş; "Peki sol; siyasi hareketler, demokratik kitle örgütleri niye suskun?" diye soruyor. Aslında söz konusu olan MGK olunca sol, devrimciler hiç susmadı. Bugün de susmuyor. Ama, mesele Radikal'in yayını ise; MGK'yı bir kez daha teşhir etmenin yanında, daha da önemlisi Radikal de teşhir edilmeliydi. Biz de soralım mı, "**Ekmek ve Adalet, Radikal'in atraksiyonları ve sahtekarlığı karşısında neden susuyor?**" diye. **21. Yüzyılın başında, bir yığın sorunla boğuştuğumuz bir dönemde, birbirimizi siyaset aracı olarak görüp didişmek; halkların devrimcilerden beklediği olgunluğa yakışmıyor gerçekten.**

AYIKLA PRİNÇ(EK)' IN TAŞINI

Ne kadar güzel de teorileştirmişler değil mi? Oturup sıkılmadan, bıkmadan, usanmadan kaleme almışlar teorilerini. Ulusal Güçler, Ulusal Cephe, Kemalist Birlik, Cumhuriyet'in devrimci ordusu, Ordu'nun Anti-Emperyalist tavrı vs. vs. daha neler neler.

Tam bir Ulusal Kurtuluş savaşçısı ruhuyla kaleme alıyor bunları Doğu Perinçek. Ne de olsa Mao Zedung Çan Kay-şek ile ittifak yapmıştı değil mi? Onlarda şimdi orduyla ve MHP ile ittifak yapmalıydılar.

Derginin üslup ve eleştiri tarzına uygun olmayabilir bu yazdıklarım ama en azından revizyonistlerin, bu kadar pervasızlaşmalarına gönlüm razı gelmediği için de kendimi tutamıyorum. Zaten devrimciler kendilerini "Proleterya"nın partisi olarak niteleyen bu tür yapılarla karşı mücadele içerisinde geliştirir ve mücadele sahnesinde etkili bir role sahip olabilir.

Perinçek ve şürekası, daha ellerindeki kanların kurumamış olduğu, emperyalizmin ve kontrgerillanın baş tetikçileri durumundaki MHP'lilerle el ele verip bir de emperyalizme karşı tavrı alıyor. "ABD Askeri Olmayacağı" sloganını nedense yüzyıllardır ABD askerliği yapmış insanlarla atıyorlar. İşte bunu anlamak çok güç.

Devrimci Hareket dergisi geçen sayıda "Kötürüm Düşlerle Gelecek İnşa Edilemez" başlığıyla yayın yapmıştı. Belki o başlık altında eleştirilen kesimler farklı ideolojik yapı içerisindedir fakat oportünizm ve revizyonizmin kokuları ortalıkta yayılmaya çalıştıkça bu sloganda her platformda hayat bulacaktır.

Peki nedir Perinçek ve arkadaşlarını bu mücadele içerisinde sürükleyen. Yürütmüş oldukları faaliyetleri ne adına yapıyorlar? Yayın organlarında yapmış oldukları tahlilleri, Marksist tahliller olarak ortaya atıyorlar. Gerçekte öyle mi acaba? Peki Marksizmin hangi kuramına göre bu çalışma tarzını benimsiyorlar.

Hepimiz çok iyi biliyoruz ki Marksizm'in özünde "Somut Koşulların Somut Tahlili" ilkesi vardır. Perinçek'te her zaman bildiğimiz gibi, yapılan eleştirilere karşı verilen cevaplarda ve kitlelerini eğitmek için kullandıkları yayın organlarında sürekli bu ilkeyi vurgular.

Peki bu tahliller gerçekte bu ilkeye dayanarak mı yapılmıştır. Özellikle İP, 28 Şubat sürecinden itibaren 90'larda başlamış olduğu Ulusal Kürt hareketini savunmaktan vazgeçmiş, ordu ve MGK'ya göre konumlanmaya başlamıştır.

Her şeyden önce MGK'nın 28 Şubat'ta sözde emperyalizme ve gericiliğe karşı aldığı tavrın sebebi nedir, bunu cevaplamak gerekir. Bildiğimiz gibi ordu, hakim sınıfların, emekçi sınıflar üzerindeki baskı aracı olan devletin kurumlaşmış zor aygıtıdır. MGK'da onun siyasi koludur. Ordu burjuva devlet aygıtını korumakla ve ona karşı oluşacak devrimci proleterya hareketini ezmeyle yükümlüdür. Burjuva ordusunun devrimci hareket ve emekçi hareketine karşı kullandığı en sadık müttefiki olan iç gericilik, onun sınıfsal çıkarlarını tehdit noktasına geldiğinde, ordu 28 Şubat'ta malum kararları almıştır. Yani bu kararların alınış sebebi, ilerçilik veya devrimcilik değil, kendi varoluşu nedeniyle gerektirdiği içindir. Fakat Perinçek yapmış olduğu bütün propagandalarda 28 Şubat kararlarını "Türkiye Devriminin Manifestosu" olarak ilan etmiştir. Oysa MGK'nın eylem pratiği bunun tam tersini göstermektedir. Kosova müdahalesi, Kıvrıkloğlu'nun ABD'den liyakat nişanı alması, Tahkim kararlarının kabulüne karşı tutum, F tipi mücadelesindeki katliamcı tutum, Hilmi Özkök'ün ABD ziyaretleri, Orduyu Irak'a sokma çabaları, AKP iktidarı vs., vs.

Devrimcilerin hakim sınıflara ve her türden gericiliğe karşı tavrı nettir. Cepheden karşıdır. Bunu bilmiyorlarsa tekrar hatırlatalım. Devrimci teori çelişkilerden sonuna kadar yararlanmayı, onları derinleştirmeyi ve devrimci proleterya hareketine manevra alanı yaratmaya çalışmayı ön görür. Yoksa iki gerici klikten birinden yana taraf olmayı gerektirmez.

Devrimci mücadeleyi, koşulların getirmiş olduğu en kritik anlarda İP gibi basite indirgemiş ve hiçbir ilkesi olmayan anlayışlarla yürütmek revizyonizm'in danışkasıdır. 1971 de Mahir'i ve Aydınlık Sosyalist Dergi'yi ilkesiz birlik cephesi nitelemesiyle eleştirenler, bugün dönsünler ve kendi durumlarına baksınlar. Asil ilkesiz birlik Perinçek'in birliğidir.

İP+MGK+MHP=Ulusal Kurtuluş. Formüle bakınız, gerçekten de ilkeli değil mi?

Revizyonizm, Marksizm'e düşman olan, fakat devrimci işçi hareketinde marksizm adına iş gören bir oportünist akımdır. Revizyonizm adı, bu akımın marksist doktrini, onun devrimci program, strateji ve taktiklerini yeniden ele alma revize etmesinden gelir.

Revizyonizm'in başlıca özellikleri şöyle açıklanabilir. Marksizm'in toplumda ve sınıf mücadelesinde yer alan en son gelişmeleri hesaba katması gereğinden söz edişlerini, marksizm'den ayrılıp kopmalarına maske olarak kullanmak isteyen revizyonistler, aslında sosyalist hareket içindeki burjuva-reformist ideolojinin sözcülüğünü yaparlar. Marksizm-Leninizm'i devrimci ruhundan soymaya, işçi sınıfının ve bütün emekçi halkların sosyalizme inançlarını küçümsemeye emperyalizme karşı giriştikleri mücadelede silahlarını ellerinden almaya örgütsüzleştirmeye çalışıyorlar. Sosyalist devrimin ve proleterya diktatörlüğünün zorunluluğunu, Marksist-Leninist partinin öncü rolünü reddederler. Proleterya enternasyonalizminin temellerini küçümsemelerinden ötürü Nasyonalizm'e sürüklenirler.

Evet aslında kısaca Revizyonizm'in tahlilini yaptığımızda gerçekler ortaya çıkar.

Şimdi de biz karar verelim. MHP ile ittifak devrimcilik midir? Tabii ki değildir. Tabii ki revizyonizmdir. İşte bu nedenle bütün revizyonist fikirleri ve faaliyetleri açığa çıkarmak, devrimciliğin en büyük görevlerindedir. Sözde bu tür faaliyetlerle devrimci mücadele yürüttüklerini zannedenler, acaba yarın kendi sarıldıkları silahlarla vurulursa suratları hangi sekli alacak bilmiyoruz. İşte o zaman Prinç(ek)'in taşını ayıklamaları gerekecek herhalde. Nedersiniz?

Deniz Kaynak(Bursa)

TÜRKİYE'DE PANCAR SALT ŞEKER DEĞİLDİR PANCAR KOOPERATİFLERİNE YÖNELİK SALDIRI TARIM TEKELLERİNİN İŞİDİR

SORU: Geçtiğimiz günlerde gazetelerde önce, PANKOBİRLİK'in "nişasta bazlı şeker üretimine verilen kotaların daraltılmasını" istediği ilanının ardından nişasta bazlı şeker üreticileri ve mısır üretilen bölgelerin ziraat odaları başkanları da bir ilan vererek kotaların artırılmasını istedi. Kamuoyuna şeker kavgası veya pancar ve mısır üreticilerinin kavgası olarak yansıyan bu gelişmeyi, sözü edilen iki ilanı nasıl değerlendiriyorsunuz; bir taraf için "haklı" diyebilir miyiz?

YANIT: Bilindiği gibi önce Pankobirliğin ilanı çıktı. Vurguladıkları sorunlar bir gerçekliği yansıtıyordu. İkinci ilan ise bir çeşit rövanş alma ihtiyacından doğdu ve arkasında hükümet, cola şirketleri ve mısır tekelleri vardı. Gerçekte mısır üreticisi ile şekerpancarı üreticisinin çıkarları çelişmemektedir. Türkiye'de mısır açığı var. Üretici, mısırını son tanesine kadar satabilir. Bu bağlamda, nişasta bazlı şeker üretiminin artırılmasına yönelik girişimlere şekerpancarı üreticisinin karşı çıkması haklı. Mısır üreticileri, bu konudaki kıskırtmalara gelmemelidir. Tabii bir de sorunun Amerikan mısırı ile ilintili boyutu var. Gen yapısı değiştirilmiş ve ona uygun teknik olanaklarla desteklenerek üretilmiş olan Amerikan mısırı ile yerli mısırın rekabet edebilme koşulu yoktur.

SORU: İkinci ilanın bir çıkar mekanizmasının işi olduğunu ima ettiniz; bunu biraz açar mısınız?

YANIT: Türkiye'de nişasta bazlı şeker üreten en büyük fabrika, Amerikan tarım tekeli Cargill ile Ülker ortaklığına ait. İkinci büyük fabrika da Cargill'in. Bu işin Cola Turca ile de doğrudan ilintisi var. Cola Turca'nın üretiminde kullanılan şeker, nişasta bazlı tatlandırıcıdır; Cargill ile Ülker, 1997'den beri ortak; Başbakanın oğlu da Cola Turca'nın dağıtım işini almıştır. Hükümet üzerinden de kurulan çıkar ağı ile şekerpancarı üretim alanı daraltılıyor. Çünkü Cargill'in ürettiği tatlandırıcının hammaddesi mısırdır.

SORU: Bu durumda Cola Turca'nın da Amerikan damgalı bir ürün olduğunu ve bunun Coca-Cola'ya alternatif, bir çeşit antiem-

peryalist ruhla içilebilecek bir ürün olmadığını söyleyebilir miyiz?

YANIT: Evet, bu, başlı başına bir sorun. Daha önce de benzer sorunlarla karşılaştık. Tekelleri ve dolayısıyla sınıfsal şekillenmeyi kavrayamamış olanlar; örneğin BİM, YİMPAŞ, İHLAS gibi şirketlerin ürünlerini, yeşil sermayeye ait olduğu için tüketmekten kaçınmayı ilericilik sayıp, bunun yerine örneğin Migros'un, Arçeliğin, vs. ürünlerini tüketmekte bir sakınca görmüyordu. Bunda, sistemin yönlendirmesinin de payı var. Ayrıca, Cola ile ilgili bilinmesi gereken özel ayrıntılar da var. Bilindiği gibi Cola'nın emperyalizm açısından bir çeşit sembol olma niteliği var. Bir de sahip olunan Cola usaresinin formülünün bilinmiyor olması sebebiyle hangi isimle olursa olsun Cola üretildiğinde o usare satın alınmakta; yani farklı isimle de olsa bir çeşit Amerikan kolası üretilmiş olmaktadır. Türkiye'de üretilen ColaTurca veya Arabistan'da üretilen Mekke Cola için de aynı durum geçerlidir. Hatta, İslami kesimlerde ABD'ye yönelik tepkinin aşılması ve pazar kaybının önlenmesi için bu yola başvurulmuş olma olasılığı hiç de zayıf değildir.

SORU: İthalat sebebiyle ülkemize giren ve nişasta bazlı şeker (NBS) üretiminde kullanılan mısırın; sağlık, ekonomi, tarım ve toprak açısından zararlı olduğu iddiası var; bunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

YANIT: Evet, son zamanlarda, özellikle yeni sömürge ülkelere, tarımsal biyo-teknoloji alanındaki çalışmaların ürünleri sokulmaktadır. NBS'in imalatında kullanılan ithal mısır da bu ürünlerdendir. Klasik ıslah metodları yerine DNA'ları ile oynanarak, genleri üzerine çeşitli hayvan ve bakteri genleri ilave edilerek yetiştirilen bu tür transgenetik ürünler insan sağlığı, çevre, vb. açısından ciddi tehlikeler içermektedir.

Ülkemize hayvan yemi diye sokulan mısır tohumlarının hemen tamamı transgenetik mısırdır, yani genlerine çeşitli hayvan genleri eklenmiş mısırlardır. Bu mısırların tanelerinin toprağa ekilmesi ile hayvanlar aleminden nakledilen genlerin toprağın canlı yapısını oluşturan

toprak mikro organizmalarına bulaştığı, bundan da üretilen diğer tarım ürünlerine de taşındığı, dolayısıyla bu tip ürünlerin insan sağlığını tehdit ettiği söylenebilir.

SORU: PANKOBİRLİK'e karşı verilen ilanda (ikinci ilan) pancarın verimsizliğine işaret edildi ve bu bağlamda, şeker üretiminde tercih edilmemesi gerektiği mesajı verilmeye çalışıldı. Türkiye'de şeker, neden pancardan üretiliyor; bu, gerçekten yanlış bir tercih midir?

YANIT: Şeker; pancardan, şeker kamışından ve nişastadan elde edilebilir. Nişasta bazlı şeker; mısır, buğday, patates, arpa gibi nişastası bol ürünlerden, o bölgenin koşullarına göre üretilir. Örneğin Rusya, Almanya, Polonya gibi ülkelerde patatesten elde edilir.

Yüzde 40'lar düzeyinde şeker içeren şeker kamışı, şeker üretiminde en verimli bitkidir. Aynı zamanda şekerin elde edilmesi de kolaydır. Pancarın daha verimsiz olduğu doğrudur. Ne var ki ilanda "pancar verimsizdir" derken, politika yapılmaktadır. Çünkü Türkiye'de pancar tercihi, şeker üretiminden öte sebeplerle yapılmıştır. Türkiye'nin tarım stratejisine bakıldığı zaman, Cumhuriyet döneminde pancarın çeşitli boyutlarda ele alındığı görülür.

Birincisi, o güne kadar ithal edilen şekerin yerini alması ve şeker açığının giderilmesi açısından bir çözüm olarak düşünülmüştür. İkincisi pancar çok önemli bir hayvan yemidir. Dolayısıyla, pancar küspesine dayalı olarak hayvancılığın geliştirilmesi sağlanmıştır. Dikkat edilirse, son zamanlarda pancar üretim alanlarının daraltılmasına paralel bir şekilde, hayvancılık da çökmüştür. Üçüncüsü, devlet, pancar üretimini teşvik ederken, aynı zamanda pancar kooperatiflerinin oluşumuna önayak olmuştur. Salt bir satış aracı olmayan, aynı zamanda üretimi de planlayan kooperatifler; halkın doğrudan doğruya üretim anlamında bilinçlendirilmesi, nöbetlemenin teşvik edilmesi, üreticinin araç-gereç sahibi yapılması, tarım teknolojilerinin ve araçlarının kullanılması konusunda özel kurslar verilmesi gibi pek çok konuda rol almıştır.

Türkiye köylüsünün bilinçlendirilmesinde, tarım yapma bilincinin oluşturulmasında pancar kooperatifleri birinci rolü oynamıştır. Onların yaptığı zirai denetimi Türkiye çapında hiçbir kurum yapmamıştır. Emperyalist tekeller dışında çok güçlü bir alan oluşturan, kendi içinde bütünlüğü olan pancar kooperatiflerinin fabrikaları da vardır. Tarım araçlarının bir kısmını kendisi üretir, bir kısmını da fason olarak üretir ve pahalı araçları köylüye satmak yerine kiralar. Mesela ilk yıllarda çok pahalı olan otomatik sökme makinaları, köylüye cüz'i bir ücretle kiralanırdı. İşte bugün hedefe konan ve yok edilmek istenen, bu tarzdır; bu düşüncedir. Yoksa sorun tek başına şeker değildir.

SORU: Mısırın, pancarın yerini tutabileceği söyleniyor. Kooperatif olgusunu dışta tutsak dahi, bu doğru bir kıyaslama mıdır?

YANIT: Mısırın hem hayvan yemi olduğu hem de şeker üretiminde kullanıldığı doğrudur. Ne var ki, mısırın çok yüksek verimde olan tohumları Amerikan ürünüdür ve büyük bir kısmının gen yapısı değiştirilmiştir. Bu mısırların uzun süre yetiştirildiği topraklarda, başka hiçbir ürünün yetişme şansı yoktur. Sadece o tohuma bağımlı hale geliyor. Ayrıca, bu mısır tohumları, hibrit tohumlardır. Yani tohumdan üretilir, fakat yetişen mısır, aynı kalitede mısır değildir, tekrar tohum olarak kullanılamaz. Mutlaka tohumluk mısır alınmak zorundadır. Alınan bu tohumlar da, o büyük tekel gruplarının üretmiş olduğu çok özel ve pahalı tohumlardır (tohuma bağımlılık geliyor). Mesela eskiden Anadolu'da geleneksel tarımsal ürünlerden herkes kendi ürününü otundan, tozundan, yabancı tohumlardan ayırtırır ve tekrar tohum olarak kullanırdı. Ama günümüzde bu yöntem artık tümüyle kalkmış. Elde edilen ürün tohum olarak kullanılamaz. Yani zorunlu olarak, tekellerin üretmiş olduğu tohumlar alınıyor. Dünyada bu tür hibrit tohum üreticisi, mısırdaki birkaç tane büyük tekeldir. Bunlar Nestle, Cargill, vb. tekellerdir. Bu yöntemle doğrudan doğruya Amerikan tekellerinin Türkiye tarımına egemen olması amaçlanıyor. Yoksa sorun sadece şeker sorunu değildir. İkincisi eğer sorun bir şeker sorunu olsaydı Türkiye'nin geleneksel ürünleri arasında patates çok daha yüksek bir üretim potansiyeline sahiptir, çok daha fazla nişasta içerir. Yani patates nişastasından kolaylıkla

şeker üretilebilirdi. Ama böyle bir teknoloji tercih edilmiyor.

SORU: Bildiğimiz kadarıyla nişasta bazlı şeker, kristal şekerin yerini tutmayan, şurup olarak kullanılan bir şekerdir. Yanıltıcı ve yanlış kıyaslamaların yok saydığı, NBS'nin bu niteliğini, nedenleri ile beraber açar mısınız?

YANIT: Nişasta, çok zayıf bir asit ortamında bulundurulduğu zaman, hemen renklenir. Çünkü nişasta çok uzun şeker molekülleridir, polisakkarittir. Selüloz da bir polisakkarittir; şeker molekülünün ucuca eklenmiştir. Bu moleküller, dehidrolize edilerek, parçalanarak daha küçük şeker moleküllerine monosakkaritlere, disakkaritlere çevrilir. Ama bu ayrımı denetleme şansı yoktur. Bu parçalanma nereye kadar devam edecektir? Tek moleküle (şeker molekülüne) kadar mı inecek, iki tanesi mi bir arada bulunacak, 5 tanesi mi bir arada bulunacak; bunu denetleme şansı yoktur. Ayrıştırma olayı ise, çok pahalı ve masraflıdır. Onun yerine, onların bir karışımını içeren şurup kullanılır. O şurubu, bizim bildiğimiz, kristal şeker haline dönüştürmek çok zor ve masraflıdır. Bu nedenle hiç ayırştırmadan, kristallendirmeden şurup olarak kullanılır. Bütün meşrubatlarda kullanılan böyle bir şuruptur. Eğer şeker, bir biçimde sulandırılıp bir yerde kullanılacaksa, onun yerine hazır şurup kullanılır. Bunda da, ucuz olduğu için, nişasta bazlı şeker tercih edilir. Hatta kimi yerlerde nişasta bazlı şeker, arılara yedirilip bal yapması sağlanıyormuş. Nitekim son olarak ihraç edilen ballar Avrupa Birliği'nden bu nedenle geri dönmüş; iç pazarda satılmıştır.

Kristal şeker yerine, nişasta bazlı şeker kullanılamaz; rengi beyaz değildir, grimsi bir renktedir; karışımdır, hepsi monosakkarit değildir. Mesela bizim bildiğimiz kristal şeker sakkarozdur. Üzüm şekerini glikoz, meyve şekerini früktoz; bunlar monosakkarittir; ama sakkaroz, bizim bildiğimiz çay şekerini disakkarittir. İki tane glikoz molekülü yan yanadır. Şeker, nişastadan elde edildiği zaman; 5 tane, 10 tane, 1 tane, 2 tane, vb. biçiminde bir karışımdır; o karışımda tek bir molekül yoktur. Kristallendirme mümkün değildir. Her birinin kaynama noktası, ergime noktası farklıdır. Onu ayırştırmak, kristallendirmek çok pahalıya mal olur. Onu yapmak yerine şurup olarak piyasaya göndermek daha uygun düşmektedir.

SORU: Her şeye rağmen,

NBS ile kristal şeker arasında bir pazar kavgasından söz edilebilir mi?

YANIT: Patatesten elde edilen şekerle şeker kamışından (çünkü dünya pazarında pancar şekerini bulmak olası değil) elde edilen şeker dünyada rekabet halindedir. Dünyada, bizden başka, bu alanda (pancar) rekabet etmek isteyen ülke yoktur. Bu biraz da kemalizmin özelliğidir. Kendi kendine yeterli olmak; yani kapsamlı bir tarım politikasıyla bir bütün olarak ele almak, tercih edilmiştir. Çünkü köylünün bilinçlendirilmesi, örgütlenmesi, araç-gereç sahibi yapılması, hayvancılığın geliştirilmesi toprak analizlerinin yapılması ve şeker ihtiyacının karşılanması; aynı sürecin unsurları olarak düşünülmüştür. Bu bir bütünlüklü politikadır. Dünyada olayı bu boyutta ele alan bir başka ülke yoktur. Ayrıca pancar, sulu tarıma, aile işletmesi olarak çalışmaya uygundur. Küçük arazi parçalarında bile pancar tarımı yapılabilir; buna uygun bir ürün tarzıdır. Yani Türkiye koşullarına uygun bir üründür pancar. Hatta, Türkiye dışarıya ihracat yaptığı dönemlerde bile şekerini zararına satmıştır. Bu, ancak ülke koşulları ile bütünlüklü düşünüldüğünde anlaşılabilir. Sadece şeker elde edilirse karlı hiçbir tarafı yoktur. Ve dünyada da pancar şekerini satan pek kimse yoktur. Onun yerine şeker kamışı tercih edilir. Fakat Türkiye'nin ikliminde şeker kamışı uygun olmadı. Adana'da uzunca bir süre denendi, fakat çok verimli üretim yapılamadı. Daha sıcak bir iklim gerektiriyor.

SORU: Genlerine müdahale edilmemiş dahi olsa, üretilme tarzı/tekniki sebebiyle, NBS'nin zararlı maddeler içerdiği söylenebilir mi?

YANIT: Genellikle asit ortamda polisakkaritlerin, nişastanın parçalanması sürecinde pek çok yan ürün de (şekerlerin ötesinde) ortaya çıkar. Mesela parçalanma olayı glikoz molekülünün de parçalanmasına kadar devam edebiliyor. Bu kez, birçok kanserojen madde de ortaya çıkabiliyor. Çünkü bu birçok katalizör ilave edilerek, farklı maddeler ilave edilerek; parçalanmanın nereye kadar gideceği, bir ölçüde denetlenebiliyor (hangi ürünün daha çok olacağı). Ama sonuçta o şurubun (glikoz şurubunun) içerisinde, o katkı maddeleri, kimyasal reaksiyonu yönlendiren katalizörler, vb. hepsi bulunuyor. Bu, tekrar ayrılamıyor. Yani, sözünü ettiğimiz hayvan geni, vb. olmasa da tehlikelidir.

HALKIN POLİTİK EĞİTİMİ VE FREİRE

"Anlatılan senin hikayendir" Marx'ın bu ünlü sözüne nazire Freire, yoksulların kendi gerçekliklerini kendi hikayeleriyle yeniden oluşturmanın yöntemini sunuyor bize. Ezilmenin, yoksulluğun salt bir sömürü-yokluk ilişkisi olmadığını da farkına varıyoruz. "Yok" olanlar ortadan kalkınca yoksulluk, kapitalist mülkiyet ortadan kalkınca sömürü ortadan kalkacak mı; sorularını da getiriyor akla. Devrimcilik, devrimci önderlik üzerine düşünmemizi, eleştirel düşüncenin, sorgulamanın gerekliliğini hissettiriyor. Bizler propagandif soyutlamalarımızla algılarımızda da çarpıklık yarattık. İşçiler, köylüler, gençlere vb. seslenişlerimizde gerçek yaşamdaki ilişkileri göz ardı ettik. Çünkü ezilenlerin yaşamında, onlarla birlikte değildik.

Yoksulluğun çığ gibi büyüdüğü, mülksüzleşme ve proleterleşme süreçlerine uygun, ezilenlerin özdeneyimine dayanan örgütlenmelerin oluşturulamadığı bir dönemde Freire'yi okumak buna koşut dünyayı ve sözcükleri okumak (değiştirmek için) çok elzemdir. Özellikle genç devrimcilerin Freire'den öğreneceği çok şey var.

Paulo Freire'nin "ezilenlerin pedagojisi"ne değinirken "pedagoji" kavramının kullanımı üzerinde durmak gerekiyor. Freire, bizce "pedagoji" kavramını praksis kavramıyla bağıntılı kullanmıştır. Praksiste (yani teori ve uygulamanın diyalektiği) teori, mevcut toplumsal-ekonomik eleştirinin, nesnellığın, gerçekliğin kavrandığı alan olarak adlandırılabilir. Uygulama ise -marksistlerin ifadesiyle ideoloji- kitlelerin harekete geçtiği, popüler yayılma, inandırıcı uyarlanma, pedagojik somutlama alanıdır. İdeoloji bir kitle pedagojisinin itici gücüdür. Yani "her hegemonya ilişkisi zorunlu olarak pedagojik bir ilişkidir" (Lombardi, 2000) burada gerçeklik ve düşünce arasındaki ilişki evrimsel, deneysel, somut, insani olarak tanımlanmıştır. İnsanın eylemi ve nesnel gerçekliğin algılanması ve değiştirilmesi süreci bu yüzden pedagojik bir süreç olarak algılanmıştır. Bu tanımlamada "ideoloji" kavramının gölgesi mevcuttur. Bize göre çelişkileri gizleyen, Marks'ın deyimiyle bir çarpıtma (çarpıtılmış bilinç) olarak egemen ideoloji algısı ve ezilenlerle birlikte özgürleşme süreci -pedagojik bir süreç- tanımı yer almaktadır.

Freire'nin yöntemini anlamak için praksis kavramını tartışmakta yarar görmekteyiz. Çünkü Freire "ezen-ezilen ilişkisinin çözümlemesini" bu kavramsız

imkansız görür. (s:32) "Gerçekliğe müdahale" yine bu kavramın olmazsa olmazıdır. (s:33). s:80'de ise "insanın yaratıcı faaliyetine" bu kavram bağlamında vurgu yapılır. Praksis Freire'de tarihsel çelişkilerin ifadesidir ve hatta bunların bilincinde olduğu için tam ifadesidir. Ezilenler "dünyayı nesneleştirir, böylelikle onu anlayabilir, emek ve çabalarıyla onu dönüştürebilirler" (s:103) derken gerçeğin çelişkili sürecinin bilincine varılması anlamında bir dünya kavrayışı, bireyler ve kitleler için böyle bir bilincin örgütlenmesi, yani bilgi ve eylem ilkesi haline dönüştürülmesine vurgu yapıyor. Freire, gerçek ve somut problemleriyle ezilenlere yaklaşıyor, bu problemlerin bilincine varma ve bunları bütüncül tarihsel sürece dahil ederek, ezilenlere büyük insanı ve tarihi görev olarak şöyle söyler: "kendilerini ve aynı zamanda da ezenlerini özgürleştirmek" (s:24) eklemek gerekir "ezenleri mülksüzleştirerek".

Freire'yi okuyunca tarihin daima güncel yani politik olduğunun dolayısıyla ezilenlerin günlük hayatını paylaşarak birlikte öğrenmenin, tarihsel olanın algılanması ve değiştirilmesi gereğini birlikte oluşturmanın anlamını da berraklaştırabiliyoruz. Çünkü praksis'in ezilenleri yaşamın daha üstün bir kavrayışına yönelttiğini görüyoruz.

Paulo Freire, ezilenlerin insanlaşma, insanlıklarını yeniden kazanma mücadelesini "evrensel insan doğası", "bireycilik" vb. kimi zamanda patolojik tanımlamalara varan -ezenin hayat algısıyla oluşmuş- kavram ve tanımlarla hesaplaşarak yürütüyor. Freire, insan doğası gibi kavramlarla konuşmuyor çünkü, yöntemi insanı bir süreç olarak, eylemlerinin bir süreci olarak okuyor. Bu, şu anlama gelebilir; insan kendi öz yaratısı, tarihidir, insanlık olarak ve insanlık içinde insanlaşma mücadelesiyle kendi kendini yaratır.

Freire, tüm toplumsal ilişkilerin etken ve hareket halinde olduğu bir yaklaşım sunuyor bize. İnsanı tarihsel bir varlık olarak algılıyor ve buradan biz, insanın bir "doğa" olmadığı anlamına ulaşabiliyoruz.

Freire'yi okuyunca ezen-ezilen ilişkisinin "insan doğası" üzerine temellendirilmesinin yanlışlığı açığa çıkıyor. Çünkü temel bir insan doğası yok, insan doğası ancak, toplumsal ilişkilerin diyalektiği yoluyla yavaş yavaş kendini belirleyecek bir oluşumdur. Marks'ın diliyle, bu tarihsel bilinci belirleyen toplumsal ilişkiler bütünüdür. Marks herhalde, insan "doğa"sının tüm insanlar ve tüm zamanlar

için homojen olmadığını, toplumsal ilişkilerin durmadan değişim halindeki bütünlüğünün her zaman çelişkili olduğunu biliyordu.

Freire, yaklaşımını "birey", "bireysel farklılıklar" üzerine kurmuyor, ezilenlerin özgürleşmesini "insanların özgürleşmesi" olarak tanımlıyor. Dolayısıyla "kimse tek başına kendi çabasıyla kendini özgürleştirmeyeceği gibi kimse başkaları tarafından özgürleştirilemez" (s:46). Bu insanı bireyselliğin en büyük öneme sahip olduğu aktif ilişkiler dizisi -bir süreç- olarak görmemizi engellemez. Birey, insanlar ve doğa bireyselliğin unsurları olarak algılanmalıdır. Kişiliğin değişimi bu ilişkilerin değişimidir ancak, insan doğası toplumsal ilişkiler bütünüdür. Ancak kişiliğin bir unsuru olarak bireysellik gözardı edilemez. Freire, Bertolt Brecht'in dilinde konuşur ezilenlerle: "kurtuluş yok tek başına, ya hep beraber ya hiç birimiz".

Freire, insanı "bir praksis varlığı olarak" (s:79-80,103-106) görüyor. Bu kavram genel anlamda eylemi, etkinliği, insanın kendi tarihsel, insani dünyasını yarattığı, yaptığı, ürettiği ve değiştirdiği, yaratıcı, özgür etkinliği ve kendini tüm öteki varlıklardan (hayvanlardan) ayrı kıldığı insanal bir etkinliği dile getirir. Felsefe tarihinin önemli kavramı, marksizmin de merkezi bir kavramıdır. (Küçük insanın -çocuk- praksişi, yaratıcı etkinliği belki oyun olarak alınmalıdır. Ezilenlerin praksişi yaratıcı etkinliği "emek" olarak da alınabilir. -etkileşimi de katmak gerekir-)

Freire, "şeyler" kavramını kullanıyor. Bu kavramla ezilenlerin, kendilerini ezenlere ait şeyler olarak hissetmelerini kastediyor. Ezenler için olmak (mülkler-şeyler) sahip olmaktır diyor. (s:44). Burada kanımızca Hegel'in "efendi-köle diyalektiği", "kendinde sınıf, kendi için sınıf" ayrımlarından yola çıkıyor. Ayrıca ezilenlerin, ezenlerin "ev sahipleri" olmalarıyla (s:29) bir ikilikten söz ediyor. "Ezenin imajını içselleştirerek ezenlerin ilkelerini benimsemiş haldeki ezilenler özgürlükten korkar haldedirler" diyor. Burada Freire, kültürel alanı toplumsal alandan soyutlamadan, özgürleşme süreci tanımlıyor. Ursula L.Guin'in Mülksüzler'deki diliyle konuşuyor; (Devrimi yapamazsınız, devrimi satın alamazsınız. Devrim olabilirsiniz ancak. Devrim ya ruhunuzdadır ya da hiçbir yerde.)

"özgürlük fethedilir, armağan olarak alınamaz, özgürlüğün izini sürekli ve sorumlulukla sürmek gerekir. Özgürlük insanın dışında bir ideal değildir, mit

haline gelen bir fikir de değildir. İnsanın yetkinleşme arayışının olmazsa olmaz bir koşuludur" (s:27). Aslında Freire özgürleşmeden bahsediyor, salt bir özgürlükten bahsetmiyor. Saf dilli liberallerin aksine, başkalarının beni engellemediği şeyleri yapmakta özgürümdür vb. demiyor. Özgürleşmeyi genel, kendi kendini belirleme, çeşitli insani yetilerin-güçlerin gelişmesi olarak görürken insanlık ve doğa arasındaki ilişkilere insandışılaştırıcı ilişkilere karşı radikal bir yaklaşım sunuyor. Özgürleşme, ezilenlerin kendilerini özgürleştirme ve yaratma süreci olarak görülüyor. Özgürleşmenin yegane sahici formu kendini özgürleştirmektir. "İşçilerin özgürleşmesi bizzat işçilerin görevidir"(Marks) insanlaşma ve devrim bir öz yaratı, öz kurtuluştur.

Freire, varoluşçu psikolojinin kavramsal çağrışımlarını da kullanarak toplumsal karakter tiplerine (ezen-ezilen ilişkisinde, ezilen ezenin ev sahipliği olması gibi; ezilenin ezenin rolünü arzulaması, sınır durumlar vb.) vurgu yaparak "özgürlük korkusu"nu irdeledi. (Eric Fromm'da varoluşçudur).

Burada bizce; genel kültür endüstrisine de değinilmelidir. Çünkü kültür endüstrisi mevcut düzen için toplumsal harç üretir. Burada kültürün standartlaşmasından sözedilebilir. Ezilenlere gündelik hayatın sorumluluk ve ağır, sıkıcı işlerinde bir kaçış sağlayarak oyalanma ve zihinsel uzaklaşma yaratır. Kültür endüstrisi hayattaki olumsuz faktörlerin doğal nedenlere ve şansa bağlı olarak ortaya çıktığı inancını ve bir tür kadercilik ve bağımlılık anlayışını güçlendirir.

Freire'nin yaklaşımının önemli dayanaklarından biri olan Kurtuluş Teolojisi'ne kısaca değinmekte yarar görmekteyiz; baskıdan ve yoksulluktan kurtuluşu evrensel, dinsel muhteva taşıyan bir olgu olarak tanımlıyor. "kurtuluş araştırmalarında geliştirilen özgül teoloji yapma tarzı baskı tarzlarının ayrıntılı ampirik analizi ile bu biçimlerin sosyolojik-politik analizinin birleştirilmesinden çıktı. Latin Amerika'da Paulo Freire'in eğitim teorileri kitleler arasındaki yoksulluk ve güçsüzlüğün betimlenmesini yetiştirdi. Yetişkin eğitimi için yeni biçimler oluşturma doğrultusunda, bu baskı biçimlerini zenginlik ile gücün kapitalizme özgü birliğinin kaçınılmaz sonuçları olarak belirlemede Marks'ın sosyo-ekonomik analizinin etkili olduğu görüldü. Halkla birlikte yoksulluk deneyimini yaşayıp, yansıtan teologlar "baskı yapıları"ndan söz etmeye başladılar ve durumu teolojik olarak yorumlayarak "günah yapıları" terimini benimsediler.

(...) Kilise ezen servet sahibi sınıfla

uzlaştığı için, şimdi kendini kurtuluş savaşında yoksullarla özdeşleştirmek zorundadır. Bu "yoksullardan yana temel tercih" önerisi Marks'ın "eğer bir sınıf kurtuluş savaşı olacaksa, o zaman başka sınıf da baskının sınıfı olmak zorundadır" şeklindeki görüşünü yansıtmaktadır. Marks'ın, bu tür sosyal baskının, "günahlarını ancak insanlığın toplam kefaletiyle bağışlatabilecek tam bir insanlık yitirilmesi" anlamına geldiği şeklindeki (ilginç teolojik yankıya sahip) sonucu, kurtuluş teolojisinin merkezinde yatan, tanrının evrensel krallığını kurma mücadelesi (ve sosyal politik sonuçları) şeklindeki nihai kadere ilişkin temanın dünyevi biçimini temsil eder.

(...) kurtuluş teolojisini önceki biçimlerden ayırteden (...) şey onun praksis terimini kullanmasıdır" (Battomore 2001:371).

Latin Amerika'da çok sayıda rahip silahlı halk hareketlerine katıldı ve kilise tabanı, resmen toplumsal kurtuluş mücadelesini esinleyen bu yeni dinsel düşüncüyü destekledi. Kurtuluş Teolojisi'ne "yoksulların kilisesi" de diyebiliriz. Başlangıç noktası yoksulluktur. Yoksul insanları geleneksel olarak kilisenin yaptığı gibi merhamet nesnelere değil, esas olarak kendi kurtuluşlarının öznelere olarak görmektedirler. Kapitalizmin haksızlıklarının ahlaki eleştirisi onun soğuk ve insanlık dışı doğasına düşmanlık kurtuluş teolojisinin önemli ayrımlarından biridir. Freire, insanlığın bodrum katlarında oturanların güçsüzlük ikiliğine değinir; sessizlik kültürü ve özgürlük korkusunu birlikte ele almak gerekir.

Freire "sessizlik kültürü"yle eleştirel farkındalığın ve tepkinin imkansız kılındığı bir gömülmüşlükten söz ederken, eğitim sisteminin bunun sürdürülmesinin temel amacı olduğunu belirtir. Aslında kavram, itaat-uyum ve baskı araçlarının (devletin ideolojik aygıtlarının) işlevinin farkındalığını da içeriyor. Freire, insan ne kadar sessizlik kültürüne gömülü olursa olsun, ötekilerle diyalog içinde yüzleşerek dünyasına eleştirel bakma yeteneği kazanır.

Ezen-ezilen çelişkisi somut bir durum içinde kurulduğu için bu çelişkinin çözümlenışı nesnel olarak doğrulanabilmelidir. Bu nedenle radikal görev ezilmeyi doğuran somut durumun dönüştürülmesidir.(s:30) Gerçekliğin nesnel dönüşümü için bu radikal talebi sunmak; ezilmenin tanınmasını; ezilmenin kendi kendine ortadan kalkmasını bekleme sabrına dönüştürerek saptırarak olan öznelci hareketsizlikle mücadele etmek; yapıları değiştirme mücadelesinde öznelliğin rolünü dışlamayı gerektirmez... Öznellik ve nesnellik

diyalektik bir ilişki olarak kavranmalıdır derken Freire tarihin determinist ve volanarist okumalarına karşı tarihsel maddeciliğin diliyle konuşuyor gibidir. Dünyayı ve tarihi değiştirme sürecinde, dünya ve insan organik bir bütündür.

Freire, eğitimin tarafsızlığının olanaksızlığına değinirken, eğitimin ya insanları "evcilleştirerek" varolan sessizlik kültürüne uyumunu sağlayan bir araç ya da insanların özgürleşmesinde, içinde yaşadıkları toplumsal ilişkiler bütününe ve kendi gerçekliklerine eleştirel bir yaklaşımla bakmalarına ve bu gerçekliği dönüştürmelerine yardımcı bir araç olmak zorunda olduğunu belirtir. Bunu iki aşama olarak tanımlar: "birinci aşamada ezilenler ezildikleri dünyayı deşifre ederler ve praksis aracılığıyla bu dünyanın dönüştürülmesine kendilerini adarlar. İkinci aşamadaki bu aşama içinde ezildikleri gerçeklik zaten dönüştürülmüştür, bu pedagoji ezilenlere ait olmaktan çıkar ve sürekli özgürleşme sürecindeki tüm insanların pedagojisi haline gelir"(s:34). Bu aynı zamanda Mao'nun kültür devriminin, leninist kesintisiz devrim teorisinin temel yönüdür.

Freire farklı olarak ezme ilişkisinin kurulmasıyla şiddetin başladığını vurgular. "Tarihte şiddet hiçbir zaman ezilenlerden kaynaklanmamıştır"(s:35). Freire'de şiddet, dini ve sınıfsal bir içerik taşır. "Zalimler", "nefret" vb. kullanımlar bunun emaresi sayılabilir. Freire, ezilenlerin şiddetinde (paradoksal görünmesine rağmen) sevgi görür. Bu, onun tarihsel ve toplumsal yapıyla kurduğu ilişkiyle de ilintilidir. Zira Engels şiddeti yeni toplumun -dolayısıyla yeni insanın- ebesi olarak tanımlar. Bu çürümüş, yozlaşmış ve gerici olanın tasfiyesi için şiddet vurgusudur. Freire bununla birlikte yeni rejimin hükmedici bir bürokrasi haline gelmesi tehlikesinden ve özgürleşmenin sekteye uğraması olasılığından söz ederken bürokrasinin en tehlikeli biçimde alışkanlık yaratan ve en tutucu güç olduğunun bilincinde olduğunu gösterir. Devrimci önderlikten ve devrimcilikten bu bağlamda bahseder. Diyalogu, etkileşimi, ezilenlerin kendi consientizaçao'larına (Portekiz dilinde bilinç anlamındadır) vurguyu büyültür. "Ezilenlerin safında devrimci eylem tam anlamıyla pedagojik bir eylem olmalıdır"(s:46) Devrimci önderlik için diyalogu önerir. Bu aslında devrimin içsel pedagojik karakterine vurgudur. Freire'de insani bir olgu olarak diyalog, insanlar arasındaki yüzleşmedir ve "dünyayı adlandırmak için dünya aracılığıyla yaşanır"(s:67) İnsani varoluş, gerçek sözlerle beslenir. Söz teolojik bir anlamdan öte bir şeydir. ("Başlangıçta söz vardı". Söz tanrının sözüdür. Freire'de söz praksistir.)

Freire'nin bizce, "şeyleşme", "insandılaşma", "sahip olmak-olmak ikiliği", "bölünmüşlük", "nesneleşme" vb. kavramlarına yabancılaşma ve fetişizm kavramları da eşlik etmelidir. Kısa cümle olarak yabancılaşma insanın verili koşullardaki emeğine, faaliyetine yabancılaşması olarak tanımlanabilir. İnsanın yaptığı her işin, maddi olarak gerçekleşmesinden önce kafasında yaşadığı fikriyle aslında bağdaşık bir pedagoji sunmaktır. Freire-insanların üretim ve geçim araçlarına özgür olarak erişebilme olanaklarından yoksun kalması (ekonomik boyut), ihtiyaçların sürekli olarak rasyonelliğin dışına taşması ve bilinçli olarak yaratılan tatminsizlik duygusu, gerçek ihtiyaçlardan uzaklaşan sürekli bir üretim ve tüketim duygusu -tatminsizlik-zıttı belki yoksulluk kültürü olarak adlandırılabilir. Bu yüzden bu yabancılaşma, tatminsizlik ve yoksulluk kültürünün üretimi demektir. İnsanlararası ilişkinin şeyler arası ilişkiye indirgenmesine Freire'nin de kesin itirazı vardır. Bu "şeyleşme" eğilimi aslında sosyal ilişkilerin nesnelere dönüşmesidir.

Yabancılaşmış emeğin ve yabancılaşmış insan faaliyetlerinin ortadan kalkması için gerekli şartlar, özel mülkiyetin yok edilmesi, kol ve kafa emeğinin arasındaki ayrımın yok edilmesi vb. sıralanabilir. Aslında Freire'nin yaklaşımında buna ek, diyalogdur. Bizce "yabancılaşma" Freire'nin yaklaşımında kendine çok güzel yer bulabilirdi.

Bir yaratma eğilimi olarak diyaloga alçak gönüllülük, sevgi, hoşgörüş eşlik eder. Diyalogun bir diğer ilkesi de umuttur, umuda insana inanç eklenmiştir. Freire, kullandığı kavramları çoğunlukla karşıtı ile beraber kullanıyor. Bu geleneksel eğitim anlayışının (bankacı eğitim-sorun tanımlayıcı eğitim, işlevsel okur-yazarlık-eleştirel okur-yazarlık (sözcükleri ve dünyayı okuma), monologa karşı diyalog) daha iyi çözümlenmesini getiriyor.

Freire, "eğitimin insanlarda toplumsal bilinci ve eleştirel düşünme yeteneğini geliştirip, toplumsal katılımı kolaylaştıran ve gerekli kılan bir olgu olarak görülmesi gerektiğini, aksine insanı yok sayan sessizlik kültürünün devamını ve insanların evcilleştirilmesini hedefleyen bir süreç olarak asla düşünülmemesi gerektiğini ifade eder. Bunun için bankacı eğitim anlayışına karşı sorun tanımlayıcı eğitim anlayışını savunur. Sorun tanımlayıcı eğitime göre insan, kendi gücünü içinde yaşadığı dünyayı eleştirel biçimde algılamak için geliştirir. Böylece insan içinde yaşadığı dünyayı durağan bir gerçeklik olarak değil, tersine değişim süreci içinde

bir gerçeklik olarak görür. Bankacı eğitim anlayışı gerçekliği mit haline getirme ve insanın içinde yaşadığı dünyada varolmasını açıklayan gerçeklikleri gizleme çabası içindedir. Sorun tanımlayıcı eğitim, gerçeklikle ilgili mitleri ortadan kaldırmaya çalışır.(...). Problem tanımlayıcı eğitim, diyalogu bilinçliliğin oluşmasında vazgeçilmez bir öge olarak görür, öğretmenleri öğrenmeyi kolaylaştıran, rehberlik eden kaynak kişi, öğrencileri ise öğrenme sürecinin bir ortağı, eleştirel olarak düşünebilen öznelere haline getirmeye çalışır" (Yüreğin Pedagojisi s13).

Freire, Yüreğin Pedagojisi'nde Ezilenlerin Pedagojisi'nde yer alan vurgularını bir çok yerde tekrarlar. "Gücü elinde bulunduranların gücü, her zaman güçsüzlere yok etmeyi amaçlamıştır"vb. (Y.P,s:29,E.P,s:35-36). Freire, Yüreğin Pedagojisi'nde tarihin sonu tezlerine de atıf yapar, "tarih, aynı bizim gibi, bizim ürettiğimiz bilgi tarafından sınırlanan ve koşullanan bir süreçtir. Meydana çıkardığımız, yaşadığımız, düşündüğümüz, keskinleştirdiğimiz hiçbir şey zamanın ve tarihin dışında değildir".(s:24) Yine s:39'da umut'a değinir ve geçmiş umut yaratmaz; kavganın sevgili isyankar anlarını hatırlamak dışında der. Ezilenlerin Pedagojisi'ne paralel yardım politikalarıyla "muhtaç" etmeden yardım etmenin ayrımına değinir. (s:40).

Yüreğin Pedagojisi, otoriteye ve iktidara hizmet etmeyen, milleti ve geleneği ile arasına koyduğu mesafeyi evrensellekle buluşturan, indirgemeci kategorileri ve klişeleri dışlayan bir entellektüelin dertleşmesi olarak da okunabilir. Yüreğin Pedagojisi'nde gerçeğin gerçeklik bilincine, varlığın düşünceye olan önceliği önermesini keşfedebiliriz, ayrıca Freire, öznel ilişkilerden yola çıkarak, tarihsel gerçekliği kavramanın yolu olmadığını vurgularken, tarihe insanlar arası özel ilişkiler açısından değil, toplumun nesnel yapıları, iktisadi-sosyal ilişkiler ve mücadele, ideolojik belirlenmeler içinde bakılması gerektiğini hissettiriyor.

Freire'yi okurken az gelişmişlik teorileri ve Latin bağımlılık okulunun tartışmalarının eğitsel sürece aktarıldığı izlenimini edindik. Bu teorilerden etkilenmiş gerilla önderlerinin isimlerini Freire sık sık yad ediyor. Bizce Franz Kanon'un "sömürgeleştirilmiş insan" tanımı bu sürece uyan bir tanımdır.

Günümüzde insan ne kadar nesne ise o kadar toplumsal bir varlık oluyor ve gündelik hayatta reddetme bilinci ve iradesi yok ediliyor. Freire burada bize, insan kavramının yeniden kazanılması gerektiğini öğretiyor.

Boyunduruğu buyuran kişi her ne kadar tanrı olsa da, Freire'nin tanrısı yaşadığımız dünyada olup bitenden ötürü huzursuz olsa gerektir.

Freire, Yüreğin Pedagojisi'nde demokratik bir siyaset yapma biçimine (s:47) değinirken, ideolojilerin doğasına da değiniyor. İdeolojilerin sonunun el çabukluğu ile getirilmesine itiraz ediyor.

Sürgüne değinirken yine dertleşme içinde bir Freire çıkıyor karşımıza. Latin ülkelerinin gerçekliğini ortaya seren atıflar buluyoruz.

Freire'nin dil üzerine görüşlerini anlamak için, etkilendiği L.S Vygotsky'nin (1896-1934, Sovyet bilim insanı) düşüncelerine değinmek gerekir. Vygotsky Pavlov'un fizyolojik refleksolojisini eleştirerek, insanlara yalnızca dış ortama tepki veren varlıklar olarak bakılmaması gerektiğini, insanların kendi ortamlarını etkin biçimde yarattıklarını, bu etkinliğin yeni biçimler doğurabileceğinin göz önüne alınması gerektiğini vurgulamıştır. Vygotsky, toplumsal ve tarihsel etmenlerin bir araya gelerek dilde, düşünceye yön veren bir araç geliştirdiklerini vurgulamıştır ve "etkinlik" kavramı önemlidir.

Marks, Alman İdeolojisi'nde "bilinç gibi dil de öteki insanlarla ilişkiye geçme gereksiniminden, zorunluluğundan kaynaklanır" der. Bu yüzden dil özünde toplumsal bir fenomendir. F.Engels dilin oluşumunu emeğe kadar götürür. Freire'nin yaklaşımı ile düşünersek bilinç en başından beri toplumsal bir üründür, bilinç ve dil karşılıklı olarak birbirini ön gerektirir. Dili yalnızca bir iletişim aracı olarak gören ve dilin doğal karakteri üzerine yapılan tartışmaları Freire'nin salık verdiği gibi bir yana bırakmak gerekir. Dil için yetenek doğuştandır, ama o yalnızca toplumsal bir ortamda gerçekleşebilir. Dil değişimi tasarlama ve eleştirel bilincin alanıdır. Dil, dili kullanan topluluğun tarihine-yaşantısına uygun ele alınmalıdır. Ayrıca dil toplumsal hayatın sürekliliğinin aracıdır. Bizce dilin kullanımı sınıf ilişkilerinin ve ideolojilerin izini taşır, bu yüzden toplumsal hayattaki çatışma ve çelişkiler dilin kendi içinde sürer. Dil, bu yüzden, dünyayı algılamamızın-tanımanın-adlandırmanın kısaca insanın özgürleşmesi sürecinin parçasıdır.

Freire'ye göre; okuma-yazma kendi gerçekliğini ve içinde bulunduğu dünyayı kavrama süreci olarak bireyin toplumsal pratiğini oluşturur. Yani birey düşünme ve eylemi birleştirerek gerçekliği kendi gerçekliği içinde kavrar. Okuma, kendi ses kalıpları, anlam kalıpları ile ötekiler arasında varolan farklılığın bireysel pratik ve toplumsal pratik kökenlerini kavrama ve ortaklaştırma sürecidir. Yazma, ses ve

anlam kalıplarının belli bir sistematik simgeler bütünü ile birleştirilmesi olarak el ve zihin arasında bir eşgüdüm oluşturma sürecidir. Hem okuma hem yazma teori ve pratik içerirler. Yani okuma-yazma düşünme sürecinin harekete geçirilmesini bireysel ve toplumsal pratikler aracılığı ile sağlar. Pratik, bireylerin, kişisel ve toplumsal deneyimleri ile sabit ya da toplumsal kategorilerin (sınıflar, tabakalar) varsayılmış düşünme ve davranış bileşimidir. Kendi pratiklerinden ya da kendi pratiklerine hareket etme bireylerin öğrenme sürecini güçlendiren sonuçları yanında, kendi bilinç süreçlerini gözden geçirme ve alternatifler için sorgulayıcı ve eleştirel demokratik bir konumlanma için bir temel sağlamaktadır. Okuma-yazma insanların kendi yaşamlarıyla doğrudan ilişki kurmalıdır. "Okuma-yazmanın öğrenilmesi toplumsaldır, bu da toplumsal pratiklerle gerçekleşir" (Okuryazarlık, s:9).

Freire'de bize siyasal eylemin yerine eğitimi sunmaz fakat, eleştirel bilincin gelişimindeki rolü nedeniyle siyasal eylem için kaçınılmazlığını vurgular. "Eleştirel bilincin gelişimi de, dilin dönüştürücü gücüne bağlıdır. Dünyayı adlandırmada, Freire'nin kültür çemberlerinin insanlardan çiftliklerini ve köylerini incelemelerini, yaşamlarında merkezi önem taşıyan araçların, yerlerin, etkinliklerin adlarını toplamaları istenir. Daha sonra bu "üretken sözcükler", bir çeşit ünlü harfler ızgarası, bir kendin-yap sözlük üreticisi olan "keşif kartları"nda düzenlenir. Üretilen bazı sözcükler anlamsız, diğerleri kabul edilebilir sözcüklerdir. Can alıcı nokta, ses ve harfin (şekil) bir ötekiyle ve anlam ya da anlam olasılığı ile uyumasıdır. (...) Kodlama ve düzenleme, söylenen şeye ve anlatılmak istenen şeye karşılık olarak, ilişkili ve eş zamanlı biçimde öğrenilir. Kod çözme -harflerin seslerle ilişkisini- ise düzenlemeyi çözme ya da yorumlamayla sürdürülür. Böylelikle anlam, öğrenenlerin "varoluşu sorunsallaştırması" nedeni ile başlangıçtan beri vardır"(s:22).

Eğitim izlencelerinin içeriğinin oluşturulması, sorun tanımlama yaklaşımı ile beş aşamalı bir süreç olarak özetle: "birinci evre eğitim ekibi ile bölgeden katılan gönüllüler tarafından yerinde yapılan ve halkın "konusal evren"ini, yani onların toplumsal durumlarındaki başlıca konuları keşfetmek amacı güden ve bugünkü, varolan, somut gerçekliğe ilişkin bir araştırmayı kapsar. Bu, halkın varoluşu ile bağlantılı anlamlı sözcükleri, tipik deyişleri ve ifadeleri bulmak üzere dilbilimsel bir incelemeyi de içerir. Örneğin köylülerin dili, kentin teneke mahallesindeki işçi-

lerinkinden farklıdır. Bu evre, öğrenenlerin dünyayı nasıl gördüklerini ve kendilerini dilbilimsel olarak nasıl ifade ettiklerini tanımlamaya olanak verir.

İkinci evre; hem tartışmada kullanılmak üzere belirli konuların, hem de eleştirel konuşma yanı sıra dilin gelişimini de üretecek olan sözcüklerin, çözümlenmek üzere seçilmesini kapsar. "Üretken sözcükler" dilbilimsel ölçütlere (sesbilimsel zenginlik, vb.) ve sosyo-siyasal önemlerine göre seçilir. Böylece seçilen konuların çoğu yöreden gelen konular olacaktır; ancak Freire, ekibin kendisinin de halk tarafından önerilmemiş bazı konuları izlenince katma hakkının olduğunu ileri sürer. Örneğin; onun bilinçlenme için kaçınılmaz olduğuna inandığı konu, antropolojik kültür kavramıdır. Çünkü bu kavram, insanları doğa ile insan kültürü arasındaki farkı görmelerine ve böylece toplumu dönüştürmedeki rollerini kavramada yardımcı olmaktadır.

Üçüncü evrede; bu üretken konular ve sözcükler ile, kodlamalar yapılır. Bunlar, yöredeki tipik varoluşsal durumların görsel sunumları (resimler, posterler, slaytlar) olup tartışacak sorunları ortaya koyabilecek biçimde tasarlanır. Kodlamalar, yöre insanı için bilindik durumları temsil etmekle birlikte, bölgesel ve ulusal sorunları çözümlenmesi için yeni bakış açılarına yol açmalıdır. Bunların tartışılması; gruplar okuma-yazmayı öğrenmeye başlarken, eş zamanlı olarak katılanları daha eleştirel bir bilince doğru yönlendirmektedir. Kuşkusuz bu kodları hazırlama işi çok ustalık gerektiren ince bir görevdir, çünkü bunların ne fazla açık ne de fazla anlaşılmasız olmaları gerekir.

Dördüncü evrede; eşgüdümçüler (öğretmenler) için kılavuz işlevi görecek çalışma izlenceleri geliştirilir. Bunlar, eşgüdümçüleri yetiştirme izlencesinin bir parçasıdır ve bütün izlencenin en zor kısımlarından birisidir. Çünkü eşgüdümçülerin, sonunda diyalog yaklaşımını benimseyebilecekleri yeni tutumlar geliştirmeleri için verilmesi gereken özen, bu evrede kendini gösterir. Son olarak, beşinci evrede; çok çeşitli eğitim araç-gereci üretilir. İlk okuma-yazma aşaması için bu araç-gereç, o yörede seçilen her üretken sözcüğe karşılık gelen ses ailelerinin çözümlendiği kartları da içermektedir." (Ayhan, 1997:201-202) Kod çözme ve yeniden kodlama evresi insanların kendi yaşamlarının öznesi oldukları bir süreçtir.

"Freire için okuma-yazma doğası gereği, erkeklerin ve kadınların yalnızca okumak, anlamak ve kendi deneyimlerini dönüştürmek için değil; fakat daha geniş toplumla olan ilişkilerini yeniden kurmak

için haklarını ve sorumluluklarını onun aracılığıyla isteyecekleri siyasal bir projedir de" (Okuryazarlık,s:43)

Son olarak işlevsel okur-yazarlığın, kitlesel iletişim kültürünün iletilerini çözmeye, toplumsal, ekonomik, siyasal gerçekliğin resmi ideoloji dışı eleştirel algısına hizmet etmediği ve kitlesel suskunluk, kültürel egemenlik biçimi olduğu gerçeği karşısında Freire okuryazarlığı yeniden anlamlandırıyor. Gerçekliğin eleştirel okuması olarak...

Kaynaklar:

1. Paulo FREIRE, Ezilenlerin Pedagojisi, Ayrıntı Yayınları
2. Paulo FREIRE, Yüreğin Pedagojisi, Ütopya Yayınları
3. Paulo FREIRE, Okuryazarlık, İmge Yayınevi
4. Franco LOMBARDİ, Gramsci'nin Marksist Pedagojisi

Ankara Üniversitesinden Bir Devrimci Hareket Okuru

KÜBA'ya

Seni düşledikçe
Depreşir yüreğim.
Akışı hızlanır kanımın.
Adım dolandığında dilime
bağırasm gelir
"sosyalizm ne güzel
onun için savaşmak
onu her gün yaşarken" diye

Sen yaşamaya devam et
düşlerimizin ülkesi
devam et direnmeye
direnenlerin selamı var sana
yanıbaşında Bolivya, Meksika.
Yanıbaşında Peru, Şili,
Kolombiya.
Uzağında Afrika
uzağında biz
yanımızda Irak
yanımızda Filistin.
Sovyet ruhuyla selam var sana
Dünyanın direnenlerinden
"comandante" yoldaşlar.

Fehmi Kılıç

HİÇBİR DEVRİMCİ SORUNLARININ ÇÖZÜMÜNÜ DEVRİMCİ NORMLAR DIŞINDA ARAMAMALIDIR

Sol'a, büyük ölçüde dışardan dayatılan veya gerçekte devrimciliğin amaca uygun biçimde organize edilmesindeki mantığın, kavranmamış olmasına dayanan tartışmaların başında "örgüt içi demokrasi" gelmektedir. "Moda tarz" halini almış bu çerçevedeki tartışma, 80'li yılların ikinci yarısında boy veren "Kuruçeşme Tartışmaları" ile aynı beslenme kaynaklarına sahiptir. O süreçteki "sosyalist demokrasi" tartışmalarının, günün ihtiyaçları ile ne denli ilintili olduğu; savunulmakta olanın sosyalistlikle ve demokrasi ile ne kadar alakalı olduğu, bugünün sağladığı "geriye dönüp bakabilme" avantajı sebebiyle, daha net ortaya çıkmıştır. Hiçbir devrimci örgüt yoktur ki, devrimci niteliğini korurken, bu türden tartışmalara rağbet göstermiş olsun; veya bir başka biçimde ifade etmek gerekirse, bu türden tartışmaları baştacı edenlerin devrimci rotada ısrarcı olduğu görülmemiştir. İnsana en yaraşır toplum/yaşam biçimi olan komünizme, en tam demokrasiye varmayı hedefleyen, bu amaçla organize olan ve yola çıkan devrimcilere; burjuva liberal ağzılardan apartılmış kavramlarla veya düşünce kırıntılarıyla saldırmak, ya maksatlı ellerin ya da devrimciliği bilmezlerin işidir.

İşlerin rayında gitmediği durumlarda, hiçbir devrimci, sorunlarının çözümünü devrimci normlar dışında aramamalıdır. Böyle bir olasılık, akışkan bir yapıya sahip olan "devrimcilik dışı eğilimler"e, aralanan kapıdan içeri dolma fırsatı verecektir. Merkezi bütünlüğe sahip hareketlerin en büyük güvencesi, bütünü gözetme yetenek ve koşullarına sahip bir iradeyle hareket etmektir. Biriken avantajların tüm organlara, sağlıklı bir damar yapısı üzerinden akıtılması, gerek organın gerekse de bünyenin sağlığını güvenceye alır. Bu bütünlüğü gözetmeyen adımlar, potansiyel olarak, bütünün sağlığını tehdit etme olasılığını taşır.

Tarihleri boyunca, araçlarını geliştirmeye ve amaca uygunluk niteliklerini arttırmaya çaba göstermiş olan

devrimciler; bir partinin veya hareketin oluşum süreçlerini, bu süreçlerde yer verilen organların işlevini ve gerekliliğini -doğaldır ki- en iyi kendileri bilir. Onlara yakıştırılan ucuzlukların ardında, -genellikle- yakıştırmayı yapan kişi veya çevrelerin kendi ucuzluğu yatar. Bir parti/hareket komiteleşmeye neden ihtiyaç duyar; komitelerde neden sekreter ihtiyacı vardır; organlar toplamı olan bir devrimci organizasyon ile bir işyerindeki bürokratik hiyerarşi arasında benzerlikler kurmak, neden devrimcilerin işi değildir? Bu soruların yanıtı, devrimci-

Yaşamda kişinin sürüklenmemesi ve çekim alanına girdiği her vakuma kendini kaptırmaması için; iç tutarlılık, kendi nitelikleri ile yüzleşmek, doğrularda ısrar, vb. özelliklere sahip olması şarttır. İnsanın, kendi gerçekliği ile yüzleşmekten kaçınması, çözüm gibi görünse de gerçekler onu, çözümsüzlük kıyılarına doğru sürükler. Ve vaktinde kendileri ile yüzleşmekten kaçınılmış olan olgular, daha da büyümüş ve beraberinde yeni sorunlar getirmiş olarak açığa çıkar. Sürekli olarak irtifa kaybedilen bir yola girenler, giderek o yolun niteliklerini kanıksamaya başlar. Üstelik kişiliklerinde "fren yapıcı" özellikler yoksa; kendilerini, düşmenin ve karanlığın dehlizlerinde bulması kaçınılmaz bir hal alır.

liği kavramış her kişide veya devrimciliğine, çirkin hesapların gölgesini düşürmemiş her insanda çok net biçimde vardır.

Devrimcilerin yaşam alanlarına, devrimcilik-dışı olguların çürük kokusunu sokmak, şu veya bu nedenle mümkün olabilir. Fakat, o çürük kokunun devrimci mekanlarda kalıcılaşabileceğini sanmak, ancak öngörü yeteneği çürümüş olanların kanaati olabilir.

Devrimci mekanlardaki yaygın iyimserlik; devrimcilerin, olgulardaki negatif yüklerin toplamını alan bir duruşa sürüklenmesinin önünde bir sigortadır. Devrimci basiret, ilerlenen yolda, rota bozucu etkenlerin ağırlık kazanmasına izin vermez. Atacağı her adımda kendini, hareketi ve genelde devrimci normlar bütününe dikkate alabilecek bir kapsayıcılık

içerisinde hareket edebilmek, devrimcilere özgü bir niteliktir. Bu, başarısızlığı ölçüde; devrimci gereklilik boyutu az, usulsüzlük boyutu çok olan bir tutum ortaya çıkacaktır. Özellikle örgütlü yaşamın gerekliliğini yeterince kavrayamamış kişi veya kişilerde, devrimcilik öncesi yaşam alışkanlıklarının ağır basması mümkündür. Böyle durumlarda, kişinin örgütle ilişkisinde hiç de yakışık düşmeyecek fiillere rastlamak söz konusu olabilecektir.

Bilinmelidir ki, devrimci hareketle ilişkide başvurulabilecek yakışsız yöntemler, kullananın elinde bir

bumeranga dönüşür ve kendisini vurur.

Taşların dizilmesi aşamasında işi aceleye getirmeyen ve yapı taşlarını özel bir dikkatle yerleştiren hareketimiz, tüm bu özene rağmen, tırmalayıcı fiillerle, bozucu etmenlerle yüz yüze kalacaktır. Kaynağı, ister çevre ilişkileri olsun, isterse karşı-devrim olsun; bozucu unsurlarla baş etmenin yolu, ayağımızı sağlam basmaktır. Bugüne dek örgütsel meseleleri kavramsallaştırılmış sığıklar içerisinde ele almayan ve çeşitli çevrelerin ezberini bozan hareketimiz; ucuz hesapları kendi ucuzluğu içinde gömmeye, yakışsız fiilleri bulunduğumuz ortamın dışına düşürmeye yetecek bir birikim ve olgunluğa ulaşmıştır. İslî ellerle çevremizde dolaşanların gayreti, ellerindeki kararı kendi yüzlerine bulaştırmaktan öteye gitmeyecektir.

DEVRİMCİ YAŞAMIN KENDİNE AİT BİR SEÇİCİLİĞİ VARDIR

Biz devrimciyiz. Çaresiz veya güçsüz değiliz. Gücümüzü haklılığımızdan alıyoruz. Çare ise, çoktur; devrimci yöntem, çözüm üretmede ufuk zenginliği demektir. Devrimcinin elinde her zaman hazır çözümler olmaz. Her duruma uygun bir cesaret, ruh hali ve dinginlik de olmayabilir. "*Yeryüzünde her zaman kusursuz biçimde beliren cesaret var mı?*" (Çelik Böyle Sertleşti, cilt:2, s:144) diyor Ostrovski. Mesele, cesaretin kusursuzluğu veya her an hazır bulunan bir nitelik olması değildir. Bir devrimciye gerekli olan, delice bir cesaret de değildir. Önemli olan, "olması gereken" için imkanları zorlamak ve korku, heyecan gibi ruh hallerinin belirlediği durumlarda bilincin seçiciliğine tereddüt bulaştırmadan ve ayakbağı oluşumuna izin vermeden adım atabilmektir. Çeperlerini korku hormonları dövmeye başladığı halde, gerekli kanı pompalamaktan geri durmayan yürekler, devrimcilere yakışan yüreklerdir. Korku, insani bir özelliktir. Bu nedenle, önemli olan, korkuyu yenebilmektir.

Devrimcilik, yaşamı bütünüyle programlama şansı verir. Kendiliğinden akışın, "kader" sayılabilecek gelişmelerin büyük ölçüde sınırlandığı böyle bir yaşamda; seviyeyi düşüren duruşlar, ucuz çözümler; "doku uyuşmazlığı" sebebiyle bünyenin reddettiği uygunsuz kesitler olarak göze çarpar. Devrimcilerde, kaliteyi arttıran, seviyeyi yükselten içsel sebeplerin yanında, bozucu etkide bulunan sebeplere de rastlanır. Bunlar, sürece katılım sağlayan kişi ve çevrelerin beraberinde getirdiği ve giderek aşılması gereken niteliklerdir. Devrimci yaşamın insana kazandıracığı kişilik süzgeci, ölçü alınan normlar çerçevesinde oluşur. Tabii, sözkonusu "süzgeç", mekanik bir olgu değildir. Terkedilmesi gereken alışkanlıkların ve aşılması gereken kişilik özelliklerinin varlığı, öncelikle bunların taşıyıcısı kişi tarafından kabul edilmeli ve mücadelenin gerekliliğine inanılmalıdır. Aksi takdirde, kendi gerçekliği ile yüzleşmekten kaçınan kişiler için, böyle bir süzgeçten ve olumlu yönde bir kişilik evriminden söz etmek olanaklı değildir. Teşhisin doğru yapılması kadar, tedavinin gerekliliğine inanç da rahatsızlığın aşılması için bir zorunluluktur.

KİŞİNİN KENDİ NİTELİKLERİ İLE YÜZLEŞMEKTEN KAÇINMASI GELİŞİMİ KÖSTEKLER

İnsanların isteklerine yön veren olgular, her zaman saf/net bir halde olmayabilir. Birbirine zıt duyguların etkisinde kalmak; sahip olunan duruşa ters de olsa, kimi miknatisların çekim alanına girmek mümkündür. Hatta insan bazen, bilincinin bir yanıyla yanlış olduğuna kanaat getirdiği bir yöne doğru ilerlemekten (sürüklenmekten) kendini alıkoyamaz.

Yaşamda kişinin sürüklenmemesi ve çekim alanına girdiği her vakuma kendini kaptırmaması için; iç tutarlılık, kendi nitelikleri ile yüzleşebilmek, doğrularda ısrar, vb. özelliklere sahip olması şarttır. İnsanın, kendi gerçekliği ile yüzleşmekten kaçınması, çözüm gibi görünse de gerçekler onu, çözümsüzlük kıyılarına doğru sürükler. Ve vaktinde kendileri ile yüzleşmekten kaçınılmış olan olgular, daha da büyümüş ve beraberinde yeni sorunlar getirmiş olarak açığa çıkar. Sürekli olarak irtifa kaybedilen bir yola girenler, giderek o yolun niteliklerini kanıksamaya başlar. Üstelik kişiliklerinde "fren yapıcı" özellikler yoksa; kendilerini, düşmenin ve karanlığın dehlizlerinde bulması kaçınılmaz bir hal alır.

Eleştirildiğinde, hata kabul etmez bir tavra girmek; türlü gerekçelerle eleştiriyi savuşturmaya çalışmak, genellikle kişinin kendisine zarar verir. Küçük-burjuva gururu, kendini beğenmişlik kibiri vb. biçimde dışavuran eğilimler; kişiyi, kendini de kandırma yoluna ittiği için, ilişkilerinde saygı unsuru bütünüyle yok olur. Hele ki yaşamlarının her anında güçlü bir irade örneği sergilemek durumunda olan devrimciler için, bu türden zaafaların bedeli çok ağır olabilir.

Arkadaşı Dimka tarafından küfür ve sigara içme konusunda eleştirilen Pavel Korçağın; "*Kötü bir alışkanlıktan vazgeçmeyenin ciğeri beş para etmez*"(age., s:159) diyerek, ağzındaki sigarayı alıp söndürür. Küfür konusunda ise, "*Kala kala ana avrat sövmem kalıyor. Bu ayıbımı kökünden söküp atamadım, ama Dimka bile küfürlerimi çok ender duyduğunu söylüyor, bunu kabul ediyor. İnsanın ağzından laf kaşla göz arasında çıkıverir, sigara yakmaya benzemez bu, bunun için küfürü de bıraktığımı söyleyemem. Ama sırası gelince küfürü de bırakacağım.*"(age., s:159-160) der.

İHANETİN ŞEKLEN BENZERLİĞİ KADAR ONA RENGİNİ VEREN KİMYASI DA BENZERDİR

Tarihin ihanete ve ihanetçilere ayırdığı sayfalar incelendiğinde, şaşırtıcı bir benzerlik olduğu görülecektir. Gerçekten de ilk karşılaşılan örneklerden sonra devrimciler; geçici yol arkadaşlığını, ihanete varan kulvar değişikliklerini ve kişilik arızalarını dahi harekete fatura ederek samimiyetsizlik örnekleri sergileyenleri tanımakta güçlük çekmemiştir. Farklı zaman ve mekanlarda aynı -ezberlenmiş- yakıştırmaları yaparlarken kullandıkları ilkel yöntemler de onları benzer kılmış; çirkinlikte ısrar, ortak noktaları olmuştur.

Ostrovski'nin romanında Pankratov'un, Troçkist

muhalefete karşı konuşurken söyledikleri, inanıyoruz ki dünyanın çeşitli yerlerinde pek çok devrimcinin duygularına tercüman olmuştur.

"Onlar ne bizim silah arkadaşlarımız, ne devrim savaşçıları, ne de düşüncede yandaşımız gibi hareket ettirler, hayır. Bütün çıkışları düşmanca, uzlaşmaz, sahra doluydu. Üstelik de bize iftira atıldılar. Evet, yoldaşlar, iftira atıldılar diyorum.

(...)

Partimizin en çetin vartaları atlatmış, en mükemmel birliğini, şanlı şerefli eski bolşevik muhafız alayını, RKP'yi demir dövercesine meydana getiren, kuran biz bolşevikleri, çarlık despotizmi zamanında hapishanelerde çürütülen, Lenin yoldaşımızın yanbaşında, menşeviklerle, Troçki'yle amansız bir savaşa atılan bizleri, parti bürokratizminin temsilcisi olmakla suçluyorlar. Böyle sözleri düşmandan başka kim söyleyebilir? Parti ve parti aygıtı bir bütün değil midir? Genç Kızılordu erlerini durmadan ve üstelik de bölük bölük düşmanlarla çevriliyken kendi komutanlarına, komiserlerine, karargahına karşı kışkırtanlara nasıl bir ad verebilirsiniz? Söylesinler bakalım, cevap versinler: Ben bugün tornacıysam, yarın da komite sekreterliğine seçilirsem, troçkistlerin düşünce ve inançlarına göre, bununla hemen "bürokrat" mı, yüksek mevki peşinde koşan bir rütbe meraklısı mı olurum? Hem de şu antikalığa bakın, sevgili arkadaşlar, bürokratizme karşı gelen, bürokrasiyle çarpışan muhalif kişiler arasında kimler karşımıza çıkıyor? Alın size Tufta'yı, az zaman önce koyu bürokratizmi yüzünden işinden kovuldu. Alın size Tsvetayev'i, onun da ünlü sözümona "demokrasisini" Solomenka'lı arkadaşlar arasında bilmeyen yok. Peki, ya Afanasyev'e ne buyrulur? İl Komitesi, Podolsk bölgesinde sert yöneticilik taslaması ve karşısındakilere despotça davranması yüzünden onu tam üç kez işinden almamış mıydı? Ama şu işe bak, partiye savaş açanlar, partinin cezalandırdığı kişilerin ta kendileridir.

(...)

Elbette ki ihtiyarlarımızın yerine gün gelecek, daha genç olanlar geçecek, ama bunlar tüm güçlükler karşısında kudurarak partimizin çizgisine saldıranlardan olamayacak."(age., s:207-209, abç.)

İhanetin şeklen benzerliği kadar, ona rengini veren kimyası da benzerdir. Sebepler, ortaya çıkış şekli, izlediği mecra ve sonuçta koyu bir renge bürünerek netleşmesi; bütünüyle benzerdir.

Devrimciler, kapitalizmin koyu karanlığı içerisinden çekip aldığı insanlarda; netlik, pürüzsüzlük, üzerine gölge düşmemiş ruh halleri arama saflığına düşmez. Kazanılan her insanın, henüz sadece zemin değişikliği itibarıyla avantajlı bir duruma geçtiği; nitelik değişimi için uzun bir zaman gerektiği bilinir. Yeni süreçte de ayak tökezlemesi gibi, düşünce tökezlemesi de mümkündür. Tökezleme anında yapılan iradi toparlanma hamlesi, zayıatsız veya az zayıyla yola devam etmeyi mümkün kılar. Buradaki başarıda, kişinin sahip olduğu karakterel şekillenme kadar, onu elinden tutarak beraber yürüme imkanı tanıyan hareketin pozitif yöndeki etkisi de önemli rol oynar.

Ancak, kişinin ruhsal şekillenme sürecinde, kişilik yataklarına birikmiş olan tortulardaki miktar ve sertleşme bazen devrimcilerin işini bir hayli zor kılar. Öyle ki, bu, kavganın sarsıntılı tökezlemelere sebep olabilen (ki bu tür durumlar, kavganın doğası gereği her dönem mümkündür) anlarında tüm çıplaklığı ile ortaya çıkar. Kişi, o ana dek rastlanmayan bir reaksiyonla devrimcileri ve devrimciliği karşısına alan bir duruşa geçmemişse, yardımcı olunmalı ve tökezlemenin izleri, elbirliği ile aşılmalıdır. Ancak, bazen, devrimcilerde potansiyel olarak bulunan hiçbir hoşgörü türüne sığmayan örneklerle karşı karşıya kalınmaktadır. Bu tür durumlarda gerçekçi olmak ve devrimcilerin "peygamber" olmadığını anımsamak gerekiyor.

Devrimcilerin, önlerine amaç olarak koydukları finale doğru sağlıklı adımlarla ilerleyebilmelerinin, karşılıklarına çıkan ayakbağlarını koparmalarının ve muhtemel hata ve yanlışlardan arınmanın vazife edinilmesi gereken zemin, yine devrimci zemindir (örgüt ve çevrelerdir). Bu işlerin, devrimcileri karşılıklarına almış "istismar şampiyonu" çevrelere bırakılması ve bu çevrelere böylesi konularda söz ve işlev hakkı tanımak, ellerindeki çamuru sağa sola bulaştırmada daha rahat/serbest olma imkanı verecektir. Devrimci hoşgörüyü, genişlik ve demokrasiyi, devrimcilere karşı bir atmosfer oluşturmada ve devrimci değerleri aşındırmada bir hak genişliği olarak algılayanlara; devrimci demokrasinin zararlı ellere karşı ne anlama geldiğini (tam da onların anlayacağı dilde) anlatmakta tereddüt edilmemelidir.

İHANETLE BAŞ ETMENİN DE DEVRİMCİLİĞİN GÖRKEMLİ FİNALİNE GİDEN KULVARDA IŞIKLA YIKANMANIN DA YOLU DEVRİMCİLİKTE ISRARDAN GEÇER

"Madem ki devrimciyiz, o halde her sabah güneşin doğumunu sağlayan biziz." diye düşünecek kadar ileri gitmeyeceğiz; ama güneşten, onun her anını farkedecek kadar haberli olacağız. Göğümüzü, asık suratlı bulutların eksik olmayan tehdidinden korurken, güneşin ışınlarının bize kırılmadan ulaşmasını sağlamak, önemli çabalarımız arasına girmelidir. Biz devrimciyiz, bulunduğumuz yerlerde, görüş mesafesini ve netliğini arttırmak bizim özelliğimizdir. Devrimciliğin yüzyıllardır tanımlı olan içeriği, bugün için bize bir avantaj/kolaylık sağlasa da, işin kendisini kolay kılmıyor. "Yeni sömürge" ülkelerde, az oksijenli bir yaşama mahkum edilen insanlar, tepkilerini nereye yöneltecekleri konusunda pusula sorunu yaşasınlar diye ne gerekiyorsa yapılmış; karşıdevrim organizasyonu, ağını çok boyutlu kurmuştur. Bu konuda olumsuz etkide bulunan çevrelerden biri de 90 sonrasının toprağında büyüme fırsatı bulan; sol görünümlü, şekilsiz/amaçsız örgütlenmelerdir. Örgütsüz ve yeterli bir bilinç seviyesine ulaşmamış olan toplumlarda, insanların eline derme çatma fikirlerin bayraklarını tutuşturup, yanlış yönde koşturmak mümkün olabiliyor. Genel ve özel tahakkümden, üzerinde hissettiği baskıdan bunalan insanlarda tomurcuklanan "anti-iktidar" eğilimi, doğru ve sonuç alıcı bir rotaya so-

kulamadığı sürece, suistimale ve yanlış yönlendirmelere açık halde duracaktır. İktidarın, gerek şahıslarca gerekse kurumlarca hergün yeniden üretildiği bir dünyada, "iktidar" olgusundan kurtulmanın yolu "her türlü iktidara karşı olmak"tan geçmiyor. Bunu bilen devrimciler, kurumsallaşan ve insanların ruhunda kendine yerleşecek yer bulan bu zehri altetmenin biçimlerini geliştirirken, ürettikleri yöntemlerde keyfi davranmazlar.

Bir daha iktidarlar olmasın diye, bir kez de olsa iktidar olmanın gerekli ve şart olduğunu söylemek ve vakti geldiğinde uygulamak, devrimcilerin iktidar olgusu ile barışık olduğunu göstermez. Devrimcilerin yaptığı, kullanılması zorunlu olan bir ilacın, en uygun biçimini bulmak oldu. Sadece iktidara karşı olduğunu söylemek, iktidarı yok etmediğine göre; kendi kendini de yok edecek olan bir çeşit "yarı-iktidar" amaçlayan devrimciler, iktidar karşılığında daha gerçekçi bir duruşa sahiptir. Hastalıkla uğraşmayan, sadece ondan yakınan birinin karşısında, hastalıkla mücadele halinde olan bir doktorun duruşu, olması gerektir/saygıncadır.

Kendi öznel duruşlarını teorize eden ruh yorgunu düşkünler, oluşturdukları zehri devrimci çevrelerde ve potansiyel ilişkilerde akıtacak imkan ararken; iktidar, hiyerarşi, illegalite, örgütsel yapılanma gibi kavramları öncelikle tercih ederler. Bu kavramların istismarı ile oluşturulmuş okları, devrimcilere fırlatmak daha mümkün/kolay olabiliyor. Hatta bu, çoğu kez, insanların demokrasi ve özgürlük beklentilerini istismar biçiminde açığa çıkıyor. Oturmamış bir örgüt bilinci üzerinde bozucu etki yapabilmenin imkanlarını zorlayanlar, yer yer başarılı da olabilmekte ve özgürlük, "her türlü disipline ve hiyerarşiye karşı olmak" biçiminde tarif edilebilmektedir. Bu tür çabalarda, özgürlük namına güzelliklere ve samimiyete rastlamak güçtür. İnsanların nabız atışları üzerinde dahi sermayenin yoğunlaşmış otoritesini hissettiren insanlık-dışı uluslararası teşkilatlanmaları bir kenara bırakıp, özgürlüksüzlüğün sebebini devrimcilerde ve onların örgütlenmelerinde aramak; samimiyet eksikliği ve yöntem-

sizlik ile malül bir duruştur.

Devrimcilerin araç ve yöntemleri üzerinde etki yapan ve gerçekte kendilerinin sebep olmadığı mecburiyetler, dikkate alınmadığı sürece; ya amaçlı bir çarpıtmanın ya da soyut bir gözlemi aşamamış olmanın etkisine girme olasılığı gündemde kalır.

Bir gün mutlaka göndere çekileceğine inanılan devrimin alsancağına rengini verecek olan çabayı bugünden kestirebilmek ve bu çabanın öznelere birisi olmak, devrimcilere tartışmasız bir onur kazandırır. Ufukun henüz görünmediği cephelerde ufuk için çarpışıp, bedel ödeyebilmek; devrimcilere ait bir niteliktir ve bir güzellik sebebidir. Bu niteliğe çeşitli sebeplerle ulaşamayan veya bunu göze alamayan insanlar, durumlarını doğru tanımladığı ve samimi davrandığı sürece, mevcut duruşlarını anlamak ve onlarla devrimciler arasında güzelliğin akışına imkan veren kanallar oluşturmak mümkün olacaktır. Ancak, "geriye düşüşün" sebebi devrimcilere fatura edilmeye başlanmışsa, bilinmelidir ki orada; ya bilinçli/maksatlı bir zarar verme çabası vardır, ya da devrimciliğin ne olduğu gerçek anlamıyla bilinmemektedir.

Devrimci bir yaşam sürmeye başladıktan sonra karşılaşılan zorluklar veya ödenen bedeller üzerine, "kenara çekilen" ve durumunun hesabını devrimcilikten sorarçasına saldırganlaşan kişiler de olabilmektedir. Bu tür vak'aların her birinin kendi koşulları içerisinde değerlendirilmesi gerekiyorsa da, genel anlamda diyebiliriz ki; tekil örneklerden hareketle yapılan ve sonuçta devrimciliğin kendisini hedef alan hiçbir aşındırıcı çaba "iyi niyetli" olmaz. Devrimci yaşama niyetlenen her kişi, bu yolun bir yerlerinde ağır bedellerin de olasılık dahilinde olduğunu bilmeli ve Pavel Korçagin (Bkz. "Çelik Böyle Sertleşti" romanı) gibi kahramanlara dair bilgilerle tanışmalıdır.

"Pür ateş" halinde geçen yaşamının yirmidördüncü yılında "yatalıklık" gelip dayatınca, "Hayat çekilmez bir yük olmaya başlayınca da yaşamayı becer. Hayatımı yararlı yap." (age., s:283) diyebilen Korçagin, en ufak bir bedel sonrasında feveran edenlerin, baktıklarında utanç duyacağı bir gösterge olarak durmaktadır.

BİR HAINİN DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ

**İhaneti seçtiğin gün
bedenindeki hücreler bile yol
ayrımına girdi.**

**Geçmişteki anların
albümdeki fotoğraflar
kaçarcasına uzaklaştı
kokunu alabilecekleri**

her mekandan...

**Bundan böyle
ruhunu dolduran kir
rüyalarına pul pul dökülecek.**

**Uyumaların gibi
uyanmaların da
kâbusa dönüşecek.**

Sen

**yok olmanın
hiçliğin**

**değer bezirganlığının
ruhunu üç kuruşa satmanın
sembolü olarak
hakkettiğin yere kazanacaksın.**

Doğa

**seni yaşatmamış olmayı
temenni edecek**

**Gelecek kuşaklar
seni unutmayı**

**İstatistik defterleri
seni kaydetmemeyi**

**çocuklar senden
haberdar olmamayı**

tercih edecektir.

**Solucanlarla iyi anlaşılan
çürük bedeninin**

kazara da olsa

bir bitkinin öz suyuna

karişacak olursa

inanıyorum ki o bitki

kendi köklerini reddedecek

ve

bir daha asla

çiçek vermeyecektir...

TURKEY INFORMATION

TURKEY INFORMATION CENTER GERÇEKLERE AÇILAN BİR PENCEREDİR

Dünya'daki kaynakların insanlığa eşit biçimde dağılımını öngören; yaşanılabilir bir dünya için emeği, bir değer olarak kabul eden; ama, sömürü ve baskıyı reddeden; özgürlük düşüncesini gerçek kılmamanın, halkların iradesiyle mümkün olacağına inanan bizler; bu yolda atılmış her adımı, oluşturulmuş her mevzii anlamlı buluyor ve bundan heyecan duyuyoruz.

Günümüzde, halkların bilincini bulandırmak ve varlığını meşru gösterebilmek için kavramlarla oynayan, içerikleri ters-yüz eden emperyalizm; dünyanın dört bir yanına yayılmış ideolojik aygıtlarla, doğrudan ve dolaylı işbirlikçilerle, yayılma ve hegemonya hesaplarına gerekçe oluşturmakta, haklılık yanılgısı yaratmaktadır. Dünya'nın ışığını her gün biraz daha emerek söndürme çabası içerisinde olan bu insanlık düşmanı ahtapotun varlık gösterdiği her yerde karşısına dikilmek; kollarını keserek, insanlığı bu beladan kurtarmak, çağımızın en onurlu görevlerinden biridir.

İşte bizler, bu bilinç ve öngörüyle "Turkey Information Center"i kurduk. Avrupa'da yaşayan; ama yürekleri Türkiye'deki yoldaşları ile aynı frekansta çarpan bizler; tüm Dünya halklarını kardeş görüyor, bulunduğumuz her yerde, yüreklerimizi ve bileklerimizizi birleştirerek kapitalizme karşı daha güçlü barikatların oluşmasına katkı koymayı bir görev olarak kabul ediyoruz.

Büromuz, Türkiye'deki gelişmelerin yalan aynasında kırılmadan Avrupa'ya ulaştırılmasında ve doğru habere ulaşmada bir kaynak rolü üstlenirken; aynı zamanda olguların doğru okunmasını sağlamak üzere gerekli yöntem ve araçların yaygınlaştırılmasında aktif rol alacaktır.

Emperyalizmin her türlü güzelliğe, insandan yana her türlü değer ve kazanıma kastederek saldırısını küreselleştirdiği bir dönemde, enternasyonalizm mayasının sanıldığından daha hızlı tutacağına inanıyoruz.

Faaliyetlerimizin her aşamasında, halklara ait tüm renk ve dillerden "merhaba"lara, sıcak avuçlarla yanıt vereceğiz.

ADRES: Röbling Str.36 12105 - Berlin

TEL-FAKS: (0049) 030 720 13 757

E-MAIL: turkeyinformation@yahoo.de